

ŽELEZAR

JESENICE, 27. NOVEMBRA 1986

ŠTEVILKA 47-48 • XXXV

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25 - letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnovič, tehnični urednik Dare Brađaskja, lektorica — novinarka Cvetka Martičič, novinar — fotoreporter Borut Grce, novinarki Lilijana Kos in Tanja Kastelic, administracija — Mira Keserovič in Diana Huseinbašić. Naslov: Uredništvo Železarja, SOZD SZ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19 in 26-20, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

Dogovor (foto: F. Sluga)

Resolucija 1987

Delegati vseh treh zborov Skupščine občine Jesenice bodo v četrtek, 27. novembra, obravnavali osnutek resolucije o politiki izvajanja družbenega plana razvoja občine Jesenice za obdobje 1986 — 1990 v letu 1987.

Rezultati gospodarjenja v devetih mesecih in ocena do konca leta 1986 v občini Jesenice niso preveč vzpodbudni še posebno zato, ker v večini delovnih organizacij nismo uspeli dvigniti gospodarske rasti, posodobiti tehnoloških postopkov, oživiti investicijske dejavnosti in tako nadoknaditi zaostanke iz preteklih let. Živimo v času, ko moramo celovito odgovoriti na vprašanje, kako načrtovati razvoj z upoštevanjem vseh dejavnikov, ki tak razvoj opredeljujejo in omogočajo. Odgovoriti moramo, kako tudi v danih pogojih ob novo opredeljenih smereh razvoja spodbuditi in izkoristiti vsa razpoložljiva sredstva in možnosti, da bi nam uspelo čim prej rešiti sedanje težave ter kreniti hitreje naprej po bolj zanesljivi poti. V SFRJ, SR Sloveniji in tudi v naši občini smo si zastavili jasne temeljne cilje nadaljevati po začrtani poti, vendar ne v pomanjkanju in v zaostajanju za drugimi, temveč v vsestransko razviti družbi, ki bo sposobna tudi v praksi potrditi prednosti samoupravnega družbenega sistema. Tak pristop in neizprosni izziv gospodarsko razvitih držav, ki hitijo v tretjo tehnološko revolucijo, zahteva od nas, ki smo na pragu tega razvoja, da zberemo in uredimo vse

svoje sile, da se opremo na znanje in ustvarjalne moči delavcev ter tako skušamo čim hitreje slediti vsemu naprednemu v svetu.

Trenutni pogoji gospodarjenja, v katerih si zastavljamo zahtevne cilje, niso najbolj ugodni. Motivi za kakovostno gospodarjenje so izničeni z visoko stopnjo inflacije, pri gospodarjenju so premalo upoštevana nova tehnična spoznanja, premalo pa imamo tudi mladih in sposobnih strokovnih kadrov. Kljub temu pa moramo iskati trajnejši izhod v načrtnem vzpodbujanju in ustvarjanju razmer za ustvarjalnost, za čim širši krog delavcev, v inovacijskem gibanju, v razvijanju novih organizacij združenega dela. Pri tem pa moramo upoštevati delovanje ekonomskih zakonitosti in tržnih kriterijev, uveljaviti družbeno planiranje ter omogočiti delavcem odločanje o ustvarjanju in razporejanju dohodka kot temeljnega izhodišča zdravega gospodarskega in družbenega razvoja.

Sama realizacija osnovnih usmeritev družbenoekonomskega razvoja občine Jesenice v letu 1987 bo med drugim odvisna od prizadevnosti, pristopa in odgovornosti pri izvajanju ključnih nalog vseh občanov in delovnih ljudi v organizacijah združenega dela, samoupravnih skupnostih in družbenopolitičnih organizacij občine Jesenice.

V letu 1987 bo dan še poseben poudarek izvajanju tistih nalog, pri katerih smo v dosedanjem razvoju najbolj zaostajali, to je na področju industrijske ra-

sti proizvodnje, na področju zunanjetrgovinske menjave ter na področju politike zaposlovanja. Ponosni smo, ko bomo od konkretnih dosedanjih zadolžitev v februarju leta 1987 po pičlih 30 mesecih hudih naporov pri gradnji dali v poskusno obratovanje Jeklarno 2, ko bomo sproti ugotovljali, da se v karavanškem predoru zmeraj hitreje približujemo cilju — odpreti zahodna vrata Jugoslavije Evropi in s cesto bratstva in enotnosti Jugoslavije omogočiti hitrejši pretok blaga in turistov.

V letu 1987 se bomo temeljito pripravili na določeno prestrukturiranje proizvodnih in storitvenih zmogljivosti. Najmočnejši ton razvoju bo dala spremenjena podoba občine ob opravljanju nalog in funkcij v zvezi z gradnjo spremljajočih objektov ob predoru, razvoj gradbeništva, prometa in zvez, gostinstva, trgovine in turizma v občini Jesenice.

V skladu z materialnimi možnostmi bomo skrbeli za učinkovitost krajevne samouprave, za usklajen razvoj družbenih dejavnosti in skrbeli za takšna delitvena razmerja pri delitvi dejansko ustvarjenega dohodka, ki bodo omogočala nemoten potek družbene reprodukcije ob sočasnem doseganju zadovoljive ravni osebnega in družbenega standarda ter zadovoljevanja splošnih družbenih potreb.

Tomaž Keršmanc,
predsednik izvršnega
sveta Skupščine občine
Jesenice

DOBRO DELO V SM JEKLARNI

Do 24. novembra smo po podatkih statistične službe uspešni, saj smo izdelali 97.350 ton skupne proizvodnje ter izpolnili družbeni plan 103,8 %, operativni program pa 101 %. Le-tega izpolnjujejo v temeljnih organizacijah: Plavž (105,3 %), Jeklarna (100,4 %), Valjarna bluming-štekel (104,9 %), HV Bela (106,1 %).

Žičarna (101,5 %) in Elektrode (102,4 %).

V TOZD Plavž so zelo uspešni, saj z 11.715 tonami izdelanega grodlja presegajo planirano količino za 5,3 %.

V TOZD Jeklarna s količino 31.747 ton vlitiga jekla izpolnjujejo družbeni plan 101,4 %, operativni program pa 100,4 %. Dobro proizvodnjo dosegajo v SM jeklarni, saj so vili 19.794 ton jekla in presegli planirano količino za 6,7 %. V elektro jeklarni so do 24. novembra vili 11.953 ton jekla, kar je 91,6 % planirane količine. Vzrok so večkratni daljši izpadi el. energije, okvara na reductorju in žerjavu.

Do 24. novembra smo prodali 23.782 ton končnih izdelkov in storitev, kar je 95,7 % družbenega plana in 93,1 % operativnega programa. Plan odpreme izpolnjujeta le TOZD HV Bela (106,5 %) in TOZD Vratni podboji (101,2 %).

Bomo v štirih dneh do konca meseca nadoknadili zamujeno?

Delavkam in delavcem TOZD in delovnih skupnosti naše železarne, njihovim svojcem, vsem bralcem Železarja in občanom

čestitamo

ob 29. novembru — prazniku republike.

samoupravni in poslovodni organi ter družbenopolitične organizacije Železarne, TOZD in delovnih skupnosti.

REFERENDUM V TOZD KOMERCIALA

V skladu z nadaljevanjem projekta »Organiziranost Železarne Jesenice«, je bil na 10. seji delavskega sveta Železarne 20. novembra sprejet sklep, da se:

— v delu delovne skupnosti KO - FI v ponedeljek, 8. decembra, razpiše referendum za sprejem statuta TOZD Komerciala.

Referendum vodi in spremlja ista volilna komisija kot na referendumu 24. septembra, ko je del delavcev delovne skupnosti KO - FI pozitivno glasoval o sprejemu samoupravnega sporazuma o spremembah organiziranosti TOZD in samoupravnega sporazuma o združevanju dela delavcev v TOZD. O statutu TOZD Komerciala takrat niso odločali zaradi nekaterih specifičnosti, ki jih je bilo potrebno upoštevati v tem samoupravnem splošnem aktu, predvsem zaradi narave in področja dela te nove TOZD. V tem času je bil izdelan osnutek statuta, ki je bil obravnavan na SDS, sedaj pa bo kot predlog posredovan v sprejem na referendumu, ki bo izveden 8. decembra letos. CPSI

Seja delavskega sveta Železarne

V dvorani samoupravljalcev je v četrtek, 20. novembra, potekala deseta seja delavskega sveta Železarne. Ugotovitev devetmesečnih poslovnih rezultatov in sprejem srednjeročnega plana delovne organizacije za obdobje 1986 — 1990 bi lahko označili za osrednji točki dnevnega reda. Poleg tega so sklopili še o predlogu statuta nove TOZD Komerciala, samoupravnem sporazumu o svobodni menjavi dela med ŽJ in delavci osnovnega zdravstva Gorenjske — TOZD Obratna ambulanta Železarne Jesenice, registraciji zunanjetrgovinskega prometa, predlogu za nagrade in podaljšanje kooperacijske pogodbe z firmo Schweissindustrie Oerlikon iz Švice. Sicer pa poglejmo, kako je potekala seja:

PREGLED SKLEPOV PREJŠNJE SEJE

Delegati so ugotovili, da trije sklepi prejšnje seje niso bili izvršeni. Predsednik delavskega sveta Železarne se ni vzpostavil stikov s predsednikom delavskega sveta delovne organizacije RUDIS. Tema njihov razgovor naj bi bila uresničevanje prioritete in rokov, ki jih je Rudis sprejel ob podpisu pogodbe za projekt Jeklarne 2.

Jugobanka — Temeljna banka Ljubljana se ni odgovorila na opozorila delavskega sveta Železarne o realizaciji obveznosti, ki jih je sprejela v okviru konzorcija bank za financiranje Jeklarne 2. Predstavniki Železarne so že organizirali ustrezne razgovore s predstavniki te banke, vendar do dokončnega dogovora še ni prišlo.

Vodja splošnega sektorja še ni organiziral sestanka s predstavniki temeljnih organizacij na Javorniku in Beli o rešitvi problema varne poti od vratarja na Javorniku do avtobusne postaje na Beli in ureditvi parkirnih prostorov na Javorniku.

Delegati so sklenili, da je vse tri sklepe treba realizirati.

Na sedmi seji v maju so delegati sprejeli smernice za dosledno izvrševanje veljavnega samoupravnega sporazuma o delitvi sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe, predlagali pa so tudi nekatere vsebinske dopolnitve sistema nagrajevanja, o katerih naj bi se z referendurno odločili v roku šestih mesecev. V času od sprejema teh sklepov smo se v Železarni odločili za novo organiziranost temeljnih organizacij, ki zahteva sprejem novih samoupravnih aktov s področja delitve osebnega dohodka. Ker pa bi bilo nesmotrno, da bi dvakrat v kratkih časovnih presledkih organizirali referendum za sprejem samoupravnih aktov s tega področja, je delavski svet sprejel sklep, da se vsebinske spremembe, ki jih je sprejel na majski seji, uveljavijo s 1. decembrom letos. Delovna skupina za pripravo dopolnitev omenjenega sporazuma pa naj v svoje predloge dopolnitev vključi tudi s tem sklepom sprejete spremembe in jih predlaga v sprejem na referendurno predvidoma v februarju prihodnjega leta.

V nadaljevanju seje so delegati ocenili članek glavnega in odgovornega urednika glasila Železar »Od člana do člana« in ugotovili, da je negativno vplival na pripravljenost delavcev, da z izvajanjem ukrepov za povečanje proizvodnje v četrtem kvartalu dosežejo zastavljene cilje. Seznanili so se tudi z oceno odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne, ki je članek prav tako ocenil za negativnega. Svoja pojasnila sta podala tudi predsednik poslovodnega odbora o pravilnosti sprejetih ukrepov in glavni in odgovorni urednik o namenu takega pisanja.

Po razpravi so sprejeli sklep, naj uredniški odbor, ki ga je delavski svet imenoval na konstituantni seji in je njemu tudi odgovoren, do naslednje seje pripravi poročilo, kakšno politiko vodi pri opredeljevanju za objavo posameznih člankov.

Delegati Valjarne bluming štelok so načeli staro železarsko temo o delovni disciplini delavcev Železarne in zunanjih delovnih organizacij, ki delajo v Železarni. Temu bo potrebno resnično posvetiti več pozornosti in dosledno ukrepati ob vsakem primeru malomarnega in neodgovornega dela. Zahtevali pa so še dodatna pojasnila o pravilnosti sprejema prekatégorizacije. Podala sta jih predsednik komisije za vrednotenje del in nalog ter članica poslovodnega odbora.

Delegati so se seznanili tudi z informacijo o stanju projekta Jeklarne 2. Še vedno je najbolj kritična dobava opreme. Delovna organizacija Rudis je posredovala plan dokončanja del na posameznih področjih projekta, med katerimi najbolj odstopa od predvidenega roka naprava konti liv.

Na predlog vodstva projekta so delegati sprejeli sklep, naj pri končni montaži in testiranju posameznih naprav za odpravljanje morebitnih napak po potrebi prioriteto pomagajo storitvene temeljne organizacije Železarne.

Sprejeli so tudi ugotovitveni sklep, da so vsi delavski sveti TOZD spre-

jeli predlog združevanja sredstev amortizacije temeljnih organizacij za dokončanje Jeklarne 2.

DEVETMESEČNO POSLOVNO POROČILO DELOVNE ORGANIZACIJE

Razprava o devetmesečnih rezultatih poslovanja Železarne Jesenice je v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih že končana. Priporočila iz nje je uskladi odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne. Nanašale pa so se predvsem na število delavcev in notranjo problematiko posamezne TOZD oziroma delovne skupnosti. Odgovore nanje bodo pripravile ustrezne strokovne službe.

Po kratki uvodni obrazložitvi (podala jo je članica poslovodnega odbora), ki se je nanašala tudi na oceno možnosti poslovanja v naslednjih mesecih, se je razvila razprava. Delegata temeljne organizacije Valjarne bluming štelok sta razpravljala o vzrokih za izgubo te temeljne organizacije v devetih mesecih. Delegati so na njun predlog sprejeli sklep, naj vodstvo te TOZD skliče sestanek DPO, samoupravnih organov, poslovodnega odbora in DPO Železarne. Na sestanku naj temeljiteje analizirajo vzroke za izgubo in možnosti za boljše poslovanje v mesecih do konca leta.

Ob koncu so še ugotovili, da so vsi delavski sveti TOZD in delovnih skupnosti potrdili poslovno poročilo za devet mesecev in se z osebnim izjavljanjem odločili za predlagano začasno delitev utvarjenega dohodka.

S sklepom o potrditvi devetmesečnih poslovnih rezultatov je bila torej zaključena široka javna razprava.

SREDNJEROČNI PLAN DELOVNE ORGANIZACIJE ZA OBDOBJE 1986—1990

V novembru je po temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih potekala razprava tudi o srednjeročnih planih TOZD, delovnih skupnosti in delovne organizacije. Priporočila je uskladi odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne, odgovore nanje pa je podal član poslovodnega odbora.

Delegat iz temeljne organizacije Energetika je opozoril na iztrošnost energetskih naprav v Železarni. Investicije so v srednjeročnem planu opredeljene okvirno, konkretizirane pa bodo v letnih planih glede na finančne možnosti Železarne in dogovorjeno prioriteto. V okviru tega bodo reševali tudi investicije temeljne organizacije Družbena prehrana, na katere so opozorili na razpravi na njihovem delavskem svetu.

Na predlog odbora za gospodarstvo pri DS Železarne so delegati sprejeli tudi sklep, naj kadrovske ekstre čimprej pripravi program prehoda kadrov in njihovega usposabljanja po ukinitvi plavžev in SM jeklarne, da bodo pravočasno usposobljeni za prevzem novih del in nalog.

Delegatstvo s tremi vzdržanimi glasovi sprejeli srednjeročni plan delovne organizacije, ugotovili pa so tudi, da so srednjeročne plane temeljnih organizacij in delovnih skupnosti sprejele vse TOZD in delovne skupnosti.

Z zadnje seje delavskega sveta (foto: B. Grce)

PREDLOG STATUTA TOZD KOMERCIALA

Oblikovanje in obravnava predloga statuta TOZD Komerciala je nadaljevanje aktivnosti na področju nove organiziranosti temeljnih organizacij v Železarni Jesenice.

Delegatstvo se odločilo, da je predlog primerno pripravljen za prejem na referendumu. Pred tem bo stekla še poprejšnja obravnava po samoupravnih delovnih kupinah nove TOZD Komerciala. Delovna skupina pa mora takoj pripraviti celotno besedilo statuta in ga posredovati vsakemu delavcu nove temeljne organizacije. Referendum za sprejem predloga statuta bo 8. decembra 1986 od 5. do 17. ure v novi TOZD Komerciala, vodila pa ga bo stalna volilna komisija delovne skupnosti za Komercialne in finančne zadeve.

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O SVOBODNI MENJAVI DELA MED ŽELEZARNO IN OBRATNO AMBULANTO ŽELEZARNE

S tem sporazumom Železarna Jesenice in delavci osnovnega zdravstva Gorenjske — TOZD Obratna ambulanta Železarne urejajo, skladno z načeli neposredne svobodne menjave dela, obseg in vsebino medsebojnega sodelovanja pri izvajanju aktivnega zdravstvenega varstva. V njem je določena vrsta in obseg zdravstvenega varstva, materialna osnova za opravljanje del in nalog, osnove in merila za pridobivanje dohodka ter odgovornost za opravljanje sprejetih del in nalog.

Delegati so sporazum sprejeli, za podpisnika pa pooblastili predsednika delavskega sveta Železarne.

REGISTRACIJA ZUNANJETRGOVINSKEGA PROMETA

Nov zakon o prometu blaga in storitev s tujino zahteva ustrezno prilagoditev zunanjetrgovinskega prometa za vse delovne organizacije. Organizacija združenega dela mora izpolnjevati določene pogoje glede obsega opravljanja zunanjetrgovinskega prometa.

Te pogoje Železarna Jesenice izpolnjuje, zato so delegati sprejeli ustrezne sklepe, ki se nanašajo na ugotovitve o nadaljnjem opravljanju zunanjetrgovinskega poslovanja Železarne, opravljanje teh poslov po posameznih dejavnostih in nomenklature o opravljanju posameznih poslov, ki se opravljajo skupno na nivoju SOZD, in strokovne delavce, ki bodo ta dela in naloge opravljali.

UGOTOVITVENI SKLEP O SPREJEMU SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O USTANOVITVI INTERNE BANKE SZ IN SREDNJEROČNEGA PLANA TE BANKE

O sprejemu omenjenih aktov so razpravljale temeljne organizacije v mesecu novembru.

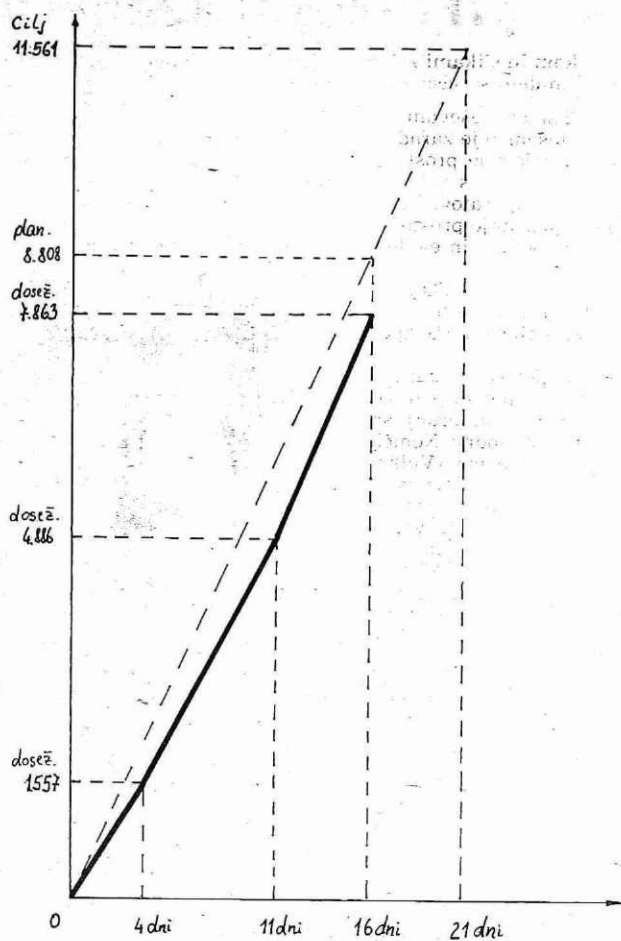
Delegati delavskega sveta Železarne so sprejeli ugotovitveni sklep, da so oba akta sprejele brez pripomb vse temeljne organizacije.

Za podpisnika samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Interne banke so pooblastili predsednika delavskega sveta Železarne.

Predlog za nagrade

Na predlog poslovodnega odbora so štirim sodelavcem odobrili enkratne denarne nagrade za uspešno menjavo elektronske regulacijske opreme prvega in drugega navijalca na žičnem delu proge v Valjarni žice

doseganje skupnega cilja poslovanja

V šestnajstih dneh meseca novembra dosegamo plan fakturirane realizacije 89,3 %. Od načrtovanih 8.908 mio din smo dosegli le 7.863 mio din.

Oddelek za nagrajevanje

in profilov, s čimer so preprečili motnje v proizvodnji.

PODALJŠANJE KOOPERACIJSKE POGODBE S FIRMO SCHWEISSINDUSTRIE OERLIKON

Železarna Jesenice ima z omenjeno firmo sklenjeno kooperacijsko pogodbo že dve desetletji. Kooperacija se je pričela s sodelovanjem na mednarodnih dobavah vseh vrst dodatnih materialov, surovin in polizdelkov za proizvodnjo le-teh, predvsem varilnih elektrod. V letošnjem letu je bila pogodba razširjena, s tem pa omogočene večje možnosti za uvoz za celotno Železarno.

Delegati so se strinjali, da se pogodba podaljša še za deset let, to je do leta 1999.

IMENOVANJA

Bliža se konec leta, s tem pa tudi opravljanje inventur po vseh področjih. Delegati so imenovali centralno koordinacijsko inventurno komisijo (Anton Kurboš, Brane Šuvak, Marjana Pretnar), komisijo za popis materialnih razlik (Jože Pernuš, Anton Kurboš, Rado Golba, Viktor Rakovec), komisijo za popis denarnih sredstev in virov sredstev pri združenih sredstvih delovne organizacije (Irena Cepič, Jožefa Berlišk, Vesna Janc) ter komisijo za popis sredstev

in virov sredstev sklada skupne porabe (Stane Erjavec, Majda Koren, Marta Sodja).

Strinjali so se tudi s predlogom za imenovanje namestnikov članov kreditnega in poslovnega odbora Interne banke SZ, ki jih bo na naslednji seji imenoval zbor te banke. Za namestnika člana poslovnega odbora iz Železarne je predlagan Borut Verovšek, za namestnika člana v kreditnem odboru pa Katarino Kos.

Delegati so soglašali, da je Alojz Skol iz DO Gradis predlagan za podpredsednika zbora uporabnikov skupščine SIS za požarno varnost.

Zaradi spremenjenih določil samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Karavanške poslovne skupnosti ima Železarna Jesenice le dve delegatski mesti v skupščini te skupnosti. Ker so delegati na eni pretekli seji že imenovali tri delegate, so morali ponovno sklepati o imenovanju dveh delegatov.

V skupščino Karavanške poslovne skupnosti so imenovali Branka Vrečka, delovna skupnost ETN, in Alojza Burjo, delovna skupnost KO - FI.

CPSI — Z. V.

IZPLAČILO PORAČUNA

Ker bo poračun za mesec oktober 1986 izplačan v gotovini, smo se zaradi lažjega kuvertiranja odločili za zaokroževanje. Zaradi zaokroževanja pa je prišlo v izplačilni listi do razlik med kolono 13 (dejanski zaslužek) in kolono 22 (skupaj).

Računovodstvo osebne dohodka

OBVESTILO !

Vse bralce in dopisnike Železarja obveščamo, da naslednja številka glasila izide šele 11. decembra.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Družbena prehrana z dne 17. novembra 1986 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

PONOVNO OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge

- I. natak, šifra 9106, D - 3, 8. kateg. 1 oseba
- II. natak - točaj, šifra 9107, D - 3, 6. kateg. 1 oseba
- II. kantinerka, šifra 9019, D - 2, 4. kateg. 1 oseba

POGOJI:

- ad. 1. poklicna gostinska šola — smer natak in poskusno delo dva meseca.
- ad. 2. poklicna gostinska šola — smer natak in poskusno delo dva meseca.
- ad. 3. poklicna trgovska šola ali dokončana osnovna šola in poskusno delo dva meseca.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v osmih dneh po objavi na kadrovske sektor Železarne Jesenice, C. železarjev 8, z oznako za »TOZD Družbena prehrana«.

Servis ročnih in prevoznih gasilnih aparatov pri PGRS sodobno opremljen

S prispevkom in slikami želimo seznaniti vse delovne ljudi in občane o opremljenosti in delu servisa za ročne in prevozne gasilne aparate.

Poklicna gasilska in reševalna služba Železarne Jesenice je zaradi potrebe preuredila določene prostore v gasilskem domu v servis ročnih in prevoznih gasilnih aparatov. Tako je servis pridobil naslednje prostore:

- za sprejem, oddajo in evidenco gasilnih aparatov,
- prostor za polnjenje »CO 2 aparatov« in za rezervne dele ter
- prostor za polnjenje »S aparatov«.

Kupiti je bilo potrebno tudi novo opremo. Opremo za polnjenje in kontrolo »S« aparatov (na prah) smo morali uvoziti iz Zahodne Nemčije. Naprava je izdelek firme »Vulkan« tipa 15-3. Dinarska sredstva za nakup je v celoti prispevala Samoupravna interesna skupnost za varstvo pred požarom občine Jesenice.

Tako servis opravlja na območju naše občine servisiranje in kontrolo vseh gasilnih aparatov, ki so izdelani pri proizvajalcih v SFRJ (predvsem DO PASTOR Zagreb).

Servis opravlja tudi servisiranje po terenu (družbeni sektor), za zasebne lastnike gasilnih aparatov pa opravlja usluge preko gasilskih društev ali pa neposredno na servisu.

Servis v sodelovanju z Občinsko gasilsko zvezo Jesenice prodaja vse gasilne ročne aparate v »S« izvedbi, aparate CO 2 ali Halon.

Specialnih gasilnih aparatov »Halon« servis ne popravlja, ker je postopek vezan na uvožene materiale (to delo opravlja PASTOR Zagreb).

V naši občini je evidentiranih skoraj 1000 gasilnih ročnih aparatov CO 2 in preko 6200 gasilnih ročnih aparatov »S«.

Pregledi in kontrole so predpisani z zakonom: novi aparati po enem letu in nato vsakih šest mesecev.

Polnjenje prevoznega gasilnega aparata s prahom »S« preko naprave (foto: A. Mulič)

S pomočjo servisa bi radi uresničili tudi akcijo »v vsako gospodinjstvo gasilni ročni aparat« kot pripomoček za takojšno in učinkovito akcijo v primeru nastanka požara. Nudimo pa tudi usposabljanje o opisu, pomeni in uporabi gasilnih sredstev.

Sandi Kotnik

Polnjenje, kontrola in kompletiranje ročnih in prevoznih gasilskih aparatov »S« (foto: A. Mulič)

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 1. DO 14. DECEMBRA

1. decembra, Franc GASSER, vodja TOZD Profilarne, Žirovnica, Moste 22/b, ☎ 80-333.
 2. decembra, Marin GABROVŠEK, član PO, Bled, Ribenska 8, ☎ 78-157.
 3. decembra, Vitomir GRICAR, vodja TOZD Valjarna debele pločevine, Jesenice, Titova 2, ☎ 81-279.
 4. decembra, Jernej HOČEVAR, vodja prodaje, Jesenice, Kejžarjeva 38, ☎ 82-118.
 5. decembra, Anton KELVIŠAR, vodja TOZD Žičarna, Jesenice, Cesta na Golico 16, ☎ 82-475.
 6. decembra, Tina MARKEŽ, vodja TOZD Vzdrževanje, Jesenice, C. talcev 4/a, ☎ 83-345.
 7. decembra, Sašo KAVČIČ, vodja TOZD HV Jesenice, Jesenice, Titova 85, ☎ 81-413.
 8. decembra, Jože KOBENTAR, vodja kadrovskega sektorja, Jesenice, Hrušica 19.
 9. decembra, Janez KOMEL, vodja marketinga, Jesenice, Janševa 6, ☎ 81-026.
 10. decembra, Jože KRAMAR, vodja TOZD Energetika, Mojstrana, Dobje 112, ☎ 89-129.
 11. decembra, Oskar Kurner, vodja TKR, Jesenice, Tavčarjeva 9, ☎ 81-214.
 12. decembra, Sašo MANDELJC, vodja TOZD Valjarna bluming štekel, Jesenice, Tomšičeva 88, ☎ 82-054.
 13. decembra, Tomaž KAVČIČ, vodja TOZD Vratni podboji, Radovljica, Langusova 39.
 14. decembra, Leon MESARIČ, vodja TOZD Žebljarna, Jesenice, Titova 3, ☎ 81-216.
- Dežurstvo traja vsak dan od 14. do 6. ure naslednjega dne in sicer tako, da je dežurni v tem času doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.
- V času dežurstva je dežurni dolžan opraviti en obhod po železarni, svoje pripombe vpisati v dežurno knjigo ter o tem ob predaji dežurstva poročati podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

Datum:	Dnevni:	Nočni:
Ponedeljek — 1. 12.	Stane Mencinger	Alojz Mesojedec
Torek — 2. 12.	Pavel Zupan	Ivan Slanin
Sreda — 3. 12.	Stane Eržen	Martin Brumat
Četrtek — 4. 12.	Zvonko Medja	Mitja Benedičič
Petek — 5. 12.	Marjan Trontelj	Klavdij Mlekuž
Sobota — 6. 12.	Rajko Petraš	Marjan Pintar
Nedelja — 7. 12.	Janez Dovžan	Janez Kovač
Ponedeljek — 8. 12.	Bojan Finc	Anton Burja
Torek — 9. 12.	Božidar Intihar	Franc Nečimer
Sreda — 10. 12.	Ahmed Telalović	Ivan Šenveter
Četrtek — 11. 12.	Janez Jakšič	Ivo Leban
Petek — 12. 12.	Marjan Erman	Karel Koblar
Sobota — 13. 12.	Janez Vehar	Alojz Lebar
Nedelja — 14. 12.	Matija Urh	Jože Pezdarnik

Informacija strokovne knjižnice

BIBLIOGRAFIJA ŽELEZARSKEGA ZBORNIKA (1967 — 1986)

Ob 20-letnici izhajanja Železarskega zbornika smo v strokovni knjižnici Železarne Jesenice izdelali: 67 — 1986), to je pregled vseh objavljenih strokovnih člankov v Železarskem zborniku od prve številke dalje.

BIBLIOGRAFIJA je posebna vrsta znanstvene literature, ki izbira, zapisuje in vsebinsko analizira naslove objavljenega gradiva.

Glede na vsebino in vrsto gradiva je bibliografija Železarskega zbornika specialna, ker po vsebini pokriva določeno področje: črno metalurgijo; glede na namen je bibliografija znanstvena, ker ima nalogo informirati specialiste o gradivu njihovega področja; glede na čas izida je retrospektivna, ker pokriva določeno obdobje pred izdajo bibliografije.

Bibliografijo smo izdelali z namenom — ustreči najpomembnejši zahtevi strokovnjakov:

- zasledovati tekoče publikacije svojega področja in
- seznaniti se z že objavljenimi viri, ki se nanašajo na določeno temo proučevanja.

Bibliografija je izdelana s pomočjo računalnika.

Izpis so:

- kronološki — kronološki pregled člankov od leta 1967 (1. številke) do leta 1986 (4. številke, ki je še v tisku).

- sistematski — pregled člankov po področjih (UDK sistem)
- in avtorski — pregled člankov po avtorjih.

V dogovoru z uredniškim odborom Železarskega zbornika bomo bibliografijo izdali tudi kot posebno številko Železarskega zbornika (ob 20-letnici) in jo dali v uporabo vsem naročnikom Železarskega zbornika doma in v tujini ter ostalim zainteresiranim uporabnikom.

— posamezne številke Železarskega zbornika — kot primerke, kako se je revija vsebinsko in oblikovno spreminjala

— separate strokovnih člankov in dodatnih rubrik (Društvene vesti, Tehnične novice, Za boljši jezik)

— uveljavitev Železarskega zbornika v jugoslovanskem prostoru in tujini (izpisi Železarskega zbornika v Slovenski bibliografiji, predstavitel Železarskega zbornika na jugoslovanskem sejmu knjig v Beogradu: vnašanje izvodov člankov Železarskega zbornika v ruskem referatnem časopisu METALURGIJA in ameriškem referatnem časopisu CHEMICAL ABSTRACTS).

— računalniško obdelano: bibliografijo Železarskega zbornika (1967 — 1986)

— pot, ki vodi do najvišje stopnje znanja — publiciranja — to je UPO-RABA STROKOVNE LITERATURE.

— najnovejša knjige, revije, standardi (nabava v 1986. letu)

— najnovejša prospektno gradivo, po katerem spremljamo in naročamo novosti s področja črne metalurgije in ostalih področij.

K OGLEDU VABIMO VSE UPO-RABNIKE STROKOVNE LITERATURE.

Jana Jamar

Cepljenje proti gripi

Gripa je kratkotrajno in vročinsko obolenje s skromno simptomatiko, ki jo povzroča virus. Med prebolevanjem te bolezni pade odpornost organizma, zato lahko kaj kmalu zbolimo tudi za drugimi boleznimi, ki zahtevajo dolgotrajno zdravljenje.

Gripa nastopa v obliki epidemije, ki se pojavlja v določenih časovnih presledkih. V Sloveniji pravzaprav epidemije gripe ni bilo že nekaj let. Na osnovi demografskega gibanja bolezni pa za letošni strokovnjaki napovedujejo možnost, da se v masovni obliki pojavi tudi pri nas.

Obolenost in s tem tudi epidemijo gripe lahko preprečimo z zaščitnim preventivnim cepitvijo, in sicer dvakrat v presledku enega meseca. Če želimo, da je zaščita zadovoljiva, se mora cepiti vsaj 60 do 80 odstotkov populacije na določenem območju.

Da bi preprečili množično obolenost zaradi gripe, bomo tudi letos organizirali preventivno cepitvijo, in sicer dvakrat z enomesečnim presledkom. Izvajali ga bodo zdravstveni delavci obratne ambulante Železarne.

Cepitvijo po potekalo samo v kurativnih ambulantah, ker se je predhodno prijavilo le 84 kandidatov.

Razpored cepitve:

I. CEPLJENJE bo 26., 27. in 28. novembra

II. CEPLJENJE bo 24., 25. in 26. decembra

V omenjenih dnevih bo cepitvijo potekalo dopoldan od 6. do 9. ure in popoldan od 15. do 18. ure.

Kdor se bo odločil za cepitvijo, naj se ob prihodu v ambulanto prijavi v kartoteki z zdravstveno izkaznico ali z izkaznico za vstop v Železarno. Cepitvijo se lahko udeležijo vsi, tudi tisti, ki se predhodno niso prijavili, in upokojenci Železarne.

Zaradi pomembnosti zaščite pred gripo in njenimi komplikacijami pozivamo vse, da se cepitvijo udeležijo v čim večjem številu. S tem bomo zmanjšali odsotnost z dela zaradi bolezni, kar je izrednega pomena, če želimo doseči proizvodne cilje.

Kadrovskega sektorja

Ob 20-letnici
ŽELEZARSKEGA
ZBORNIKA VABIMO NA
PRILožNOSTNO
RAZSTAVO
STROKOVNE
KNJIŽNICE — od 4. do
13. decembra (od 9. do 13.
ure)

Ob priložnostni razstavi v Strokovni knjižnici bomo predstavili:

- ŽELEZARSKI ZBORNIK — kot strokovno revijo
- Železarski zbornik — vezano strokovno revijo od 1967 do 1985

JUBILANTI 50 - LETNIKI

V mesecu decembru bodo praznovali petdeset let svojega življenja naslednji sodelavci: Andrej KLINAR, Strojne delavnice — 8. decembra; Silvo LESKOVAR, Livarna — 9. decembra; Alojz NOČ, Jeklarna — 11. decembra; Mihael ŽEMVA, Žebljarna — 12. decembra; Vlado POTOČNIK, Remontne delavnice — 19. decembra; Tomo CUNDRIC, Vzdrževanje — 20. decembra in Ida ISKRA, Remontne delavnice — 25. decembra. Vsem iskreno čestitamo!

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 2. do 6. decembra bodo delale naslednje obratne ambulante:

DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik — Tili.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

V soboto, 6. decembra, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar in II. zobna ambulanta — dr. stom. Alojz Smolej.

Za borbe od 7. do 8. ure.

POPOLDNE: III. zobna ambulanta — mag. stom. Bela Gazafi.

Za Vatrostalno od 15.30 do 16.30.

V soboto, 6. decembra, samo dopoldne: III. zobna ambulanta — mag. stom. Bela Gazafi.

Od 8. do 13. decembra bodo delale naslednje obratne ambulante:

DOPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

POPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik — Tili.

V soboto, 13. decembra, samo dopoldne: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik — Tili.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar in III. zobna ambulanta — mag. stom. Bela Gazafi.

Za Vatrostalno od 9.30 do 10.30.

POPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. stom. Alojz Smolej.

Za borbe od 13.30 do 14.30.

V soboto, 13. decembra, samo dopoldne: II. zobna ambulanta — dr. stom. Alojz Smolej.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja TOZD Jeklovlek z dne 24. novembra in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

PONOVO OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge

IZMENSKI VODJA PROIZVODNJE, šifra 1711, U - 5, 16. ktg. 1 oseba

POGOJI:

- I. stopnja metalurške fakultete,
- pasivno znanje enega tujih jezikov,
- pet let delovnih izkušenj.

Kandidati naj prijavnice z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v osmih dneh po objavi na kadrovskega sektorja Železarne Jesenice, C. železarjev 8, z oznako »za TOZD Jeklovlek«

Posebne prijavnice dobite v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

Odbori za gospodarstvo in odbori samoupravne delavske kontrole

TOZD Strojne delavnice

V TOZD Strojne delavnice sta se 11. novembra istočasno sestala v pisarni vodje TOZD odbor za gospodarstvo (na 7. seji) in odbor samoupravne delavske kontrole (na 8. seji). Skupaj sta obravnavala devetmesečno poslovno poročilo ter srednjeročni plan Strojnih delavnic in Železarnice Jesenice. Tudi pripombe imata iste.

Oba odbora ocenjujeta, da je nedoseganje plana izdelavnih ur posledica kadrovske problematike v temeljni organizaciji. Na kadrovske probleme v TOZD opozarjajo že več let,

vendar zmanj. Posledica slabe kadrovske zasedbe je tudi to, da vedno več ur porabijo za redno vzdrževanje in vedno manj za izdelavo rezervnih delov. Odbora ugotavljata, da bi bilo treba večjo skrb nameniti kontroli materiala (kvaliteti in količini) ter da si morajo tudi v prihodnje prizadevati za znižanje zalog materiala in nedokončane proizvodnje.

V zvezi s srednjeročnim planom TOZD in Železarnice ocenjujeta, da za prestrukturiranje izobrazbene in kvalifikacijske strukture ni realnih možnosti, zato je še posebej razve-

ljiv podatek, da se bo odstotek poklicno izobraženega kadra skoraj podvojil (s 26,2 % na 52 %). Pravijo, da so zagotovili o primeren praktičnem usposabljanju v ŽIC že predolgo zaman pričakovali. Podatek, da se delež jekla za livarno po srednjeročnem planu iz leta v leto večja, pa jim vzbuja upanje, da bo to večanje koristilo potrebam njihove dejavnosti.

Odbor samoupravne delavske kontrole se je seznanil tudi s sklepi 5. seje odbora samoupravne delavske kontrole Železarnice Jesenice, odbor za gospodarstvo pa s sklepi 18., 19., 20. in 21. seje ter s sklepi izredne seje odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarnice.

Odbor za gospodarstvo se je seznanil s s poročilom o nadurnem delu in koriščenju prostih ur v avgustu, septembru in oktobru. Avgusta so delavci v TOZD Strojne delavnice opravili 650 nadur in koristili 54 prostih ur, v septembru 560 nadur in koristili 40 prostih ur, v oktobru pa so opravili 699 ur nadurnega dela in koristili 28 prostih ur.

Odbor se je odločil, da bodo v TOZD na prošnji organizacijskega komiteja XII. evropskega prvenstva v sankanju na naravnih progah, ki bo v Savskih jamah, izdelali šest krogov za zastave.

Mimogrede naj omenimo, da takšno skupno sestajanje odbora samoupravne delavske kontrole in odbora za gospodarstvo ni v skladu z našo samoupravno zakonodajo, čeprav je na prvi pogled racionalno.

TOZD Remontne delavnice

Tudi v TOZD Remontne delavnice sta se na isti dan, 10. novembra, sestala odbor samoupravne delavske kontrole (na 7. seji) in odbor za gospodarstvo (na 9. seji). Dnevni red seje odbora samoupravne delavske kontrole je enak kot dnevni red odbora za gospodarstvo (devetmesečno poslovno poročilo, pregled izvajanja ukrepov za izboljšanje proizvodnih in poslovnih rezultatov, pregled nadurnega dela za september in oktober, poročilo o izvedeni inventuri v skladišču 78, srednjeročni načrt). Odbor za gospodarstvo je dodatno obravnaval le tehnično izboljšavo št. 2776 (izdelava naprave za krmljenje lokalnih žigosnih ur) in vloge, ki so jih na TOZD naslovile razne organizacije in društva.

Odbor za gospodarstvo je v zvezi z devetmesečnim poslovnim poročilom zahteval odgovor, zakaj investicijska dela v valjarni debele pločevine kasnijo, ker meni, da dodatna proizvodnja lahko bistveno pripomore k izboljšanju poslovnega rezultata železarnice. Odbor samoupravne delavske kontrole na poročilo ni imel pripomb.

Glede nadurnega dela pa imata oba odbora precej podobna stališča, pri čemer izhajata iz ugotovitve, da je treba obdržati ugoden trend proizvodnje in da bodo zato nekatere TOZD do konca leta obratovale tudi ob nekaterih prostih dnevih. V

TOZD Remontne delavnice so vodje obratov pripravili program del, ki jih bodo delavci te temeljne organizacije izvajali na proste sobote. Tudi v TOZD Remontne delavnice je namreč zaradi pomanjkanja delavcev veliko del zaostalo. Vodje TOZD in obratovodje so pooblašeni, da organizirajo delo do konca leta v podaljšanem času v okviru limita tridesetih nadur. Tako bi omogočili delo v proizvodnih TOZD brez izrednih zastojev.

Odbor za gospodarstvo je potrdil povečano število nadur v novembru in decembru. Sklenil pa je, da se bo v primeru izrednih situacij (preprečitev večje gospodarske škode, delo za reševanje namenske proizvodnje), če bi prišlo do prekoračitve limita 30 nadur, vodstvo TOZD vedno predhodno dogovarjalo s poslovnim odborom.

Odbor je sankaskemu klubu Jesenice odstopil odpaden transportni trak za pokritje sobice v sankaski hišici v Savskih jamah. Vloga Društva gojiteljev pasemskih malih živali Jesenice je odstopil v obravnavo odboru za splošne zadeve pri delavskem svetu Železarnice, vlogo kina Železar, ki je prošil za izdelavo raznih cevi, pa je odklonil z utemeljitvijo, da v TOZD nimajo prostih kapacitet za tovrstna dela.

CPSI — BL

Samoupravna priloga

Delavec je samoupravljalec, samoupravlja in bo samoupravljalec. Takole bi lahko strnili misli, ki so dandanes na vrhu top lestvice popularnih izjav Politike. Drugače rečeno: samoupravljanje je temelj naše družbe. O tem in še nekaterih drugih temeljih naše družbe ne bomo razpravljali, ali so pravilni ali ne. Pravilni so. Delavec bo samoupravljalec, če to hoče ali pa ne (samoupravljanje je spoznana nujnost). Ker nam potemtakem o tem ni potrebno razpravljati, lahko razpravljamo o drugih stvareh. O negativnih pojavih v naši družbi, na primer.

Bistvo družbe (samoupravljanje itd.) je torej zdravo. Zato toliko bolj preseneča ogromno število pomanjklivosti, ki so prisotne v družbeno-ekonomskem (in še katerem) področju. Naivnežem, nevednežem in radovednežem se ob razliki zdravi temelji — nezdrava realnost zastavlja vprašanje, kako je mogoče ob dobrem bistvu imeti tako slabo realnost. Vneto iskanje odgovora na omenjeno vprašanje je poročilo množico teorij, zaključkov, predlogov, analiz, itd. Poleg konstruktivnih, ustreznih rešitev se pojavljajo tudi nesprijemljivi (!) predlogi in načrti sovražnika sedanje (pa tudi pretekline in prihodnje) ureditve.

Nameni našega pisanja pa ni razkrinkavati sovražnika samoupravne sistema. To dovolj uspešno počnejo razni forumi in organi. Zategadelj se bomo omejili na majhen dogodek iz (samoupravne) prakse v Železarni.

V skladu z dosedaj rečenim je tudi zahteva »več in boljše samoupravljanje«. Delavec (samo)upravlja tako na svojem delovnem mestu, v podjetju, kot tudi v »širši družbeni skupnosti«. (Dnevno časopisje, TV, naše vsakodnevne izkušnje itd. nas sicer učijo, da delavec premalo, neučinkovito ... samoupravlja). Brez dolgovčenja: na nivoju uradne ideologije naj bi imel delavec vpliv in moč odločanja praktično na vseh pomembnih področjih dela in življenja. Kljub takšni »globalni« in »vseobsegajoči« pravici do (samo)upravljanja, pa ni jasno, če gre za akt samoupravljanja tudi v primeru perfekcioniranja ograje okrog Železarnice. Opazili smo namreč, da se na obstoječi ograji pojavljajo špice.

Morda kakšen poseben estetski čut tudi uživa ob pogledu na lepo razvrščene špice vrh ograje. Verjetno pa zbujanje estetskih čutov ni osnovni namen nove pridobitve. Pomislili bomo in rekli: funkcija ograje je tudi v kontroliranju in preprečevanju prostega gibanja ljudi in živali. Nadalje je funkcija ograde tudi konstituiranje, ustvarjanje sovražnika. Kako poteka tovrstna alchemija? Na-

vaden pešec, ki gre po pločniku, postane (naš) sovražnik tisti hip, ko preskoči ograjo (našega) vrta, z namenom rabutati (naše) sadje. Navaden delavec, ki dela v tovarni, postane sovražnik podjetja in družbe tisti hip, ko preskoči tovarniško ograjo, z namenom predčasnega pobeza z delovnega mesta. Ta delavec — begunec je kaj prikladna figura, da se nanjo obesi grehe za, denimo, slabe ekonomske rezultate. Tako smo na preprost način proizvedli sovražnika.

Medtem, ko se otepamo s sovražnikom, nam šine na misel, da gre nemara za kadrovsko problematiko. Mogoča razlaga: delavec je premalo, zato ne dosegamo normalnih proizvodnih rezultatov ... zato je vsak delavec, ki prezgodaj zapusti svoje delovno mesto (čez ograjo!), saboter. Kaj storiti, da bi odvrnili delavce — kadre od takih dejanj? Lahko jih boljše nagradimo — po učinku, da rečemo po starem. Ali pa jim izboljšati delovne pogoje; nemara popraviti odnos vodstvenih delavcev (vključno z mojstri) do nevodstvenih delavcev. To so seveda kadrovske problemi, problemi par excellence. In kot taki eno od najpomembnejših področij (delavskega) samoupravljanja; odločanje o kadrovski politiki podjetja je razglašeno za »neodtujljivo« samoupravno pravico.

Kaj pa smo mi storili v prid reševanja kadrovskih problemov? Samoupravno smo se odločili (druge poti ni), da bomo »našvasali« špice na ograjo. Ali je to dolgoročna kadrovska politika? Ali je to prenaplajena odločitev, ki jo bomo kmalu obžalovali? Kateri samoupravni organ ali vodstveni delavec je odobril to akcijo? Naj se oglasi začuden javnosti in utemelji svoje postopanje.

Nova kadrovska-varnostna dejavnost pač ne bo prinesla zaželenih rezultatov. V času pospešenega sproščanja ustvarjalnih sil takšna politika ograjevanja prav lahko spominja na neko neprijetno preteklost (sedanjost?). Turisti pa bodo iz svojih avtomobilov gledali Mežakljo s špicami na vrhu.

FRANC TREVEN

Finančni načrt na zboru delegatov enote SPIZ

Po dokaj kratkem času je spet sklicana seja zbora delegatov enote Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja (v nadaljevanju SPIZ) občine Jesenice (prejšnja je bila pred mesecem in pol). Četrta seja zbora delegatov bo tako v sredo, 10. decembra, ob 14.30 v sejni sobi Zdravstvenega doma na Jesenicah, konferenca delegacij v Železarni pa bo v ponedeljek, 8. decembra, ob 13. uri v sejni sobi samoupravljalcev. Gradivo za sejo so, tako kot običajno pri tej skupnosti, prejeli vodje delegacij (pravočasno, že 24. novembra).

Na delegatsko vprašanje prejšnje seje konference delegacij v Železarni, posredovano prek zbora delegatov enote SPIZ občine Jesenice skupščini SPIZ SR Slovenije, je bilo odgovorjeno na seji skupščine. Analiza ravni oziroma gnotnega položaja upokojeencev Železarnice Jesenice v sistemu upokojevanja v SR Sloveniji se pripravljajo v sklopu pregleda materialnega položaja delavcev v kovinski industriji.

Akontativna uskladitev pokojnin in drugih denarnih nadomestil s 1. januarjem 1987 je potrebna zato, da pokojnine in drugi denarni prejemki ne bodo časovno preveč zastajali za rasto osebni dohodkov. To bi se zgodilo, če bi z naslednjo uskladitvijo počakali do objave dokončnih uradnih statističnih podatkov o gibanjih nominalnih osebnih dohodkov delavcev v naši republiki v letu 1986 (predvidoma bodo znani šele februarja 1987). Z upoštevanjem sedaj znane ocene rasti nominalnih osebnih dohodkov v letošnjem letu je predlagano s 1. januarjem 1987 naslednje povečanje pokojnin in drugih denarnih nadomestil (vendar pa bodo pri sklepanju ustrezno upoštevani uradni podatki, znani pred sejo skupščine):

- akontativna uskladitev pokojnin s 1. januarjem 1987 za 5,2 % z veljavnostjo od 1. januarja 1986;
- akontativna uskladitev pokojnin upokojeencev, pri katerih je bilo leto 1986 zadnje leto dela, za 48 %;
- začasni znesek najnižje pokojninske osnove naj bi znašal 81.205,83 dinarjev, začasni znesek najvišje pokojninske osnove pa 384.892,29 dinarjev;

- začasni znesek najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo naj bi bil 69.024,95 dinarjev;
- višji znesek dodatka za pomoč in potrebo bi bil 46.014 dinarjev, nižji 23.007 dinarjev;
- začasni zneski denarnih nadomestil za telesno okvaro naj bi bili od 3.600 do 12.000 dinarjev;
- 5,2 % uskladitev preživetin, priznanih po zakonu o preživninskem varstvu kmetov;
- začasni znesek starostne pokojnine po zakonu o starostnem zavarovanju kmetov naj bi bil 34.513 dinarjev.

Predlog finančnega načrta SPIZ za leto 1987 upošteva politiko nadaljnjega razvoja SPIZ, dogovorjene v ustreznih planskih dokumentih, višini potrebnih sredstev za leto 1987 pa je načrtovana na podlagi razvoja Slovenije v prihodnjem letu. Poleg rednih so upoštevane tudi nove finančne obveznosti. Dve izhajata iz zveznega zakona — popolna realizacija določb o smotnem usklajevanju pokojnin z gibanji osebnih dohodkov zaposlenih ter začetek postopnega prehoda na nov način izračunavanja pokojninske osnove. Poleg tega je predvideno povečanje obratnih sredstev, kar naj bi zagotovilo boljši likvidnostni položaj SPIZ. Načrtovana je tudi hitrejša rast upokojeencev (3,9 %) od rasti zavarovancev (1,4 %). Zato bo treba povečati prispevno stopnjo iz dohodka TOZD za poskodb pri delu oziroma poklicne bolezni s sedanjih 3,6 % na 6,8 %. Višina prispevne stopnje iz bruto osebnih dohodkov zavarovancev bo ostala nespremenjena. Tak način povečanja prispevnih stopenj je v skladu s predlogom dogovora o skupnih te-

meljih financiranja splošnih družbenih in skupnih potreb v Jugoslaviji za obdobje 1986—90. Po njem naj bi se sredstva za pokojninsko in invalidsko zavarovanje zagotavljala največ do 60 % iz osebnih dohodkov, ostalo pa iz dohodka TOZD.

V prihodnjem letu je načrtovano 611.689 milijonov dinarjev prihodkov oziroma 95,8 % več, kot naj bi jih bilo po letošnji oceni. Glavno tega predstavljajo združena sredstva (595.777 milijonov dinarjev oziroma 96,7 % več kot letos), povračil federacije pa je predvidenih za 15.673 milijona dinarjev oziroma 65 % več kot letos. Odkhodkov je predvideno 581.043 milijonov oziroma 85,4 % več kot letos. Tako je predviden presežek za obratna sredstva v višini 30.646 milijonov dinarjev. Večina sredstev je namenjena izplačilu pokojnin in drugih denarnih nadomestil (538.662 milijona dinarjev oziroma 85,7 % več kot letos). Zanimivo pa je to, da se zadnja leta delež sredstev za delo strokovne službe SPIZ v skupnih ohranjenih zmanjšuje (leta 1985 je znašal ta delež 1,12 %, leta 1986 1,01 %, v letu 1987 pa po predvidevanjih le še 0,89 %).

Predlog poslovnika o delu skupščine SPIZ v SR Sloveniji je potreben sprejeti zato, ker sedanji, star že enajst let, ni usklajen s predpisi novega sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter s samoupravnimi akti SPIZ.

Po programu dela skupščine SPIZ za leto 1987 se bo skupščina sestala marca, junija, oktobra in decembra. Njena dejavnost bo usmerjena v zagotavljanje socialne varnosti udeležencev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter potrebnih sredstev za normalno realizacijo izplačevanja pokojnin in drugih dajatev s področja tega zavarovanja. Dobrodošle pa bodo konkretne pobude in predlogi za dopolnitev programa dela skupščine.

CPSI
Nada Dejak

PREGLED SESTANKOV SDS

Iz programa samoupravnih aktivnosti za oktober—november

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS SM peči 1, 2, 3 in 4, livna jama 1, 2, 3 in 4, priprava vložka 1, 2, 3 in 4, elektropeči 1, 2, 3 in 4, BBC peč, predelava talilniških odpadkov, kontiliv 1 in 2, kamnolom Trebež in ponvično gospodarstvo. Člani SDS pripravljajo vložek 1 so na sestanku 3. novembra postavili vprašanje, če bo devetmesečni poročilo ali ga ne bo. SDS priprava vložka 3 vprašuje, zakaj kupujemo nesaržirno in slabo železo, ki ga imamo sami dovolj. SDS priprava vložka 3 je pod razno razpravo o delovni disciplini in o varnosti pod žerjavi. Ugotovili so, da je varnost pod žerjavi ogrožena zaradi velikih kosov starega železa in zaradi zmanjšane prostora. Žerjavovodje so se pritoževali zaradi slabega vzdrževanja žerjavov in ostalih delovnih naprav. Predlagajo naj o tem razpravljajo na višjem forumu. SDS kamnolom Trebež je v razpravi o poslovnem poročilu posebno pozornost namenila finančnim kazalcem, ki so zelo kritični. Ugotavljajo, da se tudi stroški v kamnolomu nenehno zvišujejo. Zato jih bodo na naslednjem sestanku posebej analizirali. Delavci ponvičnega gospodarstva, ki so se zbrali na skupnem zboru, so v zvezi s bančnimi sporazumi in srednjeročnim načrtom interne banke predlagali, naj se v bodoče takšne točke podajajo kot informa-

cije ter da naj sklepe sprejemajo delavski sveti ali finančnoraznovodna služba, ker so boljše seznanjeni. Zidarji ponvičnega gospodarstva so predlagali, naj bi se naredile železne mize za obzidavo ponvic zaradi varnosti. Na garderobi bi bilo treba narediti vhodna vrata. Zanimaja jih tudi, kdaj bodo začeli z remontom starega žerjava. Eden izmed delavcev je predlagal, da bi se dala na ogled lista z osebnimi dohodki v Jeklarni.

Iz TOZD PLAVŽ smo prejeli zapisnike SDS aglomeracija 1, 2 in 3 ter plavž 1, 2, 3 in 4. Vse tri SDS aglomeracije sprašujejo, kakšne pripombe lahko ima SDS na samoupravni sporazum, ki je napisan po zakonu o temeljnih bančnega in kreditnega sistema in ki »za nas laike«, kot pravijo, predstavlja samo besedno igro. V zvezi s srednjeročnim načrtom pa ugotavljajo, da še vedno ostajamo prevelik porabnik energije. SDS plavž 2 se v zvezi s poslovanjem vprašuje, do kdaj bo še obstajalo tako kritično pomanjkanje delavcev, saj to ogroža izpolnjevanje planskih obvez. Člani SDS plavž 3 ugotavljajo, da plavž 1 po remontu dobro dela. Največ težav jim na pečeh povzroča slaba kvaliteta koksa. Moti jih, da je tedaj, ko peči delajo dobro, premajhen odzem tekočega grodja v martinarni (na primer v mesecu oktobru). Pravijo, da morajo zaradi velikega obsega težaškega dela na livnem polju in zaradi pomanjkanja delavcev zavirati peči. Posledica je manjša proizvodnja in spremenjen hod peči. Instalater plavža 1 je na sestanku opozoril, da je nujno treba urediti hladilno vodo na stiku peči.

Iz TOZD LIVARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, modelna mizarna, jeklolivarna 1 in 2 ter čistilnica

odlitkov. Skupine so na sestankih, ki so bili 11. novembra, evidentne, že tudi kandidate za samoupravne organe TOZD Talilnice.

Iz TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, proga 2400-1 in 2, adjustaža 2400-1 in 2 ter OTOP + odprema. SDS proga 2400-1 v zvezi s povečanjem investicijske vrednosti Jeklarnice 2 meni, da bi morali vsi tisti, ki kasnijo z dobavo opreme, prispevati h kritju povečanih stroškov. Pritožuje se tudi nad organizacijo prevozov na delo in z dela ob sobotah in nedeljah. Pravijo, da so slabo organizirani, oziroma da se zgodi, da sploh ni avtobusa. SDS proga 2400-2 pa meni, da zaradi povečane investicijske vrednosti Jeklarnice 2 Železarna lahko zaide v resne finančne težave. SDS adjustaža 2400-1 sprašuje, kdaj se bodo popravila vrata na odpremi. Moti jih namreč mrz in močan preprih. Zanimaja jih tudi, kaj bo z regulativom za srajce, obleke in nogavice. Rečeno je namreč bilo, da bo regulativ enoten za celoten TOZD, vendar pa glede tega še ni nič urejenega. Na sestanku SDS OTOP + odprema pa je bilo pod razno govora o prevrednotenju del in nalog. Takole pravijo: »Delavci enoglasno ugotavljajo, da se večina nalog pomika k slabše plačanim, čeprav bi zaslužili več. S prevrednotenjem se rušijo razmerja in delavci menijo, da se uveljavlja način nagrajevanja, ki na referendumu ni bil sprejet. Na tako razmišljanje jih je spodbudil tudi članek v Železarni.«

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

Pionirski foto v Bohinjski Bistrici

V petek, 21. novembra, je bila v galeriji kulturnega doma Joža Ažmana v Bohinjski Bistrici odprta 26. republiška pionirska fotografska razstava »Pionirski foto 86«. Razstavo sta odprla Egon Mihelič, član Foto kluba Bohinj in Janez Juvan, predsednik komisije za delo z mladimi pri Foto kino zvezi Slovenije. V kulturnem sporedu pa so nastopili recitatorji in pevski zbor osnovne šole Dr. Janez Mencinger iz Bohinjske Bistrice.

Le.ošnja republiško pionirsko foto razstavo so pripravili osnovna šola Dr. Janez Mencinger Bohinjska Bistrica, Foto klub Bohinj in Foto kino zveza Slovenije. Na razpis je prispele 609 fotografij iz 21 slovenskih osnovnih šol in foto klubov, članica žirije, likovna pedagoginja Sonja Šilar, pa je za razstavo odbrala 168 fotografij in podelila priznanja in pohvale. Prvo nagrado za posamezno fotografijo je prejela Ivanka Žura iz Novega mesta za fotografijo »Pust«, drugo nagrado je prejel Robi Skornšek iz Titovega Velenja za fotografijo »Zamudila je«, tretjo nagrado pa si je prislužila Polona Malenšek iz osnovne šole na Koroški Beli za fotografijo »Užitek«. Pohvale za posamezne fotografije pa so prejeli: Drago Vogrinc, Bernarda Lokar in Andrej Arh. Za kolekcijo fotografij je prvo nagrado dobil Renato Bratkovič iz

(foto: Damjan Hrovat, foto krožek Kranjska Gora)

Maribora za kolekcijo »A, B, C, D«, drugo nagrado je dobila Katja Lipošek iz Titovega Velenja za kolekcijo »Pravljica delavka 1, 2, 3«, tretjo nagrado pa je prejela Simona Tau-

šek iz Hrastnika za kolekcijo »Pred nevihto«, »Zemlja« in »Čoln«. Pohvale za kolekcije so dobili: Ali Jelen, Roman Kocjan in Tomaž Lesjak. Na razstavi je videti veliko novitet, ki jih pri pionirski fotografiji nismo vajeni. Ni pa opaziti fotografij s planinsko tematiko, čeprav smo dežela planin in gora.

Mladi fotografi so si po otvoritvi razstave ogledali prostore delovne organizacije LIP Bled TOZD Tomaž Godec v Bohinjski Bistrici. Pionirska foto razstava bo odprta v galeriji kulturnega doma Joža Ažmana in v prostorih krajevne skupnosti v Bohinjski Bistrici do konca decembra.

A. Kerštan

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

(TITO)

S kakšnim velikostnim razredom oziroma razmerjem imamo opravka, dovolj nazorno pokaže primerjava z dolžinskimi enotami: en milimeter bi bil nizko aktivni odpadki, oziroma, če ima sod z visoko aktivnimi odpadki toplotno moč povprečne termoakumulacijske peči, ima sod srednje aktivnih odpadkov toplotno moč, ki je potrebna za delovanje zaslona na žepnem kalkulatorju.

V nizko in srednje aktivnih odpadkih je okrog petnajst radioaktivnih izotopov, med njimi so dolgoživi: stroncij — 90, cezij — 137 in kobalt — 60. Po petdesetih letih jih večina razpade in niso več aktivni.

Vprašanje, koliko varne so jedrske elektrarne, ostaja torej odprto. Ob jedrskih nesrečah je vprašljiva tudi regeneracija narave. Zato nam ostane samo še molitev, ali, kot se po novem reče, nuklearno-transcendentalna meditacija. Rezultat spajanja znanosti zahodnega racionalizma in modrosti vzhodnega misticizma je tale genialna ideja, kako se zavarovati pred posledicami radioaktivnega sevanja. Dvakrat dnevno se po deset minut usedomo na miren kraj in v sebi ponavljamo čarobno formulo: zemlja je ravna, jedrska energija je varna. Pomembno je, da zgornji stavek zaobjamemo celovito, tja do zadnjega atoma. Ob redni in vztrajni meditaciji se nam bo odprlo srce in do jedrske energije bomo začutili vročo, neizmerno ljubezen. Dosegli bomo stanje popolne jedrske blaženosti in postali varni pred radioaktivnim sevanjem. Slabo se zato godi vsem dvomljivcem, nasprotnikom in podobnim rogoviležem. Zaščiteni pa so vsi tisti, ki so se svetlim ciljem jedrske energije predali z ljubeznijo, brez trohice dvoma. Žal pa za sedaj ta bistroumna zamisel še ni bila laboratorijsko preverjena. Prostovoljcev namreč ni. Ah ta neoprijemljivi strah pred jedrsko energijo! Živili pa se žal meditacije ne da naučiti — edino človek je namreč sposoben sebe in vse življenje okrog sebe pognati v onostranstvo.

KEMIČNO OROŽJE — RESNIČNA MOŽNOST V DIVERZANTSKEM DELOVANJU

Diverzije poznamo kot uporabo razstreliva za rušenje objektov in uničevanje sovražnikovih sil. Uporaba kemičnega orožja v diverzijah je znana. Poznamo poskuse zastrupitve posameznih državljanov, poveljnikov in politikov.

Tako se je skupina vohunov in teroristov pod vodstvom zloglasnega gestapovca Branka Gašpareviča leta 1945 poskusila vriniti v vrhovni štab in organizirati diverzantske akcije z množičnim pomorom. Branko Gašparevič je poslal na Dunaj naslednjo radijsko depešo: »Potrebujem strupe s trenutnim in strupe z zapoznelim učinkom.

MESEČNE NOVICE Z OŠ PREŽIHOV VORANC

Tudi ta mesec nismo počivali. Marsikaj novega se je dogajalo na šoli:

— 7. novembra je bila prva redovalna konferenca, kjer smo pregledali učni uspeh v prvem šolskem obdobju. Z njim se ne moremo preveč pohvaliti. Najbolj uspešni so bili učenci od 1. do 4. razreda, precej manj pa učenci višje stopnje.

— V avli šole so učenci zgodovinskega krožka pripravili razstavo, ki obravnava odmeve oktobrske revolucije in Španijo skozi stoletja.

— Zbrali smo 733 kg divjega kostanja in 212 kg žira za divjad Triglavskega narodnega parka. Vendar pa na naši šoli ta akcija ni edina. Zbiramo star papir in še razne druge stvari.

— Na sejmu rabljene smučarske opreme v avli šole smo lahko prodali ali kupili rabljeno smučarsko opremo in drsalke. Obisk je bil zelo skromen, prav tako ponudba.

— Že mesec dni učenci 7. in 8. razredov obiskujejo plesni tečaj, ki ga je pripravil vadiatelj iz Kranja. Učijo se osnovnih korakov raznih plesov. Prav zanimivo se nam zdi.

— Vsak petek po šolskem radiu lahko med glavnim odmorom prisluhnemo novicam z naše šole in glasbi. Oddaje pripravljajo učenci 8. a razreda. Glasbo predlagamo sami, tako da velikokrat slišimo naše najbolj priljubljene popevke.

— V pionirskem odboru potekajo zadnje priprave za sprejem cibicnov — prvošolcev med pionirje. Pripravili jim bomo krajši kulturni spored in z besedo in pesmijo povedali, kakšen mora biti pionir, kakšne so njegove naloge in obveznosti, kako se mora obnašati do sošolcev, starejših ljudi. Prvošolci že težko čakajo dan, ko bodo postali pionirji in jim bomo starejši učenci slovesno zavezali pionirske rutice in natakili čepice.

Novinarski krožek
OŠ Prežihov Voranc

Prejšnji teden smo si učenci 4. letnika naravoslovno-matematične usmeritve z mentoricama prof. Marijo Kuhelj in prof. Zoro Medja ogledali tovarno Lek — TOZD Kemija, droge Menges in Univerzo E. Kardeža — TOZD Zivinoreja Rodica. Ogled je potekal v okviru naravoslovnih dejavnosti, ki so za vsako usmeritev posebej predpisane.

V tovarni Lek so nam najprej teoretično predstavili proizvodna področja, nato pa je sledil ogled obratov in proizvodnih procesov. Pred-

KŠJO vabi!

Klubske prostori KŠJO bodo odprti v petek, soboto in nedeljo (28., 29. in 30. novembra). Na zabavo so vabljeni vsi dijaki, študentje in bivši študentje.

Se to: klub je odprt vsak petek in soboto od 19. ure dalje. Vstop prost in glasba po želji.

VTISI Z NARAVOSLOVNEGA DNE

stavili so nam biotehnologijo glivice C. purpurea in njenih alkaloidov, potem pa še obrat, kjer s kemiosintezo pridobivajo CTD (cimetidin), ki zdravi rane na želodcu in na dvanajsterniku. Surovine so zelo strupene, zato je v tem obratu prepovedano prijemati stvari, na katere se te strupene snovi lahko usedajo, prav tako pa v bližino obrata zaradi vnetljivih hlapih ne smemo priti z odprtim ognjem. Ogledali smo si tudi nasade zdravilnih rastlin tako na prostem kot v plastenjakih, obrat organskih topil in spoznali najrazličnejše kemijske procese, reakcije in metode, kot so ekstrakcija, separacija, filtriranje, kromatografija itd. V Leku so nas zelo prijazno sprejeli. Izredno so se potrudili, da bi čim bolj razumeli procese in potek dela. Kljub dokaj strokovni razlagi smo se marsikaj naučili, znanje, ki smo si ga pridobili pri kemijskih vajah, pa smo še bolj poglobili. Malo nas je sicer res motila drugačnost laboratorijskih instrumentov, ki so v šoli stekleni, v proizvodnji pa jekleni, tako da nismo nič videli, ampak saj poznate tisto o nosu, ki ga ni treba prav povsod vtikati.

S polnimi glavami kemijskih formul in s praznimi trebuhi smo se nato odpravili še na Rodico. Tam smo najprej poslušali uvodno predavanje, potem pa si ogledali laboratorije, knjižnico in napravo za proizvodnjo bioplina iz živalskih iztrebkov (poskusno obratovanje). Najbolj zanimiv je bil ogled eksperimentalnega hleva. Tam smo videli govedo in ovce. Neka krava je imela na desnem zgornjem delu trupa ekspirmentalno odprtino, skozi katero lahko opazujejo prebavo v njenem želodcu. No, bilo je tudi nekaj takih, ki bi se najraje kar stopili s tamkajšnjimi raziskovalci, saj so bili prepričani, da krava zelo zelo trpi. Končno so jih le prepričali, da krava tega sploh ne čuti, a nekaterim je ob slovesu njen žalosten pogled zopet vzbudil dvom.

Tudi na Rodici smo bili zelo lepo sprejeti. Kljub zadovoljstvu, ki smo ga čutili zaradi pridobljenega znanja, pa smo bili utrujeni, saj je delo potekalo zelo intenzivno, brez odmorov in postankov.

Irina Vauhnik,
novinarski krožek CSUI
Jesenice

SLAVKO TARMAN

NARAVOSLOVCI IN KIRURGI SKOZI STOLETJA

38

Določil je pomožne operativne posege v primeru, če bi bila bula tako raztegnjena, da bi bila nemogoča združitev želodca in črevesne rane. Dr. Billroth je izpeljal operacijo ob moji asistenci in pomoči zdravnika, ki je skrbel za narkozo. Pred samo operacijo je dal sprazniti želodec pacientke Helene Heller. Pri operaciji je spodvezovanje žil uspelo skoraj brez vsake izgube krvi. To je bil rezultat skrbnega pripravljalnega dela. Profesor Billroth je priredil želodčno rano s posebnim šivom na velikost črevesne rane. Operacija je trajala poldrugo uro od pričetka narkoze do zaprtja trebušne stene. Bula, ki jo je bil dr. Billroth odstranil Heleni Heller iz prehoda želodca v črevesje, je merila štiriinajst centimetrov v dolžino in je zapirala prehod želodčnega vratarja.

Dr. Billroth je nekaj dni po operaciji na dunajski akademiji svojim kolegom izjavil naslednje: »Operirati smemo le tedaj, če imamo kaj upanja na uspeh. Uspeh in prvenstvo nepremišljene, na pol slučajne operacije utegneta napraviti iz operacije slavno posebnost,

toda operaterja ne oprostita očitkov lahkomiselnosti in odgovornosti.

To bi bila pustolovščina, ki ji ne bi sledil. Operirati brez vsakega upanja, se pravi protistuirati umetnost kirurgije. Kar se nam je devetindvajsetega januarja posrečilo, me navdaja s ponosom. Ne morem pa še verjeti, da bo tako tudi vnaprej. Stanje slabosti se lahko ponovi, vendar mislim, da so se rezni robovi dobro zarasli. Četudi smo dokazali, da je mogoče operirati želodčne bule, še ni razkrito vprašanje ponovitve zločestih bul. Morda smo dosegli odločitev smrti. Če smo storili pomemben korak naprej, bo presodila zgodovina.

TREBUŠNA KIRURGIJA IN VNETHJE SLEPIČA

Splošna razširjenost asepse (brezkužno-sti) in odprava nevarnosti trebušne kirurgije sta nakazovali svetlo prihodnost. Ta doba se nam zdi danes neznatna v primerjavi s tisoč-

letji, ko je komaj za prst velik apendiks (slepič) ob vnetju pomoril več ljudi kot neštevilne druge bolezni skupaj.

Približno tristoletje nazaj je minilo, odkar sta prvič zgodovini medicine opisala anatom dr. Carpi in dr. Estienne zahrbtni privešek slepega črevesa. V šestnajstem stoletju sta ga zasledila pri raztelesenju trupla. Anatom Vidus Vidius je skoval zanj pojem vermiform appendix, to je slepič. Toda šele med leti 1739 do 1749 najdemo slepič (appendix) v skromnih učnih knjigah za anatomijo. Dr. Heister je že leta 1711 pravilno sklepal o razvoju bolezni. Opisal je, da slepič oboli in povzroči vnetje in gnojenje. Toda pri tem je tudi ostalo.

Še sedemdeset let je umiralo nešteto ljudi zaradi skrivnostnih trebušnih obolenj na desni strani, spremljano s povračanjem, z vročino, z vnetjem črevesja, splošnim vnetjem trebušne mrene; kakor so se glasili opisi, ki niso povedali nič. Resnično pa so umirali vsi za isto boleznijo — za vnetjem slepiča. Angleški zdravnik dr. Parkinson je leta 1812 raztelesil telo petletnega dečka, ki je umrl po hudih bolečinah v trebuhu, z vročino in vnetjem. Poleg splošnega vnetja je dr. Parkinson odkril pri dečku vnetje slepiča, katerega gnojna vsebina se je razlila v trebušno votlino. Parkinson je prvi opozoril na mogočo zvezo med gnojenjem slepiča in splošnim vnetjem trebušne mrene. Toda tudi njegovo poročilo in ugotovitve so ostale brez odziva. Ljudje so še naprej umirali za vnetjem slepiča vsled zastoja izlo-

čanja v ozkem, razhlo upognjenem organu. Tam se je zagnjilo in predrla. Odvajalna sredstva, ki so jih predpisovali pri teh obolenjih, je bolezen v večini primerov poslabšala, ker so odvajala silila črevo k večjemu gibanju. V lažjih primerih so še naprej zdravili z odvajali, da bi razbremenili zastoje. V težjih primerih so uvajali opij. Toda opij ni bil učinkovit, v šestdesetih odstotkih se je končalo s smrtjo. V lažjih primerih je nastopila navidezna ozdravitev. Toda čez leta so se vnetja v slepiču ponovila. Lažji primeri so prešli v težje. Na koncu je nastopila smrt. Tak razvoj ni bil niti razviden, saj še ni bilo kartotek bolnikov, pa tudi ne točnega nadzorstva smrtnih primerov. V prvi polovici devetnajstega stoletja, ko je veljala vsaka zarezava v trebušno votlino toliko kot poskus umora, je bilo znanje pomanjkljivo.

Prvi, ki je kirurško odstranil slepič je bil dr. Morton v Philadelphiji. Uporabil je vse znane antiseptične in aseptične možnosti ter odprl treh šestindvajsetletnemu mladeniču. Odstranil je otekli, z gnojem napolnjeni in delno že predrti slepič in ga spodvezal na stiku s slepičnim črevesom. Čez tri tedne je pacient odšel zdrav domov. Tako je Morton dokazal, da je mogoče kirurško odstraniti slepič tudi v akutnem (nujnem) stanju, ne da bi s tem sprožili vnetje trebušne mrene.

Utemeljitelj zgodnje operacije slepiča je dr. John Murphy (1857—1916) ki se je zavzeto bojeval za takšne posege.

Deset let Hladne valjarne Bela

Vsak začetek je težak!

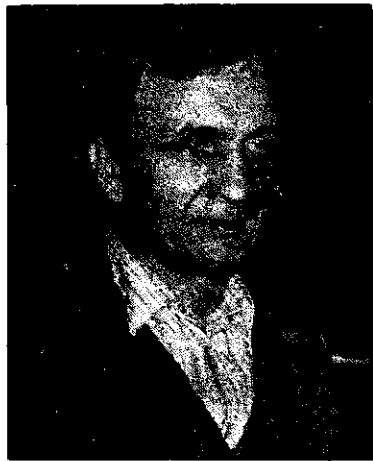
Temeljna organizacija Hladna valjarna Bela praznuje te dni desetletni-
co obstoja. Ob tej priložnosti smo se pogovarjali z delavci, ki od prvih dni
spremljajo njene vzpone in padce. Njihove misli lahko povzamemo v enem
stavku: na začetku je bilo težko, danes pa so s svojim delom in uspehi zado-
voljni.

FADIL ŠTILIČ, prvi rezalec linije
SISL, je prišel v Hladno valjarno Be-
la pred desetimi leti, ko še ni bilo vse
dokončano. »Prvega septembra sem
prišel. Takrat so stroji sicer že bili,
vendar še niso obratovali. V začetku
mi ni bilo preveč všeč, saj stvari ni-
sem poznal in se zato nisem takoj
znašel. Danes je seveda precej dru-
gače, saj delo popolnoma obvladam.
Mislim, da je razumljivo, da smo
imeli na začetku težave, saj je bilo
vse novo, danes pa izpolnjujemo pro-
izvodne načrte in uspešno delamo.
Le stroji počasi starijo, zato bi jih
morali bolj vzdrževati.«

HILMIJA ORAŠČANIN je rezalec
adjuster, v Hladni valjarna Bela pa
dela deset let. »V začetku je bilo tež-
ko, sedaj pa ni problemov, saj so de-
lavci pripravljeni delati. Ker sem v
Železarni delal že prej, sem se hitro
vključil v novo okolje.«

Z delom in plačo sem zadovoljen.
Če ne bi bil, bi šel drugam. Večjih
problemov v naši temeljni organiza-
ciji sedaj nimamo več, izboljšati bi
morali le organizacijo dela, saj so še
rezerve, predvsem pri kvaliteti izdel-
kov.«

MILAN PRISTOV je v naši Žele-
zarni zaposlen že 21 let, od tega de-
set let v HVB, kjer dela kot prvi žari-
lec na liniji CRNO. »Mislim, da smo
v teh desetih letih dobro delali, če-
prav smo imeli velikokrat probleme
z vložkom. Začetek je pa vedno te-
žak, saj se je treba naučiti delati z
novimi stroji.«

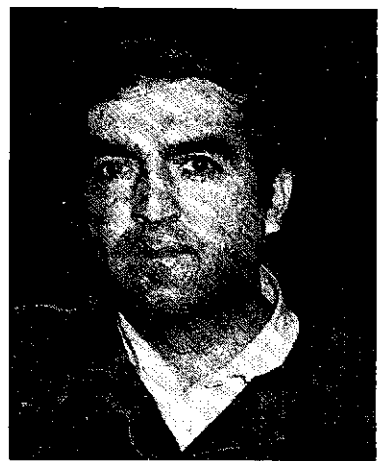

Tukaj so delovni pogoji precej
boljši kot drugje, saj ni toliko fizi-
čnega dela. Na liniji CRNO je po-
trebno precej znanja, vendar to ni
problem, saj imamo v TOZD veliko
možnosti, da se izobražujemo ob de-
lu in pridobimo potrebno znanje.

Če vestno opravljáš svoje delo, ti
nihče ne more ničesar očitati, zato
tudi nimamo večjih problemov. Tudi
osebni dohodek imam dober, zado-
voljni pa tako nismo nikdar.«

Tudi **ČEDOMIR TRAILOVIČ** pra-
vi, da so imeli na začetku največ
problemov zaradi slabega oziroma ne-
ustreznega vložka. Od prvega dne v
novi temeljni organizaciji je zapo-
slen kot previjalec, zato začetnih te-
žav, ko še ni znal dobro delati, sedaj
nima več.

»Največ problemov imamo še ve-
dno zaradi slabega vložka. Od nas vsi
zahtevajo dobro kvaliteto, saj veliko
izvažamo, mi pa iz slabega vložka ne
moremo narediti dobrih izdelkov.
Poglejte dinamometer — veliko ga gre
v reno ali nazaj v peč. Podobno je tudi
z elmagom. Sicer je res, da so pro-
blemi z vložkom manjši, vendar se
stalno ponavljajo.«

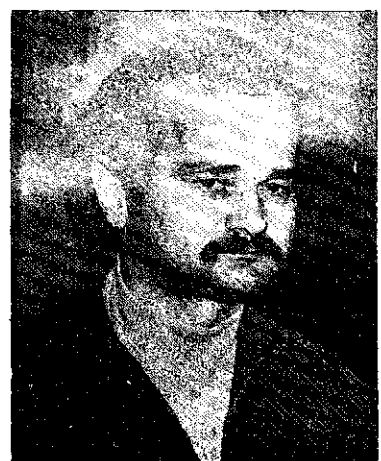
Tisti, ki res delamo, bi morali ime-
ti večje plače. Prikazovanje uspešno-
sti temeljne organizacije po tem, ko-
liko dohodka ima povprečno na za-
poslenega, je varljivo. Prikazati bi
morali, kolikšen je povprečni osebni
dohodek v proizvodnji, ločeno od
uslužbenec, da bi se videlo, koliko
in kako delamo. Uslužbenec imajo
namreč večje dohodek od delavcev,
pa še veliko jih je.

Stroji so že zastareli, zato bi mora-
lo biti njihovo vzdrževanje tekoče in
bolj preventivno, ne pa, da čakamo,
da se kaj pokvari. Če problema vzdr-
ževanja ne bomo kmalu rešili, Hlad-
ne valjarne Bela čez deset let ne bo
več.

Kaj bo z vzdrževanjem po novi or-
ganiziranosti? To bomo še videli, ko
bomo vsaj leto dni delali skupaj. Mi-
slim, da se več naredi, če je manj lju-
di na kupu, saj je pregled nad njivo-
vim delom večji, prav tako pa tudi
kontrola.«

»Prvi dnevi so bili zelo zanimivi,«
se spomni **MILORAD IVAŠTANIN**,
prvi valjavec na Sendzimir ogradju,
»saj je bilo vse tako novo. Malo smo
imeli tudi težav, ko pa smo se priva-
dili, nam je delo zlahka šlo. Naj-
več problemov smo imeli z vložkom,
saj je bilo veliko pomanjkljivosti
tehnične narave. Sedaj gre že neko-
liko na bolje, zato je tudi proizvod-
nja naše temeljne organizacije več-
ja.«

Ker vsako ogrodje z leti zastara,
imamo tudi na Sendzimirju vedno
večje težave z vzdrževanjem. To
ogrodje je za Železarno zato tako po-
membno, ker ima zelo ozke toleran-
ce in tega, kar predela, oziroma pre-
vaja to ogrodje, nobena valjarna ne
zmore. Vendar tudi Sendzimir ne

more odpraviti napak luženja in va-
ljanja (odebelitve) ali nečistoč.

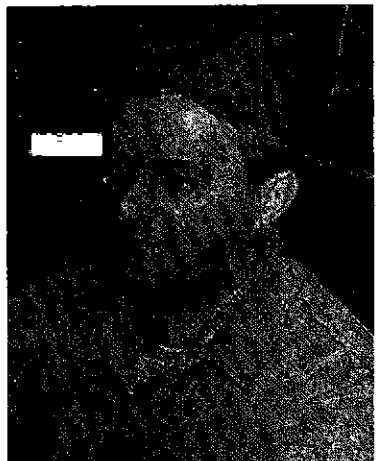
V Hladni valjarni Bela mi je všeč,
saj se s sodelavci dobro razumem,
tudi z vodstvom. Težave imamo le
zaradi pomanjkanja delavcev, pred-
vsem poleti, ko so dopusti. Mislim,
da bi morali sprejemati bolj take
fante, ki so že odslužili vojaški rok.
Ko se ti fantje vrnejo od vojakov, je
vprašanje, ali bodo še prišli v tisti
obrat, kjer so delali prej, na tisto de-
lovno mesto, ki ga že poznajo.

Kako sem zadovoljen z osebnim
dohodkom? Mislim, da kolikor delaš,
toliko zaslužiš. Če hočeš imeti več
denarja, moraš tudi več in bolje de-
lati. Jaz sem s svojo plačo zado-
voljen, saj je v primerjavi z drugimi v
Sloveniji kar solidna.«

IVAN MUHIČ je najprej delal kot
valjavec tanke pločevine na Javorn-
iku II, nato v Hladni valjarni Jeseni-
ce, sedaj pa je valjavec na dresirnem
ogrodju Hladne valjarne Bela. »Ta-
kega dela sem vajen že od prej, zato
me ni skrbelo, kako se bom privadil.
Probleme smo imeli samo zaradi sla-
bega vložka, ki je bil valovit in je
imel tudi druge napake. Slab vložek
je tudi danes naš največji problem,
saj napake še niso odpravljene, če-
prav jih je manj. Mogoče bo malo
bolje, ko bo začela obratovati nova
Jeklarna.«

S svojim delom sem zadovoljen,
čeprav v naših krogih ni realno oce-
njeno. Nisem pa zadovoljen s plačo,
saj preveč zaostaja za draginjo.

V desetih letih smo se zelo trudili,
da bi se kaj izboljšalo. Še vedno imo-
mo veliko fluktuacijo v adjustaži,
kar pa bi lahko rešili, če bi delo ad-
justerjev bolj cenili in ga tudi bolje
vrednotili.«

IGNAC JERALA je eden od prvih
delavcev, ki so se zaposlili v Hladni
valjarni Bela, zato so ga predlagali
za posebno priznanje. »Delati sem
začel, ko smo še delali za Američa-
ne. Prišel sem čisto na nekaj novega
in nihče ni prav vedel, kako bo to
šlo, saj smo se vsi še učili. Čeprav
sem od leta 1958 delal v Hladni va-
ljarni Jesenice me je skrbelo, kako
nam bo šlo.«

Kjer se dela, so povsod težave, za-
to tudi naših težav zaradi slabega ali
neustreznega vložka ne bo zmanjka-
lo.

Če sem zadovoljen? Saj moram biti,
če si že enkrat tu. Sedaj sem dobil še
posojilo za hišo, pa tudi moj oče je
bil železar. Z delom sem zadovoljen,
s plačo pa ne. Če slišiš, da imajo
drugje manj, se ti dobro zdi, drugače
pa...

Kaj mi pomeni priznanje? Veste,
mi, ki smo prva generacija, ki je za-
čela delati v HVB, smo dosti »gor
plačali.«

ZORAN TRIFONI je tri leta delo-
vodja lužilnic, prej pa je sedem let
delal na liniji. »Ko sem prišel, je bilo

Valjarne Bela (foto: I. Kučina)

predvsem veliko novosti — nova teh-
nologija, novi ljudje. Malo me je bilo
strah, kako bo šlo, čeprav smo prej
imeli teoretične tečaje, prakse pa
nič. Dva meseca smo se topli s temi
gumbi, potem je pa šlo.

Delamo in kar dobimo, to naredi-
mo. Dobimo bolj slabo (vložek), ven-
dar iz tistega potegnemo najboljše.
Na žalost je tuj vložek boljši od do-
mačega, pa še ta je slab.

Ker je to nov obrat, nam očitajo,
da premalo delamo, vendar to ni res.
Le ameriška tehnologija in balkan-
ska mentaliteta gresta težko skupaj.

Lilijana Kos

Slavnostna seja delavskega sveta TOZD Hladna valjarna Bela

V soboto, 22. novembra, je bila slavnostna seja delavskega sveta temelj-
ne organizacije Hladna valjarna Bela. Na njej so podelili priznanja delav-
cem, ki že deset let delajo v HVB in bivšim vodjem temeljne organizacije za
njihov prispevek k razvoju temeljne organizacije. Priznanja so podelili tudi
vestnim delavcem za njihove delovne dosežke, aktivnim v družbenopoliti-
čnih organizacijah, vzdrževalcem, ki že od začetka skrbijo za proizvodne
naprave in dolgoletnim sodelavcem iz drugih temeljnih organizacij in de-
lovnih skupnosti za pomoč pri reševanju proizvodnih problemov.

Slavnostno sejo so popestrili s
krajšim kulturnim programom, v
prostorih Doma Julke in Albina Pi-
bernika pa so odprli razstavo slik o
Hladni valjarni Bela Franceta Ber-
ceta, ki deset let dela v tej temeljni
organizaciji.

Vodja temeljne organizacije Bog-
dan Ravnik je dejal, da je izgradnja
hladne valjarne s svojimi idejnimi
začetki segala že v čas izgradnje vro-
čih valjarn na Beli. Že takrat je bilo
jasno, da bo treba proizvodnjo vro-
čih valjarn finalizirati. Takratne tr-
žne analize so pokazale, da bo nerja-
vna in dinamno hladno valjana ploče-
vina za jugoslovanske predelovalce
še mnogo let visoka uvozna postav-
ka. Prav zaradi zmanjševanja uvoza
in višje stopnje predelave hladno va-
ljanjih trakov in pločevine je bila
zgrajena Hladna valjarna Bela.

Začetni koraki so bili težki, saj
celotna Železarna ni bila dovolj pri-
pravljen, da vpelje v življenje tak-
šen uvožen obrat. Premalo smo se
zavedali, da bo treba tako novo te-
meljno organizacijo ne le posluževa-
ti, ampak oskrbovati s primernim
vložkom in jo redno vzdrževati.
skratka, da bo potrebno v celotni
proizvodni verigi več strokovnega
dela.

Leta 1976 smo torej pognali stroje
in začeli proizvodnjo z znanjem, ki
smo si ga sami pridobili, ker je bilo
izobraževanje v tujih tovarnah mini-
malno. Takrat se je začela naša bit-
ka za doseganje proizvodnih ciljev.
Prvi rezultati niso bili niti vzpodbud-
ni niti zadovoljivi in malo je bilo ti-
stih, ki so razumeli, da se spopada-
mo z vrsto modernih tujih naprav, ki
jih ni mogoče obvladati čez noč.

Leto 1979 je bilo prvo, ki je dalo
vzpodbudnejše rezultate, saj so se
pogoji, ki so potrebni za normalno
delo, zelo izboljšali. V Hladni valjar-

Že deset let se pritožujemo zaradi
slabega vložka, vendar brez pravega
učinka. Ker pa iz slabega vložka ne
moremo delati čudežev, se stalno
pritožujemo, zato nas nekateri že
težko prenašajo. Tudi to, da se v naši
Železarni v tistih letih nič ne pre-
makne, je vzrok, da je referendum
propadel.

Glede na dosežene proizvodne re-
zultate smo premalo vrednoteni in
nerealno ocenjeni. V Železarni še
vedno prevladuje miselnost, da dela
le tisti, ki ima kramp in lopato v ro-
kah. Tudi osebni dohodek je v pri-
merjavi z drugimi in glede na dose-
žene rezultate nerealen.

Upam, da bomo vsaj probleme z
vložkom rešili, ko bo zgrajena nova
Jeklarna. Ko bo zgrajena, je nujno
potrebna rekonstrukcija štedila, če
ne, za nas ni rešitve.«

Tako delavci Hladne valjarne Bela
ocenjujejo svoje delo in uspehe. Lah-
ko bi rekli, da so kritični, vendar op-
timistični in da zahtevajo dobro delo
tudi od drugih, ki so z njimi tehnolo-
ško povezani. Da so zato neprilju-
bljeni, jih ne moti, saj proizvodni re-
zultati in izpolnjevanje postavljenih
ciljev kažejo, da imajo prav. Želimo
jim, da bi ob desetletnici še z večjim
elanom in optimizmom prevzeli no-
ve obveznosti in jih tudi v prihodnje
tako dobro izpolnjevali.

Lilijana Kos

Mednarodna razstava IENA 1986

V dne od 8. do 10. novembra so si štirje predstavniki društva DIATI Jesenice ogledali sejem tehničnih dosežkov IENA v Nürnbergu ZRN. Potovanje je organiziral republiški sindikat lesnih delavcev Slovenije — komisija za inovativno dejavnost. Sestava potnikov je bila zelo pestra: od strokovnjakov z različnih področij, predstavnikov NOVUMA, do obrtnikov. Ogled je organizacijsko vodila turistična delovna organizacija PUTNIK Ljubljana. Za dobro organizacijo ima zasluge seveda tudi vodička.

Mednarodna razstava tehničnih dosežkov IENA je bila na novem sejemskem prostoru v predmestju Nürnberga. Sejemski paviljoni so moderni, funkcionalno in prostorsko lepo razporejeni, tako da z vsemi pomožnimi prostori pripomorejo k pravemu sejmskemu vzdušju. Urejene so dovozne ceste, veliki parkirni prostori, oznake in množica avtomobilov so kašipot do sejma. Žal so organizatorji izleta pozabili, da nedelja ni pravi dan za ogled zaradi množice obiskovalcev.

Razstava tehničnih dosežkov je bila razdeljena na več področij: elektrotehnika, akustični aparati, računalniki, strojništvo, plastične mase, lesni izdelki, gradbeništvo, orodja, domača obrt, turistična ponudba, gospodinjski aparati, otroške igrice in športna oprema. Predstavljene so bile vse tehnične smeri, umetnost in obrt.

Tehnični napredek je najvidnejši v elektrotehniki, strojništvu in v oblikovanju vseh izdelkov, ki so namenjeni zahtevnim tržiščem. Močno je bila zastopana domača obrt z najrazličnejšimi izdelki, tudi takimi, ki pri nas izumirajo: okrasni izdelki iz slame, lesa, lctarija, umetniške figure in porcelanski izdelki. Vsi razstavljeni predmeti so bili tudi na prodaj. Sejem je bil ena sama velika trgovina, dovoj pa je bilo tudi najrazličnejših prospektov. Tu se naše trgovske organizacije lahko tudi nekaj naučijo.

Svoj razstavni prostor je imela tudi nemška vojaška industrija, ki je prikazala opremo, vozila, sredstva za zveze in veliko slikovnega materiala ter prospektov.

Bogat strojniški del je prikazoval najrazličnejše obdelovalne stroje, priprave, male ročne stroje vseh vrst, varilni del pa sodobno varilno tehniko švedske firme ESAB.

Naše sopoltnike — obrtnike so zanimali predvsem mali izdelki, njihovo oblikovanje in možnost izdelave.

Razstava je bila res zanimiva, veliko je bilo novega, sejmske cene,

vse na enem mestu. Prekratek pa je bil čas (štiri ure), namenjen za ogled tako velike razstave. Potrebovali bi vsaj dva dni.

V večernem času smo si ogledali stari del mesta Nürnberg z mestnim obzidjem. Preseneča urejenost, obnova hiš in obzidja v starem slogu. Mladi rod in številni disko klubi dajejo mestnemu središču živahnost.

Naslednji dan je bil namenjen ogledu zveznega patentnega urada v Münchenu, ogledu muzeja tovarne BMW ali nemškega muzeja tehnoloških, naravoslovnih in tehničnih dosežkov.

Zvezni patentni urad je v neposredni bližini nemškega muzeja ob reki Isar. Poleg tega urada je še evropski patentni urad. V patentnem uradu je zaposlenih 2200 uslužbenec. Sprejel nas je eden od podpredsednikov urada, nas seznanil z delom urada, predpisi in načinom, kako se prijavi patent. V predavanju so nam prikazali tudi postopek patentiranja. Postopek patentiranja traja od prijave do izdaje patentne listine najdalj eno leto in pol. Patentni urad primerja prijavljeni patent z vsemi znanimi podobnimi rešitvami po svetu. Tehnični postopek primerjave naredijo strokovnjaki za to področje. Pravijo, da so osnovni patenti več ali manj že dognani — obdelani. Zato je sedaj največ le dopolnilnih izboljšav — inovativne rešitve. Patentni urad preveri podatke v prijavi z vsemi članicami mednarodnega združenja patentov po svetu. Pri prijavi je potrebno predložiti tehnično dokumentacijo, izpolniti posebni obrazec in plačati 850 DM. Vsak patent je zaščiten tri leta, potem je treba podaljšati zaščito in plačati enak znesek, sicer preneha zaščita.

Informacijski sistem je računalniško povezan s svetovnimi centri. Podatke o nekem patentu je mogoče dobiti v dvajsetih minutah ob plačilu 250 DM. Uporaba patenta se nato uredi z nosilcem patentne pravice.

Patentni urad je izključno informativni in dokumentacijski center, ki se v morebitne spore ne meša. Lahko je le svetovalni organ pri postopku pri rednih sodiščih. Vse morebitne spore rešujejo redna sodišča ZRN ali drugih dežel.

Nekateri udeleženci strokovne ek-skurzije so si ogledali avtomobilski muzej tovarne BMW. V njem je prikazan pretekli, sedanji in prihodnji razvoj do leta 2000, nove tehnične rešitve, oblikovanje in materiali, prikazani so modeli avtomobilov prihodnosti.

Predstavniki DIATI Jesenice smo si namesto tega muzeja raje ogledali nemški tehnološko - tehnični muzej. V muzeju so predstavljena različna področja tehnologije, tehnike in naravoslovnih ved od začetkov do danes. Zelo lepo je prikazan metalurško tehnološki del od prvih začetkov do moderne tehnologije. Svoje mesto v razstavnih prostorih ima elektrotehnika, strojništvo, gradbeništvo, rudarstvo, kemija, železnice, ladjedelništvo itd. Prikazan je razvoj letalstva od prvih začetkov do danes, vesoljska tehnika, rakete od V1 do Saturna, model vesoljskega raketo-plana in skafander kozmonavta Borman-a. Ogledi so dopolnjeni s predavanji in laboratorijskimi preizkusi. Ogled planetariuma popelje gledalca na južno in severno nebo in na oddaljene zvezde. Obešena utež na 60 m dolgi žični vrvi, ki niha po krogu s stopinjami in stranmi neba, prepriča še tako nevernega Tomaža, da se zemlja resnično vrti.

Tudi za ogled vseh eksponatov in oddelkov nemškega muzeja je bil čas prekratek. Za zanimivost še to, da muzej obsega površino 50.000 m² in ima okoli 17.000 razstavljenih predmetov. V muzeju je tudi velika strokovna knjižnica, v kateri si lahko knjige in revije ogledaš zastoj.

Kljub dolgotrajni vožnji in kratkemu času za ogled je bila ekskurzija uspešna. Povsod je bil viden tehnični napredek, novi materiali, lepo oblikovani izdelki in predmeti. Društvu DIATI, ki nam je omogočilo strokovno izpolnjevanje in Železarni Jesenice, ki je prispevala izredno plačani dopust, se zato najlepše zahvaljujemo.

A

V SPOMIN MIRU LAHU

Narava nam je podarila delček življenja, ki naj bi ga užili v sreči, zdravju in ljubezni, v delu in razumevanju med prijatelji in znanci. Vsakdo si prizadeva, da bi ga tako užil, a mnogim to ni dano. Prehitro se utrga nit življenja in vsega je konec.

Tako se je prehitro končala življenjska pot tudi našemu sodelavcu in dobremu prijatelju Miru Lahu. Zgodilo se je tako nepričakovano, med delom in prijatelji, ko je še izžareval polno mero moči in volje do dela, ko se je boril za svoj prostor na soncu, v želji ustvariti sebi in svoji družini lep in tople dom.

Trdega in vestnega dela se je navadil že v rani mladosti, ko je na pragu svobode pred 42 leti prišel na delo v Železarno kot petnajstletni fant in v kurirski službi pričel spoznavati tovarno in železarsko življenje. Delovne izkušnje si je pridobil v več obratih Železarn. Ko je slekel vojaško suknjo, je prišel med želbljarje. Vse do poslednjega dne je vtrajal med njimi, kar dolgih 34 let. Samo še nekaj mesecev ga je ločilo od dneva, ko smo se mu želeli zahvaliti za prizadevanje 40-letno delo v Železarni in mu zaželeli še veliko srečnih let v zasluženem pokoju.

Usoda je hotela drugače. Izgubili smo prijatelja in izredno prizadevnega in vestnega delavca.

Vedno mu je bila prva skrb delo v Železarni. Ob vsakem času je znal prihiteti s polno elano v tovarno, če je bilo potrebno opraviti kakršnokoli delo, da v proizvodnji ne bi bilo zastoja. Prav zaradi teh njegovih vrlin in delovnih izkušenj je v zadnjih desetih letih opravljal odgovorno delo delovodja želbljarne.

Ob rednih delovnih nalogah je bil vedno aktiven tudi v samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah v Železarni in krajevni skupnosti. Družbenega dela se je navadil še kot mladinec, ko se je aktivno ukvarjal s padalstvom na leškem letališču, nato pa dolga leta sodeloval kot aktivni član strelske družine in kot skrbnik orožja jeseniških strelcev. Obveznosti, ki jih je sprejemal, je opravljal zvesto, s čimer je dokazoval svojo aktivno vlogo komunista in aktivista samoupravljanja.

Za svoje delo in aktivnost je bil tudi odlikovan z redom dela s srebrnim vencem, ordenom za vojne zasluge s srebrnima mečema in medaljo za vojne zasluge ter drugimi priznanji konference Zveze rezervnih vojaških starešin Slovenije in Zveze za telesno kulturo Slovenije.

Sodelavci Želbljarne in vsi njegovi prijatelji smo Miru Lahu hvaležni za vse, kar smo doživeli skupaj pri ustvarjanju našega lepšega jutri.

Moč, odgovornost in samovolja

Ekonomska kriza z bolečimi socialnimi posledicami diktira tako gospodarskim kot političnim subjektom iskanje rešitev v smeri večje poslovne uspešnosti. Pri iskanju vzrokov so kritizirane tudi nekatere ustavne rešitve iz leta 1974 oziroma Zakona o združenem delu iz leta 1976, če že ne kar celoten Kardeljev koncept delavskega samoupravljanja. Izhod se nakazuje v podelitvi večje moči in odgovornosti poslovnim strukturam, govori pa se tudi o krepitvi vloge delavskih svetov. Čarobna formula, navidez zelo preprosta, je torej tu.

Novi koncept, če ga lahko tako imenujemo, pa v okoliščinah, ki jih označujejo pomanjkanje kapitala (zaradi odvajanja akumulacije za odplačilo starih dolgov za zgrešene ali nesmotrne naložbe, razsipnost, življenje preko možnosti in slabo gospodarjenje), kaj kmalu pokaže svoj domet. Izkristalizira se predvsem kot zahteva po moči, trdi roki, ali, kot temu bolj milo pravimo v vsakdanji praksi, po večji delovni in tehnološki disciplini.

Prava vsebina z omiljeno zahtevo sicer ostaja zakrita, zato kaže vprašanje nameniti toliko večjo pozornost. Ne gre namreč zgolj za zahtevo po tehnološki in delovni disciplini, temveč za — udarimo v center problema — vprašanje razpolagalne pravice z družbenimi sredstvi, s tem pa s pogoji in rezultati dela in življenja delavcev. Gre za vprašanje razpolaganja z rezultati minulega dela in z novoustvarjeno vrednostjo. Naj nas ne moti, če se sliši bombastično: gre za razredno vprašanje!

Strukture, ki so zainteresirane — v tej krizi pa smo zainteresirani kar vsi — skušajo zahtevo po večji moči poslovnih struktur legitimirati kot možnost uveljavljanja strokovnih odločitev, ki je pogoj poslovni učinkovitosti. To moč pa naj bi v smislu ohranjanja razrednosti oziroma socialističnega značaja naše družbe vseeno omejili s krepitvijo vloge delavskih svetov kot organa oblasti delavskega razreda.

Vse lepo in prav, če se tu ne bi pojavljala neka nevarnost, na katero opozarjajo izkušnje, raziskave in tudi statistični podatki.

Ne gre samo zato, da se tudi s člani delavskih svetov da manipulirati, da tudi tu lahko prevladajo takšni ali drugačni interesi. Prav statistični podatki namreč kažejo, da se tudi

znotraj samih delavskih svetov seli moč k poslovnim, vodstvenim, upravljalnim strukturam. Oglejmo si nekaj podatkov o socialno-razredni strukturi delavskih svetov, ki jih navaja Borba (29. 10. 1986) v članku »Kdo »vlada« v delavskih svetih« na osnovi analiz, ki so bile narejene v obdobju 1974—84. Analize obravnavajo kot proizvodne delavce delavce, ki opravljajo individualno ročno delo, delo na tekočem traku, delo s stroji, oziroma, ki delajo s transportnimi in prometnimi napravami. Analize namreč kažejo, da se izobrazba pojavlja kot pomembna »pustnica« za vstop v delavski svet.

Po podatkih iz Borbe že leta 1979 v delavskih svetih ni bilo »delavske« večine. Zgoraj omenjene kategorije (proizvodni delavci) so bile zastopane v njih z 49,19 odstotka, delavcev, ki opravljajo strokovna in splošna dela, pa je bilo 46,01 odstotka — torej več, kot je njihov delež v strukturi zaposlenih. Leta 1981 se je struktura proizvodnih delavcev v delavskih svetih še poslabšala, saj je njihov delež padel na 44,18 odstotka. Delež delavcev, ki opravljajo individualno ročno delo, je v delavskih svetih padel s 27,61 odstotka v letu 1981 na 23,56 odstotka, delež delavcev, ki opravljajo strokovna dela pa se je z 28,81 odstotka povečal skoraj na tretjino. Delavci, ki opravljajo strokovna dela tako predstavljajo dominantno skupino v delavskih svetih TOZD, še zlasti, če imamo pred očmi dejstvo, da imajo velik vpliv že tudi v pripravah na odločitve, ki jih sprejemajo delavski sveti. Njihov delež je glede na višjo raven organiziranosti (DO, SOZD) in v drugih oblikah organiziranja združenega dela še večji.

Tisti, ki torej zahtevajo več moči (poslovne, upravljalne strukture,

strokovne), se glede na gornje podatke torej pravzaprav ne bi smeli pritoževati, da je imajo premalo, oziroma da niso mogli vplivati na odločitve, ki so privedle do krize, še manj pa za nestrokovnost odločitev kriviti tiste, ki moči nimajo. Ta ugotovitev pa prav iz tega razloga postavlja težiske z vprašanja moči upravljalnih slojev na njen drugi pol: na vprašanje odgovornosti.

Odgovor je seveda, če naj tem podatkom in analizam verjamemo, takoj pri roki. Le kdo naj bi, če je bil obenem predlagatelj in potrjeval slabi odločitve, samega sebe klical na odgovornost. Tam pa, kjer obstaja moč in kjer obenem ni odgovornosti, najbrž ni nič nenavadnega, če se pojavi samovolja.

To pa seveda ni več vprašanje uveljavljanja strokovnih odločitev kot pogoja poslovne učinkovitosti, temveč vprašanje interesov — in to tudi posebnih interesov, osebnih ambicij, prestiža — in privilegijev, pa seveda tudi vprašanje kontrole teh interesov in privilegijev.

Krepitev vloge delavskih svetov žal ne daje odgovora na ta vprašanja pa tudi na institute in mehanizme, kot so samoupravna delavska kontrola, družbeni pravobranilec samoupravljanja ali sindikat, ki jih imamo uzakonjene, se — tako kaže praksa — ne moremo zanesti. Odgovor oziroma rešitev teh vprašanj moramo torej iskati v drugi smeri.

Kje? Odgovor je preprost: gre za deblokado mehanizmov, ki prikrivajo neodgovornost, za odstranjevanje samoupravnih kulis z nesamoupravnih, nestrokovnih in nezakonitih odločitev, za prikaz prave podobe »nemočnih«. Gre za to, da potrebujemo, kot je rekel Kardelj, »resnično neodvisen in demokratičen sistem informacij, sistem virov zanesljivih informacij, ki bodo dostopne vsakomur, ki jih bo potreboval«, za to, da »sistem socialističnega samoupravljanja nujno potrebuje avtonomno organizacijo informatike«.

Gre za realizacijo zahteve, da morajo organi organizacije združenega dela zagotoviti redno, pravočasno,

resnično, popolno ter po vsebini in obliki dostopno obveščanje delavcev o vseh vprašanjih, ki so pomembna za upravljanje, odločanje in uresničevanje samoupravne delavske kontrole (546. člen ZZZD) in da morajo delavce obveščati tako, da je vsakemu delavcu omogočeno seznaniti se z njihovimi poročili, jih proučiti in zavzeti svoja stališča (547. člen ZZZD).

Gre preprosto za to, da povemo, vzemo in se pogovorimo o tem, kar je res. Kajti, kot je dejal Gramsci: »Povedati resnico, skupno se dokopati do resnice, to je komunistično in revolucionarno dejanje.«

Kje je in kakšno vlogo igra ob vsem tem v Železarni center za

proučevanje samoupravljanja in informiranje, je seveda že drugo vprašanje. Da bi delal in funkcioniral bolje, kot dela in funkcionira, bi moral najbrž premagati pet zagat pri pisanju resnice, o katerih govori Brecht (Komunist, 5. oktobra 1986):

1. Pogum, da se resnica piše.
 2. Modrost, da se spozna resnica.
 3. Umetnost, da se iz resnice naredi orožje.
 4. Razsojanje, v čigavih rokah bo resnica ustvarjalna.
 5. Zvitost, da se resnico razširi med mnoge.
- Pričujoči članek, čeprav marsikomu najbrž ne bo preveč všeč, skuša v tej smeri tudi delovati.

Božidar Lakota

KOMISIJA ZA PODELJEVANJE DRUŽBENIH PRIZNANJ PRI PREDSEDSTVU OBČINSKE KONFERENCE SZDL JESENICE RAZPISUJE ZA LETO 1987

PET PRIZNANJ OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA,

ki bodo podeljene ob praznovanju ustanovitve OF Slovenije, 27. aprila 1987.

Priznanja se podeljuje posameznikom, družbenopolitičnim in drugim organizacijam za posebne družbenopolitične, kulturne in organizacijske dosežke pri uresničevanju in krepitvi socialističnih samoupravnih odnosov ter da imajo trajnejši pomen pri:

- razvoju naše samoupravne socialistične družbe,
- uresničevanju ustavno opredeljenih družbenoekonomskih in političnih odnosov na posameznem področju družbenega življenja in dela ter v družbi nasploh, se zlasti pri razvijanju delegatskega sistema in uveljavljanja samoupravne organiziranosti temeljnih samoupravnih skupnosti,
- krepitvi SZDL kot fronte delovnih ljudi in občanov ter njihovih organiziranih socialističnih sil,
- neposrednem uveljavljanju delovnih ljudi in občanov kot nosilcev odločanja na vseh področjih družbenega življenja in dela.

Kandidate za podelitev Priznanja OF lahko predlagajo posamezniki, OZD, posamezne organizacije in društva komisiji za podeljevanje družbenih priznanj pri predsedstvu Občinske konference SZDL Jesenice najkasneje do 15. januarja 1987. Kasnejših prijav ne bomo upoštevali.

Predlog mora poleg natančnega naslova in kratkega življenjepisa vsebovati tudi čimpopolnejšo utemeljitev razlogov, zaradi katerih naj bi predlagani prejel priznanje CF. Predlog mora biti podan na posebnem obrazcu, ki se dobi na Občinski konferenci SZDL Jesenice.

Komisija za podeljevanje družbenih priznanj pri OK SZDL Jesenice

Zbori danes o osnutku razvoja občine v letu 1987

Danes, 27. novembra, se bodo ob 16. uri na ločenih sejah sestali delegati zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora Skupščine občine Jesenice. Delegatom vseh treh zborov so v razpravo in opredeljevanje predložena naslednja vprašanja:

OSNUTEK RESOLUCIJE O RAZVOJU OBČINE V LETU 1987

Delegatom vseh treh zborov je predložen v razpravo osnutek resolucije o politiki izvajanja družbenega plana razvoja občine za obdobje 1986–1990 v letu 1987. V temeljnih usmeritvah osnutka so poudarjeni: krepitev sistema socialističnega samoupravljanja, večja učinkovitost krajevnih samouprav, družbenega informiranja, usklajenost stanovanjske gradnje in večji vpliv družbenih dejavnosti na razvoj gospodarstva, njegovo pospešeno rast na osnovi medsebojno povezanega razvoja tehnologije, znanosti, izobraževanja, organizacije dela in informatike. Poudarki so še na delitvenih razmerjih na osnovi dejanske ustvarjene dohodka, povečanju fizične proizvodnje in izboljšanju asortimenta, produktivnosti in selektivnem zaposlovanju in izboljšanju življenjske ravni delovnih ljudi in občanov. Pri naložbeni dejavnosti sta poudarka na dokončanju jeklarne 2 in gradnji karavanskega predora z vso infrastrukturo in pripravo gradnje hitre ceste Hrušica–Vrba. Poudarek je tudi na povečevanju pripravljenosti in sposobnosti delovnih ljudi in občanov za splošni ljudski odpor in družbeno samozavest.

Uresničevanje vseh teh temeljnih usmeritev v letu 1987, navaja osnutek, bo med drugim še zlasti odvisno od zavzetosti, pristopa in odgovornosti vseh delovnih ljudi in občanov v organizacijah združenega dela, samoupravnih skupnostih in družbenopolitičnih organizacijah občine Jesenice. Posebno pomembno bo uresničevanje razvojnih nalog, pri katerih najbolj zastajamo.

Pogoji poslovanja in materialnega razvoja bodo v letu 1987 še vedno nestabilni, odvisni pa bodo od ukrepov skupne ekonomske in razvojne politike, ki bodo opredeljeni v resolucijah skupščin SFRJ in SRS. Določene pogoje v občini pa bo narekoval tudi začetek obratovanja jeklarne 2 v Železnari Jesenice, ki bo zahteval določeno prestrukturiranje proizvodnje, storitvenih in zaposlitvenih zmogljivosti. Ton razvoju pa bosta dajala tudi gradnja karavanskega predora in priprave ter kasnejša gradnja hitre ceste Hrušica–Vrba in celotne infrastrukture.

Osnutek resolucije v letu 1987 predvideva naslednje rezultate: 1,5 % rast industrijske proizvodnje, 3,5 % rast družbenega proizvoda, 3,1 % rast dohodka, 2,5 % rast mase sredstev za bruto osebne dohodke, 4 % rast sredstev za reprodukcijo, enodostotno skupno rast zaposlenosti (0,9 % združeno delo, 5 % samostojno osebno delo), 2,6 % rast produktivnosti dela, 18 % rast izvoza, od tega na konvertibilni trg 30 % in 4 % rast uvoza, od tega s konvertibilnega področja 5 %.

Sredstva za zadovoljevanje skupnih potreb, brez sredstev Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja, se bodo po predvidevanjih v letu 1987 v globalu oblikovala ob največ enakih prispevnih stopnjah, kot so veljale v poprečju v letu 1986. Sredstva pokojninskega in invalidskega zavarovanja pa naj bi rasla hitreje od dohodka in se oblikovala po višjih prispevnih stopnjah kot v letu 1986.

Rast osebnih dohodkov v gospodarstvu, navaja osnutek, bo odvisna od doseženih rezultatov, pri čemer bodo realni osebni dohodki naraščali le v tistih organizacijah združenega dela, ki bodo glede na podskupinsko dejavnost dosegale nadpovprečno boljše rezultate poslovanja. V družbenih dejavnostih in drugih negospodarskih dejavnostih se so rasti osebnih dohodkov, v okviru vrednotenja programov, usklajevala z rastjo gospodarstva družbenopolitične skupnosti v odvisnosti od uresničevanja dogovorjenih programov dela, produktivnosti dela, ekonomičnosti in racionalnosti gospodarjenja z družbenimi sredstvi.

Splošna poraba v občini bo tudi v letu 1987 urejena na osnovi družbenega dogovora o izvajanju politike na področju splošne porabe v SR Sloveniji. V skladu s tem se bo oblikoval tudi obinski proračun. Izven okvirov rasti splošne porabe občine bo možno povečati porabo le na osnovi spremenjene osnove davkov občanov in strukturi prihodkov občinskega proračuna.

Investicijska dejavnost v gospodarstvu, brez Železarne, ki je v skupni višini predvidena v znesku 9,5 milijarde din, od česar naj bi bila v letu 1987 realizirana v višini dobrih šest milijard, bo usmerjena predvsem v rekonstrukcijo in modernizacijo obstoječe opreme. Predračunska vrednost naložb v Železarni Jesenice znaša okroglo 70 milijard dinarjev, od česar odpade na leto 1987 12,6 milijarde. V letu 1987 bo zaključen projekt Jeklarne 2, nadaljeval se bo s finalizacijo debele pločevine, lužilnice žice in drugimi naložbami, osnutku so konkretno navedene vse redvidene naložbe, kakor tudi razvoj

na posameznih področjih. Gradivo pa je opremljeno tudi z ustreznimi razpredelnicami.

O IZVAJANJU PROJEKTA JEKLARNA 2

Poročilo o izvajanju projekta Jeklarne 2 v Železnari Jesenice zajema vse faze priprave na realizacijo projekta, ki so se dejansko začele že leta 1977, fizična dela pa leta 1984. V času gradnje se je projekt zaradi časovnega zamujanja oziroma podražitev, tečajnih razlik in interkalarnih obresti precej podražil. Končna predračunska vrednost projekta, navaja poročilo, skupaj s stroški interkalarnih obresti, znaša 68,8 milijarde dinarjev. To je za 19,2 milijarde din povečana predračunska vrednost, od tega za osnovna in obratna sredstva 17,2 milijarde din. Poročilo v nadaljevanju konkretno navaja načine finančnega pokrivanja dodatnih del in povečane predračunske vrednosti. V dosedanjem izvajanju investicijskih del nikoli ni prišlo do nepravčasnega plačevanja izvršenih del, kljub zakasnelemu dotoku sredstev sovlagateljev in bančnega konzorcija.

Na osnovi izdelanih terminskih planov je razvidno, navaja poročilo, ki ga je pripravil komite za gospodarstvo in družbeno planiranje Skupščine občine v sodelovanju z Železarno Jesenice, da so porabljene vse časovne rezerve, z glavnimi izvajalci pa je dogovorjena dinamika zaključevanja gradnje tako, da bo dosežen planirani začetek poskusnega obratovanja Jeklarne 2 v mesecu februarju 1987. Poročilo zaključuje, da se bo vpliv Jeklarne 2 na uspešnost poslovanja Železarne pokazal v letu 1987, ko bo leta začela poskusno obratovati. Realizacija pa se bo zaradi bolj kvalitetnega jekla povečala v tem letu le delno.

V mnenju Izvršnega sveta Skupščine občine Jesenice k poročilu je navedeno, da so ocenili, da obstajajo realne možnosti, da se poskusno obratovanje začne v načrtovanem roku, to je v mesecu februarju 1987. Ugotavljajo tudi, da se hkrati z izvajanjem projekta Jeklarne 2 izvajajo tudi aktivnosti za prestrukturiranje tehnologije proizvodnje jekla v tem srednjeročnem obdobju, in sicer s postopnim opuščanjem proizvodnje jekla v SM pečeh, skladno z osvajanjem tehnologije proizvodnje elektro jekla v Jeklarni 2. V mnenju navajajo, da se bo vpliv Jeklarne 2 pokazal v letu 1987 in 1988, ker bo poslovanje na robu rentabilnosti, vendar se bo v zadnjih dveh letih tega srednjeročnega obdobja finančni rezultat občutno izboljšal in bo letna akumulacija trikrat večja kot v letu 1986.

IZVAJANJE ZAKONA O STANOVANJSKEM GOSPODARSTVU V OBČINI

Samoupravna stanovanjska skupnost Jesenice delegatom vseh treh zborov predlaga v razpravo obsežno in dovolj konkretno poročilo o izvajanju zakona o stanovanjskem gospodarstvu v občini Jesenice. Stanovanjsko gospodarstvo obsega gradnjo, gospodarjenje s stanovanji in stanovanjskimi hišami v družbeni lasti, zagotavljanje vzajemnosti in solidarnosti pri pridobivanju in uporabi stanovanj ter varstvo stanovanjskega in bivalnega okolja. Ko je začel veljati omenjeni zakon (27. januarja 1981), navaja poročilo, so bile izvedene številne aktivnosti, poleg dveh problemskih konferenc, ki naj bi pospešile uresničevanje tega zakona.

Poročilo ugotavlja, da je bila večina določb novega zakona in kasnejših dopolnitev, nekatere v celoti, nekatere samo formalno, ne pa tudi vsebinsko, vgrajenih v občinske dokumente. Na novo so bila ovrednotena stanovanja in stanovanjske hiše, izvaja se vsakoletna revalorizacija vrednosti stanovanjskega sklada, uveljavljena pa je tudi družbena pomoč oziroma subvencioniranje stanarin. V vseh organizacijah združenega dela je uveljavljena lastna udeležba pri dodeljevanju družbenih stanovanj, uveljavljen je sistem družbeno usmerjene stanovanjske graditve, oblikovanje cen v stanovanjski graditvi, sistem združevanja soinvestitorstva in drugo.

Samoupravna organiziranost v Stanovanjski skupnosti je bila le formalno usklajena z zakonom. Začeta je bila, ne pa končana, organiziranost skupnosti stanovanjcev in svetov stanovanjcev v krajevnih skupnostih. Z organizacijo skupnosti stanovanjcev smo v občini, ugotavlja poročilo, začeli z dveletno zamudo, vendar se niso povsod organizirane. V celoti ni bil opravljen prenos stanovanj in stanovanjskih hiš kot obveznost vlagateljev, za kar je rok pretekel že januarja 1982. Za to so odgovorni vlagatelji in delovna organizacija BUSP, sedaj DOMINVEST, ki gospodari s stanovanji in stanovanjskimi hišami. Stanarine se ne oblikujejo v skladu s samoupravnim sporazumom o

temeljnih plana, s stanarino še ne gospodarijo stanovanjske skupnosti, zaradi česar je tudi vrsta problemov, sumov in namigovanj o negospodarnem ravnanju DOMINVESTA s stanarini. Vsi etažni lastniki še ne plačujejo sorazmerne deleža stroškov gospodarjenja, kar je tudi krivda že omenjene delovne organizacije. Urejeno tudi še ni, kdo opravlja nujna opravila in naloge hišnega sveta, kadar le-ta ne dela, zato ni niti ustrezne evidence, pa tudi še ni opredeljeno, kaj so nujna opravila.

V nadaljevanju poročilo obravnava problematiko planiranja in ugotavlja, da planski dokumenti za obdobje 1986–1990 še niso sprejeti v vseh okoliščinah, ali pa ne izhajajo iz realnih potreb in možnosti. Ugotavljajo, da je komunalno opremljanje stavbnih zemljišč v občini še dalj časa zaviralni moment stanovanjske graditve, ker ni načrtnega in pravočasnega pridobivanja stavbnih zemljišč v družbeno lastnino in njihovega pravočasnega opremljanja za potrebe stanovanjske graditve. Težave so tudi glede omejenih možnosti pridobivanja primernih lokacij (kmetijska zemljišča, obstoječe prometne poti ali rezervati zanje, primarne energetske naprave, elektrika, voda, kanalizacija, telefonija idr.), kar pogojuje tudi razdrobljenost stanovanjske novogradnje.

V letih 1981–1985 je bila v občini načrtovana gradnja 1259 stanovanj (849 v družbeni in 410 v individualni gradnji), zgrajenih pa je bilo le 944 ali 75 % (584 v družbeni in 360 v individualni gradnji). Poleg planskega zastajanja poročilo ugotavlja tudi slabšo kvaliteto gradnje in nespoštovanje gradbenih rokov pri gradnji družbenih stanovanj. Pojavlja se tudi neodgovornost pri odpravljanju napak v stanovanjskih objektih v času garancijskega roka, pri čemer gre tudi za vprašanja gradbenega nadzora in tehničnega prevzema stanovanjskih objektov od dograditvi. Iz poročila, ki ga je Stanovanjska skupnost zahtevala od DOMINVESTA, ki pogodbeno opravlja ta dela, pa ni razvidno, koliko sankcij zaradi slabe izvedbe objektov je bilo, oziroma koliko je bilo takih objektov zavrženih zaradi slabe izvedbe in koliko je bilo plačanih penalov.

V letu 1986 je bila planirana gradnja 139 družbenih stanovanj, 50 individualnih stanovanjskih hiš, 40 v okviru družne gradnje in deset hiš kot dozidave oziroma plombe. V gradnji je 60 stanovanj v centru II na Jesenicah, še letos pa se bo začela gradnja 23 stanovanj na lokaciji »MIS II« in 33 stanovanj v centru na Hrušici, kar pomeni, da bo že v prvem letu tega srednjeročnega načrta velik izpad gradnje družbenih stanovanj. Poročilo navaja tudi nekaj vzrokov za to in podrobno predstavlja način zagotavljanja sredstev za stanovanjsko gradnjo, pri čemer je zanimiva ugotovitev, da še vedno ostajajo sredstva neizkoriščena in to predvsem zaradi zamujanja stanovanjske gradnje.

Poročilo predstavlja tudi samoupravno organiziranost na področju stanovanjskega gospodarstva in navaja, da so po zakonu temeljni nosilci vseh pravic in obveznosti pri gospodarjenju s stanovanji in stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini samoupravno organizirani stanovanjski skupnosti in samoupravni stanovanjski skupnosti. Vendar pa se ta funkcija opravlja tudi na nivoju krajevnih skupnosti in svetih stanovanjcev. Pri vsem tem pa manjka osnovni dogovor, kaj se opravlja na posameznem nivoju. Kakor je bilo že ugotovljeno, pa ti organi še niso organizirani, oziroma še ne delujejo povsod. Pri vsem tem še zlasti ni razčiščen odnos med samoupravnimi, upravljalnimi in strokovnimi organi, kar povzroča nemalo težav glede odgovornosti in skirvanja odgovornosti za samoupravnimi organi.

Administrativna, strokovna in druga opravila za skupnosti stanovanjcev in Samoupravno stanovanjsko skupnost opravljajo: strokovna služba SIS (določena administrativna opravila), DOMINVEST (vsa računovodska opravila, strokovna in administrativna opravila s področja investicijskega vzdrževanja in prenov stanovanj in stanovanjskih hiš v družbeni lastnini, investitorstvo — po pogodbi) in Ljubljanska banka Temeljna banka Gorenjske (finančna in administrativna opravila za sredstva vzajemnosti — po pogodbi). Tako organiziranost, ugotavlja poročilo, pa povzroča razdrobljenost in podvajanje in je vprašljiva tako glede racionalnosti kakor tudi učinkovitosti.

Poročilo obravnava tudi gospodarjenje s stanovanjskim skladom. Pri tem je zanimiva ugotovitev, da sredstva za tekoče vzdrževanje, ki se oblikujejo iz stanarin, ob koncu leta velikokrat niso izkoriščena. Teh sredstev je ob koncu leta 1985 ostalo 18.455.000 dinarjev. Ta sredstva je DOMINVEST obračunal in uporabljal za nabavo kuriva v hišah, kjer imajo svoje kotlovnice, za kar pa niso imeli soglasja stanovanjskih skupnosti. Pri sedanjem odstotku stanarin za tekoče vzdrževanje pa nastajajo tudi problemi, ker je sredstev premalo.

Po finančnem planu za leto 1986 je 33.110.320 din namenjenih za mala popravila oziroma tekoče vzdrževanje, 35.452.973 din za velika popravila (investicijsko vzdrževanje) in 141.510.030 din za prenove. V tem so zajeti tudi dohodki od najemnin in prispevkov etažnih lastnikov. Program večjih vzdrževalnih del je bil izdelan v višini 45.974.364 din ali okrog 65 %, ostanek pa je namenjen za intervencijske posege. Poraba sredstev amortizacije je planirana v višini 143.402.092 din, z upoštevanjem dodatnih sredstev vlagateljev.

Pri vzdrževanju stanovanjskega fonda, navaja poročilo, je poleg pomanjkanja sredstev velik problem gradbeni in obrtniški operativni, kar seveda ni samo značilnost jeseniške občine. Z reorganizacijo BUSP je nastala tudi nova delovna organizacija KRES, ki naj bi skrbela za vzdrževanje stanovanjskega fonda, vendar razmere kažejo, da se takšna usmeritev prepočasno uresničuje.

Precej kritičnih misli je v poročilu na račun neizvajanja pogodbenih obveznosti s strani delovne organizacije DOMINVEST. Ob tem velja povzeti iz poročila, da na Jesenicah predstavlja po finančnih planih strošek upravljanja za leto 1986 kar 0,35 % revalorizirane vrednosti stanovanjskega fonda, v temeljnih plana je predvideno le 0,19 %. Ta strošek je bil v letu 1985 na Jesenicah za 1 % višji od poprečja SRS in 4,1 % višji kot v Kranju, 4,9 % kot v Škofji Loki itd. Poročilo tudi navaja nekaj primerov, ki burijo naše delovne ljudi in občane in ki kažejo na »center moči« v usposobljeni delovni organizaciji DOMINVEST, ki upravlja pomembna in odgovorna dela in opravila za Samoupravno stanovanjsko skupnost in druge samoupravne organe.

Poročilo Samoupravne stanovanjske skupnosti Jesenice predstavlja še stanovanjsko zadrugo »Železar«, delegatom pa predlaga v razpravo in potrditev tudi šestnajst konkretnih ukrepov za hitrejšo in uspešnejšo izvajanje zakona o stanovanjskem gospodarstvu v občini. K poročilu dodaja svoje ugotovitve in nekaj sklepov tudi Izvršni svet Skupščine občine Jesenice.

Predlog odloka o organizaciji in delovanju sistema za opazovanje in obveščanje na Gorenjskem: Odlok izhaja iz zveznega zakona in republiškega odloka, ki narekujejo stalno delovanje sistema za opazovanje in obveščanje na Gorenjskem v miru, kar naj bi opravljal center za obveščanje pri sekretariatu za ljudsko obrambo občine Kranj. Center bo moral zagotavljati dejavnosti, določene v republiškem odloku, poleg tega pa še naslednje:

— pravočasno spremljanje in obdelavo podatkov o mirnodobni ekološki ali drugi ogroženosti ljudi ali objektov v gorenjskih občinah,

— zbiranje vseh informacij o pojavih in dogodkih v miru, ki so povzročili človeške žrtve ali hujšo materialno škodo in

— zbiranje drugih podatkov obrambnega in samozaščitnega pomena, kar je tudi podrobno opredeljeno v predlaganemu odloku.

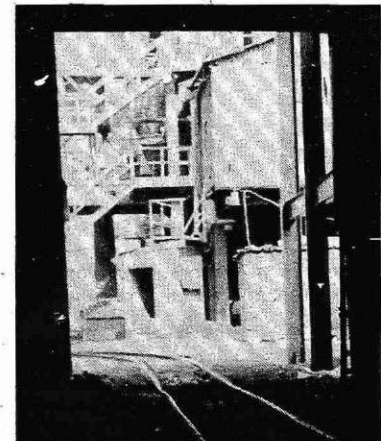
Predlog aneksa k dogovoru o usklajevanju davčne politike za obdobje 1986–1990: Predlog vsebuje dopolnilo glede znižanja stopnje davka po odbitku iz dohodka iz avtorskih pravic na 10 %, ki ga dosežejo občani za izvirna umetniška književna, klasična glasbena ter slikarska in kiparska dela pod pogojem, da so dohodki iz tega naslova doseženi pri organizacijah združenega dela s področja kulture, katerim je to glavna dejavnost.

Delegati vseh treh zborov bodo poleg pregleda in potrjevanja sklepov zadnjih sej in delegatskih vprašanj in pobud obravnavali in sklepali še o imenovanju javnega tožila in namestnikov javnega tožila Temeljnega javnega tožilstva v Kranju in izvolili predsednika, sodnike in sodnike porotnike Temeljnega sodišča v Kranju.

Delegatom zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti pa sta v obravnavo in sprejem predložena še predloga odloka:

— o prispevku za zagotavljanje sredstev za intervencije v kmetijski proizvodnji in uporabi hrane v letu 1987, ki po predlogu predstavlja prispevek po stopnji 0,8 % od bruto osebnih dohodkov. S tem se nadaljuje način reševanja vlaganj v proizvodnjo hrane in zagotavljanja boljše preskrbe na enak način, kot je bil uveljavljen v obdobju 1982–1986;

— o obvezni deratizaciji v občini Jesenice, ki opredeljuje, kje vse se mora deratizacija opraviti dvakrat letno in to v spomladanskem in jesenskem času.

Vhod — (foto: Borut Grce)

Branje in interpretiranje

Priznam, da sem bil presenečen, ko sem prebral članek »Med člani in stvarnostjo«. Presenetilo me je, da se je sploh kdo lotil pisanja, čeprav nisem ne zahteval ne pričakoval odgovora in presenetilo me je, kako se je lotil pisanja.

Po prvem branju omenjenega članka sem moral še enkrat prebrati svoj članek »Od člana do člana« v 44. številki Železarja. Upravičeno sem si postavil vprašanje, komu je sploh odgovor namenjen. Ali članek »Od člana do člana« sploh daje povode za tako pisanje? Tak način pisanja je lahko tipičen primer, naj mi bo dovoljeno uporabiti metodo iz omenjenega prispevka, kako nek zapis NE interpretirati tako, kot je zapisan, kako NE pisati argumentirano in kako je treba iskati »vzroke«, ki so pripeljali posameznika do pisanja in zraven še natrositi nekaj »povsem osebnih pogledov«. Kdor ni bral prispevka »Od člana do člana« in je bral le Ahčevega, je najbrž pomislil, da je moje pisanje resnično nastrojeno tako, kot pravi vodja oddelka za kadre: kako nekaj NE storiti, NE podpreti, NE solidarizirati.

Dosledno pregledovanje in citiranje členov avtor imenuje »barantanje s citiranjem in razlaganjem členov«. Čeprav ta del mojega pisanja nima značaja poglobljenega študija samoupravnih aktov, ki bi si ga lahko dovolil vsakdo, ker gre za NAŠE akte in so dostopni vsakomur, mi avtor skuša dokazati, da je to le del nerazumevanja sedanjega položaja Železarne. Pravi, da je razporejanje delavcev v svojih vzhlekih in posledicah več kot preverjanje izvajanja zakona in našega pravilnika o delovnih razmerjih. Tak način razlage pa je zelo blizu v sedanjih jugoslovanskih krizi razširjenemu mišljenju, da je »samoupravljanje primerno le za dobre čase«.

Tudi pri kadrovskem delu svojega prispevka avtor ne gre dlje od naštevavanja števila zaposlenih v Železarni in proizvodnih TOZD ter mnenja, da je vzročna zveza med številom zaposlenih in obsegom ter kvaliteto pro-

izvodnje dokaj krhka. Pričakoval bi, da bo vodja oddelka za kadre prikazal še nekaj zanimivih podatkov iz raziskave, ki sem jo omenil v svojem prispevku ali pa iz raziskave »Odsotnost zaradi letnih dopustov in odsotnost v odnosu do proizvodnje«, ki jo je lani izdelal kadrovski sektor.

Čeprav sem se pod svoj prispevek podpisal le z imenom in priimkom, Ahec že v uvodnem delu nakaže, da gre za glavnega in odgovornega urednika Železarja. To pa uporabi za navedbo nekaterih »povsem osebnih mnenj«, med katere spada tudi to, da sem celotno problematiko zreduciral le na razporejanja delavcev iz skupnih služb in »mogoče celo ožje«. Prav bi bilo da to ostane le njegovo osebno mnenje, ker v mojem prispevku resnično ni mogel najti vzrokov za to reduciranje, ki, milo rečeno, meji že na podiktanje. Vse kaže, da je tudi že pozabil na članek v 41. številki Železarja na prvi strani z naslovom »Kako do konca leta«, kjer smo pisali tudi o delu na proste sobote in to delo tudi podprli. Da bi za vsa naša prizadevanja izvedela cela Slovenija, prav gotovo ni le naloga Železarja, kot to skuša prikazati pisec članka. O tem, da o posameznih zadevah iz Železarne na uredništvo zvemo šele od drugih množičnih medijev, bi kazalo spregovoriti na prihodnji seji odbora za informiranje.

Po objavi prispevka »Od člana do člana« sem moral večkrat dokazovati »namen« pisanja, ker si je vsakdo interpretiral članek tako, kot je želel, in ne tako, kot je bil napisan. Zato naj na koncu zapišem, da sem proti takemu načinu pisanja, argumentiranja in kvalificiranja, kot ga uporablja avtor prispevka »Med člani in stvarnostjo.«

Mile Crnovič

Boljša SZDL s prenovo ZK

V teh dneh potekajo razprave o delovanju članov in organizacij zveze komunistov v socialistični zvezi delovnega ljudstva na vseh ravneh naše družbe. 18. novembra so se zbrali na skupnem študijskem sestanku tudi člani komiteja ZKS Jesenice, člani predsedstva občinske konference SZDL, sekretarji osnovnih organizacij ZK krajevne skupnosti in predsedniki krajevnih konferenc SZDL jeseniške občine. Uvodoma je spregovoril član izvršnega odbora predsedstva republiške konference SZDL Slavko Osredkar in predstavil stališča centralnega komiteja ZKJ. Predsednik občinske konference SZDL Alojz Kalan pa je seznanil udeležence sestanka z delovanjem in nalogami jeseniških komunistov v SZDL.

Že Kardelj je opozoril, da zveza komunistov brez socialistične zveze in delegatskega sistema predstavlja ozko politično sekto in s tem nakazal pomembno nalogo komunistov pri uresničevanju socialističnega samoupravljanja. S svojim delom v SZDL morajo komunisti zagotoviti demokratično odločanje vseh delovnih ljudi in občanov ter se odločno upreti težnjam, da postane delegatsko odločanje v skupščinah zgolj potrjevanje poprejšnjih odločitev izvršnih in upravnih organov, da se torej samoupravljanje vse bolj izenčuje s participacijo.

Zveza komunistov se je doslej preveč povezovala z državnimi organi in prevzemala funkcije, ki po ustavi niso v njeni pristojnosti, s tem pa zmanjševala manevrski prostor drugih organizacij v fronti subjektivnih sil. V sistemu, katerega bistvo je samostojno odločanje delovnih ljudi in občanov, partija ne sme delovati s pozicijo nad družbo vzvišene organizacije, ki s svojimi direktivami kroji družbeno politiko. Nasprotno, biti mora v službi delovnih ljudi in občanov in s svojo idejnopolično usposobljenostjo vplivati na sprejemanje progresivnih odločitev. Ne gre torej za odločanje v imenu delavskih množic, ampak za njihovo prosvetljevanje in usmerjanje pri odločanju.

Delegatski sistem je hrbtenica socialističnega samoupravljanja. Uresničuje se preko SZDL kot najbolj množične organizacije naše družbe,

v kateri delovni ljudje in občani izražajo skupne in posamezne interese. Socialistična zveza predstavlja funkcionalno zvezo med delegati in njihovo bazo, zato je njeno uspešno delovanje nepogrešljivo za polno uveljavljanje samoupravljanja. Tudi komunisti bodo morali bolj upoštevati ustavno vlogo SZDL in s svojim delom v njej zagotoviti, da bo dejansko postala mesto uveljavljanja pluralizma interesov, oziroma telo, ki sprejema odločitve na podlagi skupnega dogovarjanja najširših družbenih sil. V partijskih vrstah bo treba preseči podcenjevanje in nerazumevanje vloge SZDL, ki naj bi se izčrpala z organiziranjem raznih solidarnostnih akcij, samoprispevkov in proslav, pa tudi nepripravljenost za delovanje v tej najširši politični fronti.

Zgodovinske izkušnje kažejo, da je bila partija najbolj močna takrat, ko je bila močno tudi frontno gibanje. Zato se mora SZDL tudi danes razvijati in krečiti. Da pa bi bili komunisti kos tej nalogi, bodo morali najprej doseči notranjo partijsko demokratizacijo. Opustiti morajo zastarele metode dela, čimprej opraviti s samozadovoljnostjo, sektaštvom in raznimi monopolnimi ter birokratskimi težnjami v svojih vrstah. Le tako bodo lahko vzpostavili demokratičen dialog z vsemi družbenimi silami, ki so pripravljene braniti socializem in samoupravno demokracijo. Aktivno se morajo vključevati v razprave, ki potekajo v SZDL, in si

cer kot enakopravni partnerji, ki so pripravljeni sprejeti argumente drugače mislečih ljudi, svoj vpliv pa uveljavljati s prepričevanjem in argumentiranim dokazovanjem pravilnosti svojih stališč. Za tako delovanje pa morajo biti komunisti usposobljeni, zato je idejnopolično izobraževanje vseh članov ZK ena najpomembnejših nalog pri nadaljnji demokratizaciji partije in širše družbene skupnosti.

Zveza komunistov si mora spet priboriti nekdanji ugled in uresničiti svojo prenovbo z delom med ljudmi in z ljudmi. »Gora ne bo prišla k Mohamedu, ampak bo moral Mohamed h gorili«, je dejal eden od razpravljalcev na sestanku jeseniških komunistov. Večja aktivnost komunistov bo potrebna predvsem v okviru sekcij v krajevnih skupnosti, saj so prav te osnovna oblika delovanja SZDL. Probleme je treba pričeti reševati v bazi, če naj prepričimo forumsko delovanje socialistične zveze. Aktivirati bomo morali obstoječe svet ZK v krajevnih skupnosti in s skupnimi sestanki doseči povezovanje osnovnih organizacij v združenem delu s krajevnimi organizacijami.

Z akcijskimi konferencami bi lahko pritegnili v partijsko organizacijo mlade ljudi in jim tako zagotovili možnost za uveljavljanje. Nedvomno vsebujejo razna alternativna gibanja mladih mnoge napredne in humane prvine, zato bi z njihovim vključitvijo v partijske vrste lahko obnovili udarno moč in revolucionarno ostrino zveze komunistov. Prepričali pa bi tudi zlorabo takih spontanih gibanj za protisocialistične cilje. Le s svojim prilagajanjem novim družbenim razmeram in tokovom bo zveza komunistov ostala na čelu revolucionarnega napredka.

Tanja Kastelic

Zbor občanov v Ratečah

V petek, 21. novembra, je bil v Ratečah zbor občanov. Poročali so o delu krajevnih skupnosti in mandatnem obdobju od leta 1982 do 1986. Skupščina krajevnih skupnosti se je v tem obdobju sestala petkrat, kar je v skladu s statutom krajevnih skupnosti Rateče.

Večina dela je slonela na svetu krajevnih skupnosti, ki je o zadevah in stvareh razpravljala in odločala na svojih sejah. Izpolniti so hoteli zastavljene cilje, predvsem pa izboljšati življenjsko raven krajanov v najširšem smislu. Značilnosti, ki so vplivale na vsebino, obseg in način dela je bilo več: upoštevali in uporabili so izkušnje iz preteklega mandatnega obdobja, prisluhnili so potrebam in željam občanov, predvsem pa so bili vodilo realno pripravljene letni in srednjeročni plani razvoja krajevnih skupnosti. Delo sveta krajevnih skupnosti je torej pomenilo izvrševanje politike skupščin krajevnih skupnosti, sočasno pa je to pomenilo predlaganje politike in ustreznih sklepov in ukrepov za zagotovitev družbenega razvoja, usmerjanja in usklajevanja, kar je bilo izredno pomembno za počutje in življenje delovnih ljudi in občanov v krajevnih skupnosti. Zato se je svet krajevnih skupnosti pri svojem delu zavedal pravic, še bolj pa obsežnih dolžnosti in odgovornosti. Svet je nastopal tudi kot pobudnik raznih akcij in dogovorov med različnimi dejavniki, aktivnost pa je bila usmerjena na več področij, in sicer na področje samoupravljanja, delegatskega sistema ter ljudske obrambe in zaštite, dogovorjenih programov in na komunalno področje.

Zaživel je delegatski sistem in tudi delo delegacij je dobro, vendar se samoupravljanje, kot temeljni sistem prepočasno uveljavlja. Še vedno se žal dogaja in ugotavlja, da je prisotnost delegatov formalna, da so njihovi predlogi in pobude neupoštevani ali pa potrebe in zahteve samoupravnih organizacij zavrnjene, češ, da to ni v njihovi pristojnosti. Vso pozornost pa v krajevni skupnosti posvečajo ljudski obrambi in družbeni samozastiti.

Splošne gospodarske razmere so seveda dale pečat tudi zastavljenim in dogovorjenim programom, ki so jih izvajali na območju krajevnih skupnosti Rateče ob vsestranskem sodelovanju društvenih organizacij, občanov in finančni podpori kraje-

vne skupnosti. Tako je Gasilsko društvo dokončalo gasilski dom, Smučarsko društvo dokončuje igrišče in trim kabinet, s Kulturno skupnostjo, Zavodom za spomeniško varstvo, župnijskim uradom ter Stanovanjsko skupnostjo so uredili in obnovili kulturne spomenike in druge objekte, ki bistveno prispevajo k lepšemu izgledu kraja. Dolgoletni problem preskrbe je bil rešen v sodelovanju z DO Živila in KŽK iz Kranja in so tako Rateče dobile sodobno trgovino. Sodelovali so tudi pri vseh večjih akcijah in proslavah, kot so 50. letnica Planice in 200. letnica župnije Rateče ter v drugih akcijah v krajevni skupnosti.

Kljub zaostrenim gospodarskim razmeram so v tem obdobju dokončno asfaltirali vse predele vasi, kar je za občane izrednega pomena. Tudi javna razsvetljava že sveti na vseh koncih vasi, urejena je avtobusna postaja, urejenost samega kraja pa se je bistveno izboljšala. Niso uspeli z akcijo telefonije, še manj je možnosti za kabelsko televizijo. Tudi na področju kmetijstva ni bilo dovolj narejenega, čeprav se pašna skupnost lahko pohvali z obnovljenimi pašniki.

Občni zbor je v celoti potrdil predlog za kandidacijo delegatov krajevnih skupnosti Rateče za mandatno obdobje od leta 1986 do 1990. Tako so bili na zboru potrjeni delegati, ki so jih predlagala društva, družbenopolitične organizacije in delovne organizacije. Na zboru občanov so bili izvoljeni delegati za skupščino krajevnih skupnosti Rateče, nosilci odgovornih funkcij v krajevni skupnosti, poravnalni sveti, svet potrošnikov ter komisija za družbeno kontrolo in imenovanje podpisniki žiro računa krajevnih skupnosti Rateče. Obenem so bili razrešeni vsi organi krajevnih skupnosti iz preteklega mandata. Dolgoletnemu predsedniku skupščine krajevnih skupnosti Rateče Francu Maksetu starejšemu so za uspešno predsednikovanje v skupščini krajevnih skupnosti izročili skromno darilo.

A. Kerštan

Podelili Žagarjeve plakete

V petek, 21. novembra, so v dvorani osnovne šole Tone Čufar na Plavžu na srečanju pedagoških delavcev jeseniške občine zaslužnim posameznikom in delovni organizaciji Železarna Jesenice podelili Žagarjeve plakete za pomembne prispevke na področju vzgoje in izobraževanja. Kulturni program so izvajali mladi pevci in tamburaši s slovenske Koroške, udeležence srečanja pa sta pozdravila tudi sekretarja OK ZKS Jesenice Igor Mežek in predsednik skupščine Izobraževalne skupnosti Jesenice Anton Arh.

Hiter tehnološki in gospodarski razvoj, velike demografske in urbanistične spremembe, ki jih je doživela jeseniška občina po osvoboditvi, so zahtevali hitrejši razvoj vzgoje in izobraževanja, z znanjem pokovan kader, ki bo sposoben slediti novim dosežkom. Čeprav smo v preteklih letih namenili izobraževanju mnogo sredstev, na tem področju še vedno zaostajamo za potrebami. Zato je pomembno, da priznamo pedagoškim delavcem tisto vlogo, ki jim gre glede na pomen njihove dejavnosti v naši skupnosti in jih tudi stimuliramo za nadaljnje delo z ustreznimi osebnimi dohodki ter javnimi priznanji.

V jeseniški občini smo se odločili, da bomo vsako leto podelili Žagarjeve plakete najbolj prizadevnim in ustvarjalnim delavcem na področju vzgoje in izobraževanja. Letos smo izjemoma nagradili pet kandidatov, ki so si z več kot dvajsetletnim pedagoškim in izobraževalnim delom zaslužili družbeno priznanje. Žagarjevi nagradenci so: Zora Čuden — upokojena pedagoška svetovalka občinske enote Zavoda za šolstvo Kranj, Silva Ukmar — upokojena predmetna učiteljica kemije in matematike na bivši gimnaziji, Anton Dežman — pedagog na osnovni šoli Gorenjskega odreda v Žirovnici, Ljuba Pavliček — profesorica biologije na osnovni šoli Prežihov Voranc in Železarna Jesenice, ki si je priznanje prislužila z dolgoletnim strokovnim in samoupravnim delovanjem ter finančnim sodelovanjem na področju izobraževanja v občini.

Zora Čudnova je vso svojo delovno dobo od leta 1945 pa do upokojitve leta 1983 posvetila pedagoškemu delu. Zadnjih 20 let je kot pedagoška svetovalka znala zainteresirati učitelje za uvajanje novih oblik in metod dela zlasti pri uvajanju celodnevne šole. Organizirala je številne strokovne aktivne, seminarje in učne nastope, pripravljala učne pripomočke in didaktične metodične prispevke ter sodelovala pri oblikovanju delovne gnezda za tretji razred osnovne šole. Po upokojitvi je še v letu 1985 delovala v odboru za razvoj vzgoje in izobraževanja pri Izobraževalni skupnosti Jesenice.

Silva Ukmarjeva je poučevala kemijo in matematiko na Jesenicah od leta 1945 do upokojitve leta 1972. Še do preteklega leta pa je bila vedno pripravljena zapolniti vrzeli, ki so na šoli nastajale zaradi pomanjkanja učiteljev. Pri dijakih je razvijala aktivne metode dela, čut za kolektivnost in tovarštvo. Švot bogato strokovno znanje je znala prenesti tudi na mlajše kolege.

Ljuba Pavličekova je od leta 1954 zaposlena na Jesenicah. Poučevala je vrsto predmetov, ves čas pa je bila izvrsten mentor učencem in učiteljem naravoslovja.

Anton Dežman se je po zaključku študija pedagogike leta 1975 zaposlil na osnovni šoli Gorenjskega odreda Žirovnica, kjer je zadnjih enajst let uspešno uveljavljal elemente celodnevne šole, družbeno koristnega in proizvodnega dela, svoje bogato znanje pa je posredoval tudi na drugih šolah v občini in izven nje. Ves čas je aktiven tudi na samoupravnem področju.

Šoferska

V zadnjem času sredstva javnega obveščanja veliko govorijo o javnem cestnem prometu. Več takih oddaj je bilo na Valu 202 (tudi na TV in v časopisu je bila ta tema obravnavana). Govorijo o avtobusnih prevozi, zlasti v mestnem prometu. Številni občani se vključujejo v oddajo in govorijo o svojih izkušnjah, zlasti o prevozi v službo in iz službe, torej o prometu ob konicah, ki so najbolj kritične, saj je takrat gneča največja. V teh oddajah se zavzemajo za to, da bi bila vožnja bolj znojna in varnejša. Seveda so te zahteve upravičene, prav značilno pa se mi zdi, da v teh oddajah nihče ne omeja voznikov avtobusov in njihovih težav.

Kot voznik avtobusa na eni od medkrajevnih prog se velikokrat vprašam, kaj storiti, ko so vsi sedeži v avtobusu zasedeni. Naj peljem mimo postaje kjer čakajo potniki in tako ustrežem predpisom, ki omejujejo število potnikov na število sedežev, ljudi pa pustim, da čakajo na naslednji avtobus, ali naj ustavim in naložim potnike, čeprav kršim predpise in s tem prevzamem odgovornost za njihovo varnost. Kaj, če potem med vožnjo pride do sunkovitega zaviranja ali trčenja in se kdo od stoječih potnikov poškoduje. V takem primeru sta za nesrečo odgovorna voznik in sprevidnik, ki sta

sprejela toliko ljudi na avtobus, čeprav bi ne smela. Na sodišču ti potem ne pomaga nobeno izgovarjanje, češ da si hotel ljudem ustreči, kajti zavestno si kršil zakon.

Zgodi se denimo takole: Kličesh iz Ljubljane tik pred odhodom avtobusa na sedež svoje firme. Kaj ti je storiti, vprašaš, ker je na avtobusu preveč potnikov. Rečejo ti: »Ti kar pelji, češ bomo že mi odgovarjali. Podpirajo te v tem, da voziš v nasprotju s predpisi oziroma te celo silijo v to. Zakaj potem, ko pride do nesreče, vedno odgovarja le voznik avtobusa, nikoli pa nihče od vodilnih v podjetju.

Četrta seja koordinacijskega odbora

Tudi na četrti seji koordinacijskega odbora za vsklajevanje programov socialnega varstva in splošne zadeve pri Skupnosti socialnega varstva Jesenice je bila slaba udeležba — le šest članov od enajstih, opravičila sta se dva člana. Zaskrbljujoče je dejstvo, da so odsotni vedno eni in isti. Vsi sklepi prejšnje seje so bili realizirani, zato tudi ni bilo posebnih pripomb.

Pregled finančnega načrta je pokazal, da se prihodki in odhodki gibljejo v predvidenih vsotah. V devetih mesecih so zbrali 69 % dohodka. Na realizacijo devetmesečnega finančnega načrta vpliva dejstvo, da so pod planom tri samoupravne interesne skupnosti. Zato so tudi odhodki doseženi le 66 %.

Posebej so obravnavali financiranje dvanajstih humanitarnih organizacij. Do devetih so obveznosti izpolnjene 75 %, do dveh kar 100 %, eni pa so sredstva zadržali zaradi neizpolnjevanja obveznosti do Skupnosti socialnega varstva. Člani odbora so se strinjali z obračunom za to obdobje.

Pod tretjo točko dnevnega reda je odbor potrdil Milana Svetlina, pred-

voznik avtobusa je pri svojem delu razpet med obveznostjo do potnikov, ki terjajo točne in zanesljive prevoze in obveznostjo do svoje delovne organizacije, kjer pričakujejo, da se bo vožnja kar najbolj obrestovala. Po drugi strani pa do izpolnjevanja zakonskih določil, ki ščitijo varnost potnikov.

Sprašujem se, doklej bomo še delali na tak način? Potnikov, ki se vozijo z avtobusi, je vedno več. Število avtobusov pa se ne povečuje. Prav gotovo so zato odgovorne prevoznike delovne organizacije s premajhnimi vlaganji v osnovna sredstva. Njihova računica je preprosta: s čim manj avtobusi prepeljati čim več potnikov. Toda dokler bo na naših cestah dovoljeno voziti prenatrpane avtobuse, se ne bo nič spremenilo. In vse to za približno 110.000 dinarjev mesečnega osebnega dohodka. Pri tem vedno od doma, spanje po hotelih in hrana, kjer se pač ustaviš.

Prenatranost torej ni samo problem potnikov, ampak tudi problem šoferjev in sprevidnikov, ki na teh prenatrpanih avtobusih preživljamo delovni dan.

Voznik avtobusa

sednika SIS socialnega skrbstva, za delegata kolegijskega upravnega organa. Sprejeli so tudi samoupravni sporazum o ustanovitvi Ljubljanske banke. Gorenjskemu društvu za cerebralno paralizo so iz nerazporejenih sredstev dodelili 10.000 din, opravili pa so tudi redno valorizacijo socialnovarstvenih pomoči v letu 1987.

Obravnavali so predlog oziroma osnutek pravilnika o nagradenju neprofesionalnih funkcionarjev v skupščini SIS občine Jesenice in vprašanje objave liste upravičencev subvencionirane stanarine. Ugotovili so, da je s strani Samoupravne stanovske skupnosti nepravilno, ker ni vskladila postopka, saj njihova skupščina ni sprejela predloga, da se lista objavi v Železaru, ampak je sprejela sklep, da se lista predloži krajevnim skupnostim, ki naj ugotove upravičenost posameznika do subvencije za stanovanje. Obenem so poudarili, da ni nobena sramota prejemati subvencije za stanarino, če so le izpolnjeni zahtevani pogoji.

Objava v Železaru bo dosegla svoj namen, če bodo pokazani tisti, ki subvencijo za stanarino prejemajo neupravičeno. Vsem pa mora biti jasno, da se morajo upoštevati vsi dohodki.

Z uveljavitvijo ekonomskih stanarin, če jih bomo sploh dosegli, se bo število upravičencev do subvencije dvignilo, zato bo pred delovne organizacije, kjer so stanovalci zaposleni, in pred krajevnih skupnosti postavljena odgovorna naloga za preverjanje upravičencev za subvencije. Stanovanjska skupnost bo morala dodeljevati stanovanjem takšno kvadrato stanovanj, kakršna pripada družini na podlagi števila oseb.

Na koncu seje so sprejeli sklep, da obvestijo tiste SIS, katerih delegati ne prihajajo na sejo koordinacijskega odbora.

Stane Torkar

POETANTOM

I.

Mak cveti
deklet rdi
v objemu rjavih misli
se je osul cvet.

Tako nekako rima
hiti
pesnik vzdihuje
srce buri
v želodcu pa kruli...

Kje je še kakšna vrstica?

Ti presneti honorar...

II.

V vetru šelestijo moji vzdih:
tako so žalostni in tihi.

Tako pogrešam tvoje roke,
neurejeno brado,
očala za otroke
in napet trebuh,
ki ti tako možato visi
čez pas
(ali ni to moškega
najlepši kras).

In tvoje pesmi —
tako občutene, neslutene,
hrepeneče, vabeče,
milozvočne, obločne,
jezikovno zgrešene,
vsebinsko vodene in
tako bolno poltene.

III.

Rad bi pisal pesmi,
a kaj ko nimam šanka.
Ni tiste moje Ančke,
ki z vinom me natanka.

Rad bi pisal pesmi,
a kaj ko nimam tople odeje
in zato nobene pametne ideje.

Res, rad bi pisal pesmi,
a kaj ko nisem poetant.
Ostanejo mi le lačni vzdih
in raztrgan gvant.

IV.

Blagor tebi, računalnik,
čprav si človeških neumnosti
zbiralnik,
ti pesmi pisat treba ni.

Pa bom program sestavil,
te rimati navadil
in pesmi pisal boš vsak dan.

A honorarček bom zapil kar
sam.

Preljubi računalnik,
sedaj si v naši družbi tudi ti.
Kako ti všeč je biti poetant?

A v tem trenutku se strašno
zaiskri in zasmrči —
poglejte, kakšen diletant!
ZOO

Tomaž Iskra

ŠKRLATNO NEBO
(odlomki iz romana)

Obrnil sem se in hitro stopil proti
garaži. Napetost je nekoliko popusti-
la. Ko sem napravil nekaj korakov,
sem bil že popolnoma sproščen.

Ni mi ušlo, kako je dekle gipko
odrinilo vrata garaže in pokazalo na
»rukzak«. Ti mali fiatovi avtomobili
poljske izdelave lete kot vrag. Navad-
no jim škodi le pretirana vlaga.

V trenutku, ko sem obrnil ključ,
mi je bilo vse jasno.

Akumulator.

Potem mi je postalo zopet vroče.

Pozabil sem kabelske sponke.

Le kaj si bo dekle mislilo. Le kak-
šen mehanik sem. Pozabi svoje oro-
dje. Kot vojak brez puške na fronti.
Sklencil sem, da ji bom stvar izrpnjo
razložil. Verjetno nima pojma o av-
tomobilih.

Ko sem se ozrl, sem videl, da stoji
tam pri zadnjem delu avtomobila in
me radovedno opazuje.

Izstopil sem, zaloputnil vrata, da
je nekajkrat pomežiknila s tistimi
svojimi lepimi črnimi obrvmi in de-
jal:

»Akumulator je prazen. Ste imeli
morda prižgane luči čez noč?«

Punca se je zmedla.

»Ja, čisto lahko, da sem jih pozabi-
la...«

Vprašujoče me je pogledala.

»Takole bova naredila,« sem jo
odrešil, ko sem videl, da je avto še
nov. »Nazaj v delavnico skočim po
kabel, potem bova dala električno z
mojega akumulatorja, da bo avto
vžgal. Najbolje bo, da se potem kak-
šne pol ure vozite naokrog in aku-
mulator bo poln.«

Dekle je kimalo.

»Si pa hitro nazaj! Popravil?«

Miha si je čistil roke.

»Slab akumulator. Kabel, kabel
sem pozabil.« Trikrat sem se obrnil
okrog svoje osi, preden sem ga za-
gledal v kotu mize. Miha se mi je v
obraz smehljala.

»Kontakt, kolega, kontakt mora
biti, dobro priklopi...!«

Ves zbežan, in to je bilo že na da-
leč opaziti, sem pograbil velik rdeč
in moder kabel in zdirjal skozi veli-
ka premična vrata delavnice.

Pritiskal sem na plin, da bi čim-
prej zagledal tiste čudovite oči, tista
polna prsa, tiste boke. Moram ji kaj
reči, moram jo kam povabiti. Spraše-
val sem se: »Pije kavo, hodi v kino,
poslušala plošče, drsa, plava, keglja,
gre v gledališče, hodi v hribe, ple-
še...?«

Kmalu bi se zabil v fička, ki je
ustavil pred prehodom za pešce. Za-
vore so grdo zacvilile, da so se mi-
moidoči začudeno zagledali vame.
»Na, še karambol manjka,« sem bil
jezen sam nase. »Hiti počasi, fant.«

Potem sem se nekoliko umiril.
Ampak misli so silile samó k njej.
Hiše so švigale mimo, nato bolnišni-
ca, še zavoje, dva in že sem zapeljal
na dvorišče pred hišo številka tristo
pet.

Še nisem preskočil stopnic, že so
se odprla vrata.

Dekle se je zagledalo nekam v mo-
jo odpetto bluzo. Zdaj je bila v mo-
drem krilu. Potem me je pogledala v
oči. Spet me je čudno spreletelo.

»Stopite no, naprej,« je dejala lah-
kotno, kot bi se poznala že stoletja,
»medtem sem pripravila malo ka-
ve.«

»Saj ni bilo treba, hvala lepa,«
sem godel, vendar vseeno nerodno
stopil naprej. »Vam bom vse uma-
zal.«

Stanovanje je bilo čisto, svetlo,
dnevna soba velika, polna knjig. Po-

drsal sem s copati, in se zbasal v
jedilni kot.

Duša je postavila predme veliko
skodelico kave s smetano. V prostoru
je bilo zelo toplo, odpel sem še en
gumb na bluzi.

»Mama je v službi,« je dejala, ko
je videla, da sem pogledoval, kot bi
hotel še koga videti, »skoraj ves dan.
Rekla je, naj kar sama poskrbim za
to, da bo avto spet šel.«

»Tam,« sem pokazal s prstom sko-
zi okno proti bolnišnici.

»Da,« njen glas mi je silno ugajal,
»na interni,« je še pristavila.

Tega zadnjega nisem razumel.

Srkala sva kavo.

V levi roki sem čvrsto stiskal svoja
dva rdeča in modra kabla. Njene oči
so me povsem zmedle. Tudi sama je
večkrat povesila pogled.

Zdelo se mi je, kot bi jo že zdavnaj
prej neke srečal.

Kava je bila zelo vroča.

Potem je nenadoma vstala in šla

tik ob meni rekoč:

»Vam smem ponuditi kapljico do-
mačega žganja...«

Prešinilo me je, kot bi stopil na
žerjavico. Potem sem menda nekaj
zajecljal: »Lepo vas prosim, saj
ni...«

Ko je nalivala čašici, je stala tik
ob meni. Čutil sem njeno dihanje. Še
sam ne vem, kdaj se je moja roka
dotaknila njene. Čvrsto sta se okle-
nili druga druge. Po hrbtu sem začu-
til tisoč mravelj, kako so bežale gor
in dol.

Narahlo sem jo potegnil k sebi.
Voljno se mi je usedla na koleno.
Kabili so s treskom padli na tla, po-
tem sva se tesno objela. Njena usta
so bila sladka, mehka, da sem pozabi-
l na tisti kabel in akumulator v
odprti garaži.

»Si pa dolgo priklapljal.«

Miha me je vedro zbadal in se
smejal, kot bi mu kdo podaril lep sa-
dovnjak.

»Star, vlažen akumulator,« sem se
nerodno opravičeval. »Ženska pa av-
to. Tako kot moški in krilo!«

Tisti dan mi je vse letelo iz rok.
Miha se je muzal, potem pa je Jure-
tu nekaj pomignil. Jure ga je pozor-
no poslušal in se skrivnostno na-
smehnil. Kmalu zatem je za kakšne
pol ure izginil.

Vrnil se je s steklenico zelene tra-
varice.

»Jutri je državni praznik!«

Miha je bil za trenutek slovesno
resen.

»Pospravi orodje. Jure, izobesi na
hišo zastavo. Fantje, na zdravje!«
Nalil je vsem šilce.

Stopili smo v krog in nazdravili.
Po dveh ali treh kozarčkih se je
Juretu začel zapletati jezik.

Nekajkrat se je zasukal okrog me-
ne, cukal Blaža za rokav in nazadnje
obotavljajoče vprašal:

»Kaj si jo?«

Kri mi je hušnila v obraz. Dvignil
sem omelo in vzdignil glas. »Koga?«
Jure se je ves prestrašen umaknil
za korak in skomignil z rameni. Po-
tem sem se nasmešnil.

»Nič ni bilo,« sem znil kolikor mo-
goče mirno, »zaenkrat nič.«

»Bo pa,« se je zarežal Blaž.

»Kaj, kaj, kaj,« sem se zdaj nekoli-
ko zmedel.

Tisti trenutek se je od nekje vzel
Miha, ki je maloprej izginil iz delav-
nice kot kafa.

»Ohcet,« je veselo pristavil.

Vsi so se od srca nasmejali, le jaz
sem ostal začuden in odprtih ust.

— Sem, tovariši! Vse bom povedal, vse! Samo obljubite mi, da bom
ostal živ! Drugo bom že prenesel!

Vsi so ostrmeli. Priznanje je prišlo kar prehitro. Zaprepadeno so
zrli v človeka, ki je povzročil toliko hudega!

Strah mu je razgal ves razum in v tem trenutku je bil videti ka-
kor norec. Znašel se je na spolzkih tleh, kjer se spet mora pehati za ob-
stanek. Spet je bila nekaj časa moreča tihoča, potem so se nekateri
premaknili. Dva sta se pognala tudi vanj. Jesen ju je zadržal z močni-
mi rokami.

— Pusti »tovariše« in obljube. Govori! je zahteval Jesen.

Zdaj se je vmešal tudi Gorski, ki je dotlej le molče spremljal ves
poteh. Sedel je bliže k Filipu in ostro sledil zasliševanju. Sem in tja je
tudi on vrnil kako vprašanje, kakor bi hotel odkriti tiste nadrobnosti,
ki jih doslej ni mogel povezati v celoto.

Filip se je zdaj hitro vživljal v novo vlogo. Njegova pripravljenost,
da bo povedal vse, je bila le v besedi, vendar pa delno iskrena. Prirove-
dovaj je le tisto, kar se mu je zdelo, da je zasliševalcem že znano. Ven-
dar je govoril tako, da je vsem skupaj jemalo diha. Mrtvih, ki so ostajali
za Filipom, je bilo preveč.

Da bi bil pogovor izčrpnjši, ga je Jesen spomnil:

— Praviš, da ti je pištolo dal Aleš. Bomo se videli. Kaj pa denar,
toliko denarja? Kje si ga dobil?

Govoril je o prekupčevanju, a nič pravega ni mogel povedati. Bi-
lo je kot iz trte zvito.

Jesen mu je pred oči pomolil šop mark.

Dobili smo jih pri tebi. Dobro si jih skril, a še premalo. In
za ta papir si prodajal naše ljudi!

IVAN JAN

92

MRTVI NE LAŽEJO

povest

Tudi moje skrivališče so našli, se je zdrznil in potuljeno molčal.
Preveč dokazov se je kopicilo pred njim.

Njegov molk je pritrjeval dokazom.

Zasliševanje se je vlečlo. Vse mu je bilo treba dokazovati in zasli-
ševalci so izgubljali potrpljenje. Okoli ušes je padlo nekaj kľofut.

— Kdaj si se pravzaprav prodal? Začni od začetka!

Filip, ki je bil v vlogi zaslišanca že več ur, se je zdaj nekako že vži-
vel v to. Nuja ga je priganjala, da je vzel stvari take, kot so pač bile.
Zato se mu je zdaj nekako odvezalo, pa tudi kľofut se ni ustrašil bolj,
kakor je pričakoval. Kaj, če ga bodo začeli mučiti? Dosti zdelanih je vi-
del v zaporih in tudi sam je znal streči takim rečem. Nekaj bo še pove-
dal, medtem pa se bo že še kaj zgodilo. Tu je vendar Gorski, ki tuhta,
ni pa še našel pametne rešitve. Tudi vera v moč kljukastega križa je v
tem trenutku splahnela. Sredi gozdov so, obersturmführer, ki je mor-
da kaj takega celo želel ali povzročil, pač daleč. Samo tega še manjka,
da bi se prikazal tudi Golob. Kako se je vse hitro zasukalo!

Vendar je vse bolj začel graditi tudi na Gorskega. Zbežanost in
strah sta se počasi umikala rahlemu upanju.

Nekaj bo Gorski prav gotovo storil, saj vendar ve, da mi je treba
samo odpreti usta. Mora! Kako za hudiča, me ni obvestil, da me lovijo?
je ugibal ob vsem tem in misli so mu begale od dogodka do dogodka.
Kje se je pretregala zveza? Zakaj Werner ni poskrbel za Petrovo ženo?
To ga je motilo najhuje.

Dopovedoval si je, da se mora zbrati in obveščevalcem poleg neka-
terih priznanj povedati tudi kaj takega, da se bodo zmedli, prestrašili
ali si kaj zaželeli. Toda, kako jih prestrašiti? Ni se dal ne Aleš ne Peter
ne vrsta drugih. In sredi zidov. Morda bo Jesen drugačen? Zlasti, če bo
še Gorski znil kaj pametnega.

Zdaj je torej moral odgovoriti na vprašanje, kdaj je začel sodelo-
vati z gestapovci. In ko je le predolgo odlašal, ga je najbližji dregnil
pod rebra ter ga opomnil, naj že spregovori. Tedaj je že imel v mislih,
da bi jim ponudil še nekaj denarja in celo zlata. Znil je, ker ni kazalo
drugače:

— Lani, preden so me spustili!

Ko je govoril, je gledal v Gorskega, kot bi pri njem hotel zvedeti,
če dela prav in če bo zaradi tega kaj bolje. Vedel je, da so še prej Nem-
ci imeli v zaporih tudi Gorskega in po vsem, kar se je zgodilo, ni mogel
misliti drugače, kakor o sebi. O tem mu sicer obersturmführer ni pri-
povedoval, a vedel je, da so njega zaprli zaradi lepšega. S tem so pri
ljudih hoteli napraviti vtis, da je bil Filip tudi eden izmed tistih, ki jih
je zajel val upora. Tako si je o Gorskem ustvaril svoje mnenje.

Jesen pa očitno s tem priznanjem, ki je iz Filipa prišlo na videz hi-
tro, ni bil zadovoljen.

— Kaj pa, če to ni tako? Če si že prej?

To ga je nekoliko zmedlo, kajti če so ga prijeli, so morda le imeli o
njem že več podatkov.

A verjetno ga je Jesen lovil kar tako, na slepo, brez dokazov. Zato
je s kar se da prepričljivim glasom rekel:

— Kako naj bi prej. Tedaj smo bili okupirani šele nekaj mesecev.
Jesen ga je ostro pogledal in zavrtal vanj še enkrat:

— Zanesljivo? Kaj boš rekel, če ti dokažemo, da se to vleče že
dalj?

Filip je zaslutil, da so o tem res zvedeli kaj več, vendar je posme-
ljivo dejal:

— Zanesljivo! Tu je moja glava!

Jesen je segel v torbico in med odpenjanjem izgovoril:

— Potem si si sodil sam!... Poglej!

Pred Filipom so zamigljale črke z njegovim imenom, zapisane v
ustaško-nemških legitimacijah, ki mu jih je Jesen držal pred očmi!
Filip je zazijal, ne da bi kaj črnil. Tihoča se je sprevrgla v vprašanje,
na katerega je spet odgovoril Jesen:

— Tale Tonček jih je našel v tvojem skrivališču.

Pokazal je na mladega obveščevalca ob njem, ki je na te besede
večkrat prikimal. Iskanje ni bilo lahko.

Jesen je še dodal:

— Morda bi jih našel že Aleš, pa si ga pregnal. Tako bi zdaj živel
še marsikdo!

Vsi so zrli v Filipa, ki je pobešal glavo. Zadnji dokaz je bil zanj
prehud. Upal je, da se bo vsaj zdaj vmešal Gorski. A ta je molčal in se
delal, kot da je tudi on nadvse presenečen.

— Zato se mu v dolini nikoli ni nič zgodilo!

Filip je dvignil glavo in v tem obupu je le malo manjkalo, da ni po-
kazal še nanj. V zadnjem trenutku ga je obšlo, da mu to lahko samo še
bolj škoduje.

— Zdaj natančneje povej, kdaj si začel izdajati! je zahteval Jesen.

Filip je zgubljeno rekel:

— Kaj bi pravil. Vse je napisano!

— Hočemo, da sam poveš! je vztrajal Jesen. Ali pa naj ti morda
pomagam!

Filip je to raje storil brez udarcev.

— Zaka? pa so te potem lani zaprli? mu je spet nastavljal past Jesen.
Smil je, da so tudi o tem poučeni, vendar ni priznal nič takega,
česar mu niso mogli dokazati. Zato je rekel:

— Saj sem vendar tudi jaz sodeloval pri začetku upora!

Za to laž je dobil trd udarec in Jesen mu je velel:

— Popravi! Govori, kot je bilo!

In Filip se je vdal z besedami:

— Kaj bi govoril, saj veste? Kaj vprašujete?

Obveščevalci so resnično že vedeli, kaj je počel Filip na Hrvat-
skem. Gorski je strmel. Dotlej mu še nihče, niti Jesen ni ničesar pravil
o teh rečeh. In Werner še toliko manj.

Nadaljevanje

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Na 20. seji izvršnega sveta OS Radovljica 18. novembra so se člani sveta seznanili s **potekom postopkov za likvidacijo DO Kreda Bled**, ki bodo končani do konca leta 1986. Na seji so ocenili rast osebnih dohodkov v prvih enajst mesecih 1986 v gospodarstvu občine. Razpravljali so tudi o osnutku resolucije o politiki uresničevanja družbenega plana SR Slovenije za leto 1987.

Zadnje zasedanje zbora združenega dela OS Radovljica 12. novembra je zaradi zapletov pri glasovanju delegatov o sprejemu osnutka lokacijskega načrta za blejsko obvoznico postalo v slovenskih občinah tema tedna. Gre za ponavljanje glasovanja delegatov, ki nikakor ni dalo pravih izidov, dokler se na koncu z osebnim izjavljanjem niso z večino enega oziroma dveh glasov izjasnili za predloženi osnutek.

V nedeljo, 15. novembra, so se krajanje KS Gorje na referendumu z večino glasov odločili za samoprispevek v višini 1 % od neto osebnega dohodka. Od 1972 volilnih upravičencev je prišlo na volišče 1698 krajanov, ali 86,1 %. Za samoprispevek je glasovalo 1123 ali 56,94 % vseh krajanov. V petih letih zbrana sredstva samoprispjevka bodo namenili za komunalno urejanje naselij.

Na peti seji odbora za organizacijsko kadrovsko politiko in izobraževanje pri predsedstvu občinskega sveta ZS Radovljica so 20. novembra oblikovali predloge sestave komisije za delegiranje predstavnikov družbene skupnosti v razpisne komisije TOZD in OZD v občini.

V jesensko - zimskem času načrtujejo v občinskem svetu ZS Radovljica, da bodo obiskovali republiško sindikalno šolo štirje slušatelji, občinsko sindikalno šolo gorenjskih občin pa 16 slušateljev. V dogovoru z Delavsko univerzo Radovljica bodo v osnovnih organizacijah sindikata kadrovali tudi slušatelje za druge oblike idejnopolitičnega usposabljanja v letu 1986/87.

Na povabilo P OK ZSMS Radovljica je bila 20. novembra na prijateljskem obisku delegacija OK ZSMH iz prijateljske občine Buje v Istri. Pogovorili so se o nadaljnjih oblikah sodelovanja, zlasti na področju mladinskega prostovoljnega dela. Sklenili so, da bo MDB Stane Žagar iz občine Radovljica julija prihodnjega leta delala na mladinski akciji Bujština '87.

Koordinacijski odbor za družbenopolitično usposabljanje pri P OK SZDL Radovljica, ki ga vodi Jože Meršol, je na seji 11. novembra obravnaval poročilo o dosedanjem poteku tega usposabljanja v občini, predvsem pa usposabljanja delegatov in vodij delegacij v mandatnem obdobju 1986 - 1990.

Na sedmi seji sveta za varstvo okolja pod predsedstvom Franca Jereta so 10. novembra ponovno obravnavali osnutek lokacijskega načrta za blejsko južno obvoznico. Pripombe in predloge so prenesli na P OK SZDL Radovljica, obravnaval pa jih je tudi DPZ občinske skupščine.

Na seji sekretariata sveta za ohranjanje tradicij NOB pri OK SZDL so se 20. novembra člani pod predsedstvom Alojza Kosa seznanili s potekom priprav dokumentacije o spomenikih in obeležjih NOB v občini Radovljica. Sprejeli so predlog programa dela za leto 1987.

Po sklepu koordinacijskih odborov za svobodno menjava dela, ki so ga odobrile tudi vse skupščine SIS na drugih rednih sejah prejšnjega tedna, so s prvim decembrom v veljavi nove prispevne stopnje iz bruto OD za SIS. Te bodo znašale: za zdravstvo 12,26, za izobraževanje 6,04, za otroško varstvo 3,10, za socialno varstvo 0,62, za telesno kulturo 0,32, za kulturo 0,46, za raziskovanje 0,03 in za skupnost zaposlovanja v občini 0,19.

V prostorih Kazine na Bledu je bila v soboto, 15. novembra, proslava 30 - letnice ustanovitve ISKRE - Tovarne mehanizmov v Lipnici. V svojih prostorih so ob tej priložnosti organizirali predstavitev novega proizvodnega programa. Na proslavi so najzaslužnejšim delavcem podelili priznanja.

Uprava za družbene prihodke pri skupščini občine Radovljica je pripravila za delegate analizo obdavčevanja zavezancev za davek. Od gospodarske dejavnosti je dohodek obratovalnic pri zasebnikih v letu 1985 porasel za 90 %, čist dohodek za 93 %, davčna osnova pa za 176 %. Zavoljo davčnih olajšav je bilo manj obračunane davka v znesku 17.848.974, zaradi drugih olajšav (naložbe) pa še za 5.626.414 din. Odmerjeni davek za leto 1986 je bil za 41,6 % večji kot preteklo leto.

Izvršni svet Skupščine občine Radovljica je sprejel sklep o popolni zapori Linhartovega trga v starem delu mesta Radovljica za vsa vozila. Sklep velja za nedoločen čas od 1. decembra letos, kakor je predložil svet KS Radovljica. Vozila stanovalcev bodo označena s posebnimi nalepkami, ki jih bo zagotovil sekretariat za notranje zadeve občinske skupščine. S tem bodo omogočili stanovalcem tega dela mesta prost pristop do njihovih hiš.

Vsa letos načrtovana dela po programu KS Radovljica, ki so jih izvajali skupaj s Komunalnim gospodarstvom Radovljica, Cestno skupnostjo, Cestnim podjetjem Kranj ter Samoupravno interesno komunalno skupnostjo občine Radovljica, so do začetka novembra dokončali. Asfaltirali so Gorenjsko in del Kranjske ceste v Radovljici, vse pločnike in postavili nove robnike, uredili zelenice, parkirne površine in javno razsvetljavo. Posadili so 50 topolov. Razen tega so asfaltirali tudi več krajevnih cest in poskrbeli za prometno signalizacijo. O delih bodo poročali na zboru krajanov.

Vsakoletni sejem rabljene smučarske opreme so tudi letos organizirali od 14. do 16. novembra člani Smučarskega kluba Radovljica v prostorih Ekonomske srednje šole in člani Smučarskega kluba Bled v prostorih doma TVD Partizan na

Bledu. Tudi tokrat je bil izredno velik promet, žal pa prostorski pogoji za takšno prireditev niso bili najbolj primerni.

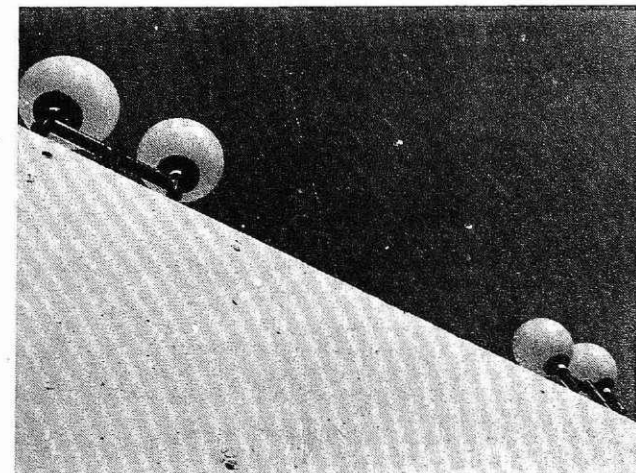
Prejšnji teden od 17. do 20. novembra so bile sklicane druge redne seje obeh zborov skupščin vseh SIS družbenih dejavnosti v občini Radovljica. Seje so bile obiskane razmeroma dobro, vendar dosti boljše zbori izvajalcev kot zbori uporabnikov. Očitno tudi delegacije niso povsod najbolj prizadevno pripravile svojih delegatov.

Letošnji, 34. gostinski - turistični zbor Slovenije je organizirala Turistična zveza Slovenije 12. in 13. novembra na Bledu. Pripravili so številna delovna, strokovna in druga srečanja, tekmovanja, razstave jedil, sladice in pijače, propagandnega gradiva in organizirali več predavanj. Pravijo, da se je zbralo v obeh dneh okrog sedem tisoč obiskovalcev.

V Festivalni dvorani na Bledu so se 14. in 15. novembra zbrali na dnevih slovenskih odvetnikov številni odvetniki in pravniki, ki so se pogovarjali o spremembah ustave in zakona o združenem delu ter o stanovskih vprašanjih odvetništva.

V predverju dvorane doma Joža Ažmana v Bohinjski Bistrici so 21. novembra odprli 26. republiško razstavo pionirskih fotografij »Pionirski foto '86«. Priprave je vodil Fotoklub iz osnovne šole dr. Janeza Mencingerja iz Bohinjske Bistrice v sodelovanju s Foto kino zvezo Slovenije. Svoje izdelke razstavljajo pionirji iz vseh krajev Slovenije.

Radovljiški košarkarji so v šestem kolu II. slovenske košarkaške lige zahod doživeli prvi poraz proti objektivno zreljšemu moštvu KK Lokainvest iz Škofje Loke. To je bilo v soboto, 15. novembra, ko so jih Ločani premagali z rezultatom 111:81 (polčas 60:37). Ločani so ostali trdno na prvem mestu, Radovljičani pa so zdaj na lestvici drugi.

Diagonala (foto: B. Grece)

Vloga pokrajinskih glasil v sistemu javnega obveščanja

Na 20. seji tiskovnega sveta pri predsedstvu RK SZDL Slovenije so 12. novembra razpravljali tudi o položaju in vlogi pokrajinskih glasil in sredstev javnega obveščanja. Za uvod so uporabili gradivo iz razprave na letošnji skupščini združenja pokrajinskih glasil in lokalnih radijskih postaj Slovenije v Kopru, ki je obravnavalo tudi vlogo pokrajinskih glasil v okviru javnega obveščanja v SR Sloveniji. Izhodišče so bile razprave zadnjih let o javnem obveščanju, tako tista ob sprejemanju zakona o javnem obveščanju, kot tudi razprave v okviru ZKS in SZDL Slovenije, ki se je dotaknila tudi vloge pokrajinskih glasil v sistemu javnega obveščanja.

Glede perečega gmotnega položaja pokrajinskih glasil je bila posebej poudarjena potreba po družbenem dogovoru, ki bi analogno z dogovorom o izdajanju dnevnika urejal odnose v reprodukciji verigi tudi pri izdajanju pokrajinskih glasil. V razpravi je bila posebej izpostavljena odgovornost ustanoviteljev za gmotni položaj sredstev javnega obveščanja, nov zakon njihovo odgovornost tudi podrobno opredeljuje.

O vlogi in položaju pokrajinskih glasil so govorili tudi v pripravah na problemsko konferenco ZKS o javnem obveščanju in v razpravi o sistemu javnega obveščanja v okviru republiške organizacije SZDL v letu 1984. Velikokrat je bila poudarjena izrazita politično - informativna narava pokrajinskih glasil v okviru našega sistema javnega obveščanja, posebno njihova vpetost v delegatski sistem. Poudarjena je bila neprimernost enačenja vloge pokrajinskih glasil z lokalnimi in tovarniškimi in opredeljena potreba po poenotenju sistema javnega obveščanja v SR Sloveniji, v okviru katerega je bolj racionalno, če po več OK SZDL izdaja skupno glasilo, kot pa da posamezne OK SZDL izdajajo lastne časopise, ki so poleg tega, da terjajo sorazmerno več sredstev, nujno manj kvalitetni, z manjšo frekvenco izhajanja in z nižjo naklado, obenem pa se težko potrdijo na tržišču in imajo ob brezplačni distribuciji bolj vlogo delegatskega ali propagandnega gradiva kot značilnosti sredstva javnega obveščanja. Čeprav so bila omenjena izhodišča v zadnjih letih pogostokrat poudarjena, se v praksi še vedno srečujemo z nerazumevanjem vloge pokrajinskih glasil, s podcenjevanjem njihovega družbenega pomena in z njihovim enačenjem z lokalnimi ali tovarniškimi glasil.

Zaostrene razmere za izdajanje politično - informativnega tiska terjajo od ustanoviteljev jasno opredelitev glede sistema javnega obveščanja, vključno z dogovorom o njegovi racionalizaciji. Vendar kaže predvsem glede slednjega opozoriti na nekatera škodljiva poenostavljanja, ki lahko ogrozijo dolgoletna prizadevanja za dograditev sistema javnega obveščanja, ki bi upošteval dejanske potrebe. Zaostrene gospodarske razmere so bolj kot pretekli politični pozivi vzpodbudile tesnejše sodelovanje sredstev javnega obveščanja na splošno in iskanje racionalnejših rešitev. Racionalizacija pa ne sme voditi v uniformiranje javnega obveščanja in v spreminjanje njegovega vsebinskega bivanja. Razmišljanja, da je v Sloveniji dovolj en časopis, čeprav skrajna in izolirana, so škodljiva že zato, ker se pojavljajo, saj so predvsem idejno neprimerna.

Z druge strani večkrat slišimo tezo, da je v Sloveniji mogoč racionalnejši in kvalitetnejši sistem javnega obveščanja s širitvijo obsega lokalne informacije v treh slovenskih dnevnikih in z nadaljnjim pokrajinskim diferenciranjem njihovih posameznih izdaj.

Tudi takšna razmišljanja bi kazalo idejno oceniti, so menili razpravljalci; še bolj kot nevarnost uniformiranih informacij in negiranja policentričnega razvoja Slovenije je v njih sporna druga, na videz tehnična plat.

V razmerah padajoče življenjske ravni bi bilo računanje na to, da bi obstoječo naklado pokrajinskih glasil lahko medomestile pokrajinske izdaje dnevnikov, še bolj nestrvarno kot sicer. Kljub nesporni potrebi po celovitejšem obveščanju javnosti glede lokalnih dogajanj na straneh slovenskih dnevnikov, saj gre hkrati

za bogatejšo informiranje, dnevnik namreč nikjer in nikoli ne more biti preprost substitut tednika. Med odločanjem o naročninah na tednik ali na dnevnik je namreč pomembna vsebinska (pa tudi cenovna) razlika. Mnenje, da bi se z ukinjanjem pokrajinskih tednikov ali poltednikov povečali naklade dnevnikov, ni zasnovano na celoviti oceni morebitnih posledic takšne odločitve, niti tržne ne, kaj šele političnih.

Izkušnje v novejši zgodovini slovenske časopisnozaložniške dejavnosti so dovolj zgovorno potrdile, da že sprememba imena ali koncepta časopisa brez spremembe frekvence izhajanja pomembno vpliva na njegov krog bralcev. Mnenjske raziskave med bralci pokrajinskih časopisov kažejo, da jih ljudje kupujejo prav zaradi njihovega koncepta, ki se je izoblikoval skozi desetletja izhajanja.

Nedomišljeno in neargumentirano širjenje glasov o radikalnem poseganju v strukturo slovenskega politično - informativnega tiska, pa čeprav ga uradno ni zaslediti, je škodljivo, saj vzbuja občutek negotovosti pri pokrajinskih glasilih, ustvarja napačno prepričanje o velikih rezervah v okviru politično - informativnega tiska, ki vpliva na razprave o njegovem sofinanciranju v organih ustanoviteljev in s tem odvraca družbeno pozornost od resničnih družbenih vprašanj.

Razprave o slovenskem politično - informativnem tisku ne kaže reducirati zgolj na razpravo o njegovem fizičnem preživetju. Na graditev slovenskega koncepta javnega obveščanja je treba gledati tudi skozi prizmo potreb, usklajenih z možnostmi.

Če naj bo javno obveščanje vpeto v delegatski sistem, če naj seznanja javnost z nastajanjem odločitev, jih analitično in kritično osvetljuje in omogoča vpliv na njihovo oblikovanje, je republiška ali pa zvezna raven obveščanja za to premalo, saj ne more dovolj zajeti pestrega dogajanja na nižjih ravneh, čeprav se na njih sprejemajo za ljudi pomembne odločitve. Tudi s tega vidika opravljajo pokrajinska glasila pomembno nalogo, brez katere si je težko zamišljati razvoj samoupravnega odločanja.

JR

Nova brunarica pred vhodom v sotesko Vintgar

Turistično društvo Gorje skrbi tudi za sotesko skozi čudoviti Vintgar. Že pred štirimi leti so postavili novo brunarico na vzhodni strani soteske nad slapom Šumom. Že takrat se je upravi odbor TD Gorje odločil, da postavi povsem novo brunarico tudi pri vhodu na zahodni strani soteske Vintgar.

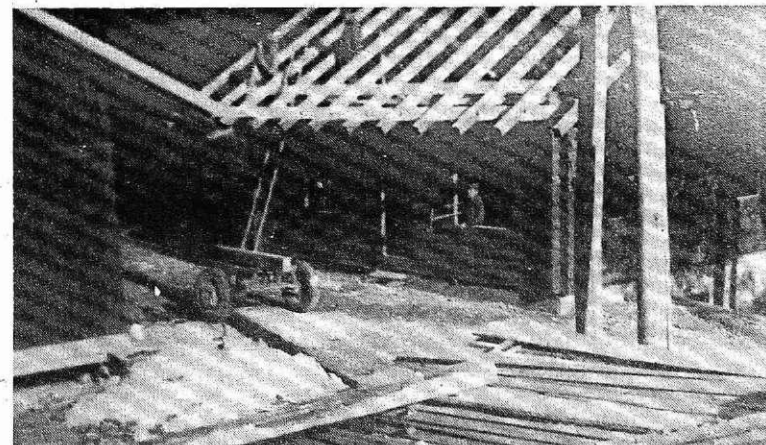
Do sedaj so vstopnice, razglednice in okrepčilne pijače prodajali v revni kolibi, ki je marsikateremu obiskovalcu pokvarila vtise z ogleda soteske. Petega novembra letos so novo brunarico res postavili in jo začasno pokrili, pravo kritino pa bodo namestili pomladi. Novi objekt meri 52 kvadratnih metrov. Notranjost brunarice bodo uredili zgodaj spomladi,

kajti uradna otvoritev bo verjetno ob dnevu OF, ker tega dne tudi odprejo sotesko za obiskovalce.

Vsa tesarska dela je opravil tesarski mojster Vinko Slivnik iz Gorij, vsa zidarska dela (objekt je podkleten) pa zidarski mojster Drago Žemva iz Sp. Gorij, mizarska dela pa so zaupali mizarskemu mojstru Janku Pretnarju iz Poljšice.

TD Gorje je uspešno tudi na drugih področjih. Denar za vse objekte in mostiča so zbrali sami. Predsednik tega društva je marljivi Matevž Bizjak iz Grabča pri Gorjah, ki predseduje društvu že dvajset let in po prime tudi za razna fizična dela, kar je vsem ostalim članom za vzor in mu zato tudi radi sledijo.

Jože Ambrožič

KAKO ZAGOTOVITI VEČ SREDSTEV ZA KULTURO?

Na drugi seji obeh zborov skupščine Kulturne skupnosti Radovljica 18. novembra so delegati največ pozornosti namenili materialni osnovi kulture v občini.

Že več let pišemo in govorimo o vedno manjših možnostih za razvoj kulture v občini zaradi realnega padanja finančnega deleža, saj je prispevna stopnja najnižja na Gorenjskem in daleč pod povprečno stopnjo v Sloveniji. Vseskozi upravni organi tudi omejujejo te prispevne stopnje,

ker zavoljo prioritēt drugih dejavnosti skubijo kulturo. Zaradi tega so delegati predlagali, naj v okviru obstoječih zakonskih možnosti in predpisanih postopkov pristojni upravni organi v predlogu resolucije o družbenem planu za leto 1987 določijo prioriteto kulturi in tudi ustrezn prispevno stopnjo za kulturo, da s doseže vsaj slovensko povprečje, k znaša 0,54 % od bruto osebnih dohodkov; v občini pa za program 1,035 in za investicije 0,11 %!

Zabavne pasti

Miha Mazzini je pred časom dobil nagrado za letošnji najboljši slovenski roman. Pa pravzaprav ni nagrada tisto, kar me je pripravilo do tega, da sem ga zaprosil za pogovor. Nenazadnje je njega dni veljal Jovan Vesel iz Kosez za najboljšega pesnika svojega časa, pa je njegova slava le z muko preživela njegovo tuzemsko bivanje. Je pa imel zato toliko bolj tolstovo mošnjo kot njegov sodobnik, Prešernov France iz Vrbe. Pač pa Miha s svojo kratko prozo, ki je, navidez-nenadoma, prodrila v slovenske (in druge) literarne revije, pa tudi z romanom Drobčinice, o katerem bomo rekli še kaj več ob izidu, nekako izstopa iz tipično slovenske scene. Nekako ni prave patetike v njegovem pisanju. V principu Miha Mazzini ni tipičen slovenski kulturni delavec.

Pa pojdemo k stvari, k pogovoru torej. Miha prizna vse po vrsti, zato mi žal ni preostalo drugega, kot da sem se ga lotil kar s klasičnim repertoarjem, začeni s vprašanjem o tem, kdaj, kako, zakaj in čemu se je začel ukvarjati s pisanjem.

»Nekje sem prebral, da si vsakdo že v otroštvu izdelal idealni prototip sebe kot odraslega. Moj idealni prototip je bil očito prototip pisatelja.

V osnovni šoli sem nekoč, ko smo pisali prosti spis; kar mi je ponavadi šlo zelo slabo, napisal spis v žargonu in brez vejic. Učiteljeva reakcija na to predrznost je bila izjava, da si kaj takega lahko privoščijo le pisatelji. Takrat mi je pravzaprav postalo jasno, da to, da jaz vem, da sem pisatelj, ne zadostuje tudi drugim. Da bo treba to dokazati tudi njim.

Poglej, klasična literarna kariera se začneja z mladostnimi frustracijami, pisanjem pesmi, pa krajšo prozo, konča pa se z romani in nesmrtno slavo. Kako je šlo to pri tebi?

Najprej sem res pisal pesmi. In sicer so bili to soneti po naročilu; za moje sošolce, ki so bili tako zelo zaljubljeni, da niso znali pisati pesmi. Jaz sem bil zaljubljen malo manj in sem znal pisati pesmi.

Res me je vrgla prva plošča od The Clash, ki mi jo je iz Anglije prinesel prijatelj. Prva reakcija je bila kajpak: zdaj bomo pa imeli bend, in to kakšen bend. Iz tega seveda ni bilo nič. Potem sem začel pisati komade, da bi na ta način privabil ljudi v svoj bend. Potem se mi je zazdelo, da bi bilo to mogoče dobro za objavo in sem začel objavljati.

Kako pa pišeš? Poznamo namreč pisatelje, ki pišejo v zamaknenosti in take, ki garajo in se mučijo z vsako besedo. Kje se pravzaprav začne tisto, kar bo nekoč novela ali roman?

Ko dobiš idejo, je ob tej ideji tudi oznaka: kakšna obdelava bi se tej ideji najbolj prilagajala. Lahko je to pesem, novela, roman. Pesmi v principu ne pišem, saj je prosti verz naj težja literarna oblika. Človek mora biti pač dovolj zrel, da lahko piše pesmi.

Dosti pišeš?

Ne, ker sem len.

In kako pišeš?

Pri Drobčinicah sem imel najprej idejo o zglednem delavcu, ki dela za tekočim trakom in lepega dne znori in začne pobijati otroke v bližnji osnovni šoli. Hkrati so mi začele v glavi teči še druge zgodbe. Odločil sem se, da bom vse te zgodbe povezal v roman. Potem sem ta roman eno leto sestavljal v glavi, dokler ni bil narejen do zadnje besede. Potem sem sedel za stroj in v petih tednih, po dve uri na dan, sem ga napisal.

Ponavadi je najprej en sam stavek, ki ga nekje preberem ali pa slišim in se mi zapiči v glavo in tam tiči, dokler ne dobi ustrezne obdelave.

Pišeš predvsem novele ali tudi romane?

Roman vendar zahteva pet tednov tipkanja!

Praviš torej, da izhajaš iz ideje, prebliska. Da pravzaprav pišeš, povsem zavestno. Za kaj ti gre pri tem?

Drobčinice na primer so polne aluzij na mitologijo, ki jo imam zelo rad. Mislim, da če me obsedajo različne filozofije in ideologije, potem to ne pomeni, da bi moral mučiti svoje bralce. Napišem pač štorijsko, ki se fino bere, po njej pa posejem vse, polno pasti, aluzij ... potem tisti, ki stvarijo poznajo, najdejo v njej marsikaj, tistih, ki pa ne najdejo drugega kot zgodbo, pa vse te aluzije in pasti ne motijo.

V tvojem pisanju je mogoče najti tudi stvari, ki niso v celoti zrasle na tvojem zelniku. Gre pravzaprav za kak posamezen stavek, včasih besedo. Vprašanje o vzornikih bi bilo nemara približno tako nesramno, kot če damo vprašaj po letih, pa vendar ...

Ne, zakaj. Saj rad priznam. Tako le; seveda to ni po vrstnem redu urejena top lestvica; morda bom koga tudi pozabil: ameriški filmi petdesetih let, Raymond Chandler, ki je zame sploh najboljši pisatelj, Tomaž Akvinski. Pa morda še Vonegut in Celine, ki ju sicer ne berem več, sta pa v nekem obdobju precej vplivala name. In pa Bukowskega seveda ne smem pozabiti.

Prav na Voneguta, oziroma nekaj njegovih stavkov sem naletel v Drobčinicah.

Vonegut je odlični stilist. Z njim imam skupno značajsko potezo, oba sva namreč cinika in ne moreva pisati drugače kot zajedljivo.

Daljši štorijske sem pravzaprav začel pisati v gimnaziji. Spravil sem jih v predal in jih po petih letih potegnil ven. Niso se mi zdele dobre, pač pa dovolj zanimive za objavo. Prav Drobčinice so ena redkih stvari, ki se mi je zdela dobra. Seveda bi ta roman danes napisal čisto drugače, vendar ga ne bom, ker ima v sebi nekašno surovo energijo. Pišem pač zato, ker me nekatere stvari obsedajo in potem jih spravim na papir in so mimo. Prav Drobčinice imajo zanimivo zgodbo, saj sem hotel najprej napisati scenarij o tridesetletniku, ki hoče ustanoviti, kaj drugega kot bend. Scenarij se mi je zdel dober, poln drobnih stosev ... Pravzaprav je bila še pred tem ideja o tipu, ki živi v nekakšnem orwelovskem svetu in v kleti sestavlja ojačevalec. No pa sem se odločil junaka pomladiti in nastale so Drobčinice. Scenarij pravzaprav ni imel pravih šans glede na slovensko filmsko produkcijo.

Praviš, da pišeš zato, ker te obsedajo razne stvari. Je torej končni namen tvojega pisanja terapija. In čigava, tvoja ali tvojih bralcev?

Da se razumeva: končni namen vsakega literarnega dela je honorar. V obdobju, ko sem se zavedel, da mi manjka čisto obrtniško znanje, sem pisal ljubezenske zgodbe za Anteno. Čakaj, da formuliram, ... namen umetniškega dela je odtujitev lastnih obsesij. Stvar na papirju v principu ni več moja.

Komu je pravzaprav namenjeno pisanje, bralcu?

Pravzaprav ne. Ko štorijsko tipkam, je glavni kriterij moja lastna zabava. Če se zabavam sam, se bo verjetno zabaval tudi tisti, ki bo to bral. Funerisologija je na primer nastala iz seminarske naloge, ker je bila za slednjo le preveč zabavna. Zakaj pravzaprav pišem? Za honorar, ki bi si ga lahko služil tudi drugače, za slavo, ki je ne potrebujem? Reciva takole: nekje je nek zanimiv človek, ki bi rad s teboj navezal stik in ti bi nekaj izgubil, če ga ne bi spoznal. Zato temu človeku nastavim past.

V mojem pisanju je vse polno takih pastí, asociacij na stvari, ki jih imam rad. Veseli me, če nekateri ljudje to zaštekajo. Pisanje je bolj emocionalno opravilo.

Torej šifriras sporočilo, da bi z njim našel nekoga, ki zna to sporočilo dešifrirati, nekoga, ki uporablja podobno šifro kot ti?

To bo Dosti objavljáš?

Pri nas je malo literarnih revij. Vseprek tudi ne moreš objavljati, pač moraš pač nastaviti tam, kjer je verjetnost ulova največja. Če pišeš redno, potem lahko spraviš v objavo kakih pet štorij na leto. Letos bom gotovo izpolnil.

Pišeš predvsem stvari, ki se berejo kot kriminalka?

Obstaja precej ljudi, ki gledajo na literaturo, kot na zdravilišče kompleksov, kot na svetišče; taki ljudje me ne zanimajo. Če torej napišem hardcore kriminalko, potem ti ljudje pljunjo nanjo. Visoka umetnost je v principu določena.

Prejle si omenil, da si cinik. Zakaj?

Nimava kavča, ...

Ne zanima me, zakaj si cinik, ampak zakaj ta cinizem prenašaš v literaturo.

Ker, ... jebi ga, ker jaz to pišem. Zelo težko je napisati roman zgolj iz finančnih razlogov.

Na začetku Drobčinic stoji stavek: »Vse je izmišljeno, ...«. Če ga človek prav prebere, pomeni nekaj drugega. Kakšno je v tvojem romanu razmerje stvarnosti in literature?

Osebe so vse izmišljene, dogodki pa ne. Seveda pa spomin ne zdrži pravniške obdelave. Mislim, da popolna fikcija pač ni mogoča.

Če bi te človek poskušal stlačiti v okvir, deniva, novejša slovenske proze, kamor po svojem literarnem stažu (in letih) pravzaprav sodiš, mu nekako ne bi prav uspelo. Kam bi se postavil sam?

Večina stvari, ki se dogajajo v novejši slovenski prozi, me popolnoma nič ne zanima. In kar je še slabše, tudi ne gane. Samega sebe bi prej uvrstil med ameriške pisatelje hardcore kriminalke.

V slovenski literaturi me zanima edino Kosovel, pa še tega so nam podtaknili marsovci. Prav tako kot so nam drugi podtaknili edina režiserja, ki kaj pomenita, Čapa in Godino. Prav nič, razen jezika, me ne veže na slovensko prozno literaturo. Edina zanimiva oseba v njej se mi zdi Vladimir Bartol.

Mazziniju pač ne moremo želiti drugega, kot da se sam ne bi dal ujeti v past, nastavljen med slovensko literaturo in prvim šankom in kajpada, da bi ga tudi tisti, ki izplačujejo honorarje, uvrstili med ameriške kriminalkarje. Če bo držal obljubo, bodo tudi bralci Železara lahko prebrali odlomek iz Drobčinic, še preden bodo njih slavo ovekovale trde platnice.

Borut Grce

Nagrada za kulturno in mentorsko delo

Na Jesenicah so podelili letošnje Čufarjeve plakete in diplome za ustvarjalne kulturne dosežke in organizacijsko delo v kulturi v jeseniški občini. Čufarjevo diplomlo je prejela tudi MIRA SMOLEJ iz Kranjske gore za vsestransko aktivno delo na področju kulturnega in mentorskega dela v šoli in v krajevni skupnosti.

»Pred leti je v Kranjski gori uspešno delovalo delavsko prosvetno društvo Svoboda Slavko Černe. Bila sem vodja mladinske dramske skupine, članica folklorne skupine, pela sem pri mešanem pevskem zboru, igrala v dramskem odseku, celih šest let pa sem bila tajnica društva,« pojasnjuje Čufarjeva nagrajenka Mira Smolej in še pove. »V tistih ča-

Čufarjeva nagrajenka Mira Smolej (foto: A. Kerštan)

sih se je veliko igralo. V obdobju od leta 1967 do leta 1972 smo na kranjskogorski oder postavili šest iger, ki sem jih tudi režirala. Igrali smo Vandotovega Kekca nad samotnim breznom v dramaturgiji Janka Modra, pa Izlet Jureta Kislingerja, sledilo je Ingoličevce Tajno društvo PGC. Zairali smo tudi igro Pavla Golja Uboaga Ančka in kot zadnja je bila Vandotova povest Kekce in Mojca v priredbi Milana Stanteta.

Nato pa je nastopilo tiho desetletje kranjskogorske Svobode. Ni se več igralo in tudi folklorja je počasi tonila v pozabo. Vse skupaj pa bi še danes izgledalo bolj žalostno, če ne bi pred tremi leti na pobudo Mire Smolej na kranjskogorski osnovni šoli osnovali dramske skupine in začeli z resnim delom. Leta 1983 so postavili na oder Vandotovo zgodbo Kekce in Mojca. Ker pa je že bila uprizorjena pred desetimi leti, so jo priredili v domači jezik in jo igrali v

pristni kranjskogorsčini. Igro je režirala Mira Smolej, veliko pa je pomagala Pavla Maršič, ki je igrico postavila v domači jezik in bila ob enem lektorica za kranjskogorsčino. Že naslednje leto so v dramski skupini naštudirali igrico Alenke Bole — Vrabec Zadnje sanke dedka Mrza, sledila pa je Petanova Poslednja vojna njegovega veličanstva. Letos so v kranjskogorskem narečju uprizorili Vandotovo Pehto v priredbi Antona Bulovca. Vse igrice so mladi kranjskogorski igralci uprizorili tudi po drugih krajih v jeseniški občini. Za nagrado pa so odšli na izlet v Rimske toplice, Bled, Izlake, Šobec.

Ob 40-letnici osvoboditve je literarni krožek pripravil literarni večer v kranjskogorsčini Pripovedke in zgodbe iz naše doline. Besedila je spisala Mira Smolej, viri zgodbic pa so bili starši učencev in domačini. Te zgodbe v pristnem narečju je literarni krožek posnel tudi za jeseniški radio.

Toda mentorica in režiserka Mira Smolej in njeni varovanci v dramski skupini ne držijo križem rok. Ob stoletnici rojstva mladinskega pisatelja Josipa Ribičiča pripravljajo uprizoritev njegove igrice Cenček in dedek Mrza. Ker pa v igrici nastopa dedek Mrza, bo kar pravo darilo učencem kranjskogorske šole za novo leto. V Kranjski gori torej ne počivajo, gojijo pristen domači jezik in igrajo izvirne igrice, zato je prišlo letošnje Čufarjevo priznanje v prave roke.

In še ena ta domača iz Kranjske gore:

PER

MEŽNARJO

Per mežnarjo j bwa ana ulika reu-
šna. K pa mo aca umérle, se j pa
adén sponu, da f bwo dobro, da fmo
ta zadna uuč peržgale. K pa dmo
nisa abene reči mele, sa šle pa h sa-
sedo pa'na sveča na poswada; damá
mo ja pa peržjeja. Aca se pa se zwij-
jaja na postele, mežnarjo se pa swe-
če škoda zdi, pa praje:
»Ja, aca, umrite, sveča ni naša.«
e - polglasnik

A. Kerštan

Mentorica in režiserka Mira Smolej s svojo dramsko skupino (foto: A. Kerštan)

Kaj se bere, poslušaj ...

V članku Boruta Čontale Sovražnik države št. 1 (Teleks 6. 11. 86), ki govori o posvetovanju Socializem in represija, lahko preberemo: Ali je politični nasprotnik naše ureditve (v 89 odstotkih obojen zaradi verbalnega delikta) družbi res enako nevaren kot morilci, vlomilci in kriminalci drugih sort, s katerimi največkrat prestajajo kazen?

Zanimivo mnenje (bila so zelo neuglašena) je podal dr. Djordji Marjanovič, redni profesor pravne fakultete Univerze Ciril in Metod v Skopju: »Na tem posvetovanju sem povedal, da so bili naši dobri stari komunisti v kraljevini Jugoslaviji vsi po vrsti politični delikventi, ki so si prizadevali doseči posebno obravnavo v zaporu in so si jo velikokrat tudi izborili prav zaradi tega, ker so bili »politični«. Primerjava vsiljuje vsakemu človeku, ki si prizadeva misliti poštno, vprašanje: kako da danes, v državi, v kateri se vedno in povsod sklicujemo na - novo socialistični humanizem, ukinjamo ta posebni tretman in ga odrekamo lastnim političnim nasprotnikom.«

Nadaljuje: »Celo fotomonografijo smo izdelali o sojenju (po vseh pravih sodnega fair playu) Artukoviču, iz katere je razvidno, kakšne pomanjivosti je bil deležen v naših zapirih. To nam, seveda, lahko služi samo v čast. Hkrati pa vse to spet artiklura vprašanje: ali so politični krivci v tej državi hujši prestopniki od okorelih vojnih zločincev?«

Bivši odvetnik Vladimir Šeks, ki je prestal kazen v Stari Gradski (obsojen za delikt mišljenja) meni: »Jugoslavija uradno ne priznava obstoja političnega delikta. Pod vplivom sovjetske pravne teorije in doktrine, ki naj bi inspirirala jugoslovansko kazensko zakonodajo v tistem delu, ki sankcionira politične delikte, uvršča politično DRUGAČE MISLEČE v kategorijo sovražnikov ljudstva in države ter socializma.

Na Telekovski okrogli mizi Civilna družba je ...??? Tomaž Mastnak (sociolog iz znanstveno raziskovalnega centra SAZU) odgovarja Cirilu Zlobcu (pisatelj in podpredsednik RK SZDL), ki meni, da smo »obsedeni z iskanjem, kdo je bolj, kdo manj po-

šten«, takole: »Ni v interesu teh ljudi (mladih — tako pač razumem jaz), da iščejo krivce za sedanje stanje, da iščejo; kdo je boljši, kdo bolj moralen itd. Ti ljudje preprosto želijo delati. In ker gre tu za premik, preskok iz tako imenovanega moralizma v neko drugo produktivno dejavnost, so ta gibanja že deset let (od takrat, ko so se pojavila) izpostavljena sistematični represiji.«

Darka Podmenik (ista miza) pa izreka zanimivo misel: »Kje je možnost za politični pluralizem pri nas? Tudi znotraj SZDL je mogoče najti identiteto — ne v smislu tega, kaj naj dela SZDL, ampak v iniciativah, ki že obstajajo. Po mehanizmu, ki deluje v zvezi mladine, bi lahko delovala tudi SZDL. In isto velja za sindikat.«

Val 202 12. novembra dopoldne pove (mimogrede): »Resnica vedno zmaga, laž je na odličnem drugem mestu.«

Ali ji ne bo zmanjkalo tekmovalnega duha?

D. J.

Oktet DPD Svoboda dr. France Prešeren na srečanju v Žabnici

V nedeljo, 16. novembra, je bilo v Žabnici pri Trbižu srečanje zborov treh dežel — INCONTRO CORALE »TRE CONFINI«.

Na prireditvi je sodelovalo pet zborov: domači moški pevski zbor iz Žabnice, mešani pevski zbor Ojster-nik iz Bistrice na Koroškem, mešani zbor San Leonardo, moški zbor brigade alpincev in oktet iz Zirovnice.

Srečanje je bilo organizirano v cerkvi, ker ta sprejme največ poslušalcev. Čeprav je bil začetek pozen, ob poldeveti uri zvečer, so poslušalci napolnili osrednjo ladjo, stranska prostora pa nastopajoči pevci. Vsak zbor je zapel po štiri pesmi. Razen

vojaškega zbora alpincev so v program vključili vsi zbori tudi po eno pesem v slovenščini in nemščini, sicer pa italijanske.

Poslušalci so vse nastopajoče nagrajevali z navdušenim ploskanjem, pa naj so peli v italijanskem, nemškem ali slovenskem jeziku.

Po nastopu je organizator povabil vse nastopajoče na prijateljsko srečanje, kjer je zopet zadonela pesem. Marjan Jemec

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Isaac ASIMOV: **Golo sonce.** Tehniška založba Slovenije 1986

O znanstveni fantastiki govorim kot outsider, zato je moje razmišljanje namenjeno predvsem bralcem, ki o njej vedo še manj kot jaz, nikakor pa ne izvedencem. Ne gojim predodskoda do zvrsti kot take, pač pa z določnim nezaupanjem gledam na rojevanje Novega človeka. Vsi vedo za prepad med tehnično in humanistično usmerjenimi državljani. Ni mi do tega, da bi ta prepad poglabljali. Kadar vzamem v roke knjigo te baže, gre za poskus prilagajanja. Tudi avtorji kot Asimov, se zdi, ponujajo roko čez ta prepad.

Vsa angažirana znanstvena fantastika ima nekako tole ideologijo: s tehničnim napredkom se je treba sprijazniti, tu ne more biti sentimentalnosti; vendar je treba za vsako ceno ohraniti nekaj človečnosti. Nekako taka je tendenca mnogih znanstveno fantastičnih del. Roman ima lahko pozitivno tendenco, pa je vseeno kičasto. Še več, pozitivna tendenca je zelo pogosto zaščitni znak najbolj trivialnega kiča. Šele v novejših časih se ob sentimentalnem (pozitivno angažiranem) kiču pojavlja tudi cinčni, nihilistični kič. In spet je treba reči, da tudi nihilizem ni zaščita pred kičavostjo.

Golo sonce pa ni kičasto delo. To delce je prijazno, skorajda bi lahko rekli pristransko napisano. Manjka mu kvečjemu...

Res, kaj manjka te vrste literaturi?

Pred leti sem v Novi reviji bral esej pesnika Gregorja Strniša, ne vem več, kakšen je bil naslov, spominjam pa se, da je pesnik v njem razlagal svoje estetske nazore. Če sem prav razumel, postavlja Strniša literarno delo v koordinatni sistem s štirimi razsežnostmi, pravzaprav dvehdimenzionalni funkciji: misel, čustvo, čustvo, intuicija. Delo, ki mu katera izmed teh razsežnosti manjka, je neobstoječe, v nekem smislu neresnično.

V tem pogledu vsa znanstveno fantastična dela po svoje izpadejo iz konkurence. (Vem pa, da Strniša sam piše znanstveno fantastične kratke zgodbe.) Po mojem znanstveni fantastiki dejansko manjka čustvena razsežnost. Kako si upam to trdit? Seveda je tudi v mnogih ZF delih prisotno nekakšno čustvo, vendar to čustvo ni resnično v tem smislu, da bi bilo porojeno iz avtorjevih izkušenj z resničnim svetom. Ne izhaja iz preteklosti. O prihodnosti je mogoče premišljevati, ni pa mogoče o njej gojiti resničnih (iz izkušenj porojenih) čustev.

Vsak pravi znanstveno fantastični roman ima izhodišča, ki jih je treba obrazložiti, če hočemo o njem sploh kaj reči. V **Golem soncu** je takole: poleg Zemlje so naseljeni tudi takolimenovani Zunanji svetovi, med njimi sta posebej omenjena daljna planeta Solarija in Avropa. Zunanji svetovi so do Zemlje v enakem razmerju, kot so danes ZDA do dežel, od koder so prišli predniki Američanov. Zunanji svetovi imajo Zemljo za nekakšen predpotopni rezervat. V določenem trenutku pa na enem izmed njihovih planetov pride do besede zlo v podobi umora. Treba je torej poklicati na pomoč strokovnjaka iz krajev, kjer se take reči dogajajo. Tako se uspešni zemeljski detektiv znajde v vlogi strokovnjaka, ki naj pomaga civilizaciji, ki je dosti bolj razvita od zemeljske. Detektiv Bailey pa hkrati izvršuje skrivno nalogo, ki mu jo je zaupala vlada Zemlje. Bailey ima v resnici dvojno misljo. Na zunaj je strokovnjak, v resnici je nekakšen vohun. Tudi v tem se skrivajo namigi na današnjo situacijo.

Podoba, ki nam jo slika Asimov, pa ni prav nič črnbela, zato nas toliko lažje pritegne. Razlike med Zemljo in Solarijo (planetom, kjer zemeljski detektiv raziskuje umor) so v grobem take: Solarijci živijo na svojih farmah vsak zase kakor kakšni hrčki v luknjah, Zemljani pa so

nagnjeni v velikanskih podzemeljskih mestih. Zemljani so odtujeni zunanjemu svetu, bojijo se sonca; Solarijci se bolj od vsega bojijo telesnih stikov s sebi podobnimi bitji in občejejo med seboj le preko stereovizorjev, naprav, ki jim posredujejo prostorsko podobo sogovornika.

Velik del zgod in nezdov, ki jih na Solariji doživlja Bailey, izvira prav iz tipično solarijskega strahu pred telesnimi dotiki. Lahko si predstavljate, kakšne posledice ima to na erotičnem področju. Šele na koncu romana doživimo, da se on in ona

dotakneta drug drugega z dlanjo. In to je vse. Kajpak je v tem več erotičnega čara kot v romanih, kakršnih so vajeni današnji (resnični) Zemljani, in ki so, kot vemo, natrpani s pornografskimi detajli. Kar zadeva erotiko, pomeni **Golo sonce** vračanje k starim moralističnim vzorcem. Tudi zato se bo ta knjiga tudi pri nas siskommu prikupila. Kaj govorim — reči bi bil moral, da se je že prikupila. Zdaj, čisto na koncu, vam moram priznati še to, da gre pravzaprav za drugo izdajo.

M. H.

ODLOMEK IZ KNJIGE

Veter je bil zanj neznosen. Otežkočal mu je dihanje. Mraz ni bilo, vsaj ne v fizičnem smislu, a Bailey je kljub temu zeblo, če zaradi občutka, da se obteka pri tem vetru rahlo drgne ob njegovo telo.

Ko je skušal spregovoriti, so mu šklepetali zobje in po zlogih je s težavo spravil vsako besedo posebej iz ust. Ko je pogledal daleč proti obzorju, so ga zabolele oči. Rahlo olajšanje je čutil le, ko je pogledal na stezo tik pred svojimi nogami. Predvsem pa je moral paziti, da ni nikoli pogledal kvišku v prazno jasno, kjer so bili tu in tam nakopičeni oblaki in je žarelo golo sonce.

A premagal je potrebo po begu nazaj v zaprti prostor.

Sledil je Klorissi, ki je bila kakih deset korakov pred njim in šel mimo nekega drevesa. Previdno je iztegnil roko in se ga dotaknil. Bilo je trdo in hrapavo. Nad njim se je gibalo in šumelo gosto listje, a kvišku si ni upal pogledati. Bilo pa je pravo, živo drevo!

— Kako se počutite? mu je zaklicala Klorissa.

— Dobro.

— Od tukaj že lahko vidite skupino otrok. Pravkar so zaverovani v neko igro. Igre jim organizirajo roboti in pri tem pazijo, da te male živčice druga drug ne izkopljejo oči.

Bailey je počasi dvignil oči, vodil svoj pogled po cementni stezi in potem dalje na travo in še dalje po rahlem klancu in še dalje in dalje... zelo skrbno in pazljivo, in vedno je bil pripravljen, da brž umakne pogled nazaj na svoje čevlje, če bi ga prevzel strah.

In zagledal je postave drobnih deklic in dečkov, ki so noro tekali okrog — in prav nič jim ni bilo mar, da dirjajo po golem robu planeta, kjer sta nad njimi samo zrak in vesolje. Med njimi se je kot nekakšna čudna meglica gibal neki blesteči robot. Otroški živčav se je nedolžno razlival skozi ozračje.

— Otroci nad vse radi počenjajo takšne stvari, je rekla Klorissa. Porivajo se, cukajo se, prepirajo se, padajo in vstajajo in sploh — radi se drug drugega dotikajo. Sveta nebesa! Le kako jim uspe, da končno le zrastejo?

— Kaj pa tisti večji otroci počenja? je vprašal Bailey in pokazal na osamljeno skupino otrok, ki je bila nekoliko vstran.

Tisto tam je samo slika. V resnici sploh niso skupaj. Gledajo se po stereovizorju in lahko se skupaj sprehajajo, pogovarjajo, tekmujejo in se igrajo. Vse — samo drug drugega se ne morejo dotakniti.

— In kam jih pošljete, ko odrastejo?

— Vsakega na svoje posestvo. Številno smrti je v povprečju enako številu pravkar odraslih.

— Vsakogar na posestvo njegovih staršev?

— Ne, sveta nebesa! Bil bi neverjeten slučaj, da bi starši umrli prav tedaj, ko otrok doseže polnoletnost. Ne, polnoletnik prevzame katerokoli posestvo, ki se prav tedaj izprazni. Mislim, da bi nihče ne bil posebno srečen, če bi dobil prav tisto posestvo, kjer so nekoč živeli njegovi starši. Seveda — če bi sploh vedel za svoje starše.

— Torej otroci za svoje starše sploh ne vedo?

— Zakaj pa naj bi vedeli?

— In starši ne obiskujejo svojih otrok?

— Zakaj neki? Le kaj vam pade v glavo?

— Prosim, dovolite mi, da razčistim nekaj pojmov. Ali je Solarija nesposobno vprašati, če ima otroke?

— To je intimno vprašanje, ali ne?

— V nekem smislu.

— Jaz sem trdna. Otroci so moj poklic. Drugi niso takšni.

— Bailey jo je vprašal:

— Imate vi kaj otrok?

— Klorissa je pogoltno slino.

— Mislim, da sem to vprašanje zaslužila. In vi ste si zaslužili odgovor. Nimam jih.

— Ste poročeni?

— Sem. In tudi svoje posestvo imam in prav gotovo bi raje živela tam. A zdaj moram biti tu. Sama sebi ne zaupam, da bi bila dovolj sposobna kontrolirati vse robote od daleč.

Bila je res nesrečna. Tedaj je nenadoma pokazala na skupino otrok:

— Pogledjte! Tamle je nekdo padel in zdaj na ves glas kriči.

K otroku je na vso moč tekkel neki robot. Klorissa je dejala:

— Robot bo otroka pobral, ga ljubkaval in če se mu je kaj zgodilo, me bo seveda poklical. Upam pa, da ni nič hudega.

Bailey je globoko zajel sapo. Na svoji levi strani — kakih dvajset korakov daleč je opazil troje dreves, razporejenih okrog majhnega trikotnega prostora. Stopal je v tisti smeri in pod čevlji je čutil mehko in vlažno travo. Njena mehkost je bila ogabna, kakor da bi hodil po pokvarjenem mesu. Pri tej misli bi skoraj bruhnil.

Zdaj je bil med drevesi in naslonil se je na neko deblo. Bilo je, kakor bi bil obkrožen z nepopolnimi zidovi. Sonce je bilo tu samo vrsta migotajočih bleсков skozi listje. Tu se je počutil bolje.

— Saj mi dovolite, da sem tu?

— Kar izvolite, mu je odgovorila Klorissa.

Zdaj je Bailey vprašal:

— Ko dečki in deklice odrastejo — kako jih nauče, da drug drugemu dvorijo?

— Dvorijo?

Bailey je napeto premišljeval, kako bi se izrazil vljudno in spodobno. Končno je rekel:

— Mislim, kako se med seboj spoznavajo. Kako se spoznajo... namreč v tem smislu, da se lahko potem poročijo?

— Tega problema jim ni treba reševati. Ko so še zelo mladi, pokaže genska analiza, kateri med njimi so za skupaj. To je zelo občutljiva stvar, ne?

— In so vselej pri volji?

— Da se poročijo? Nikoli! To je zelo mučen dogodek. Novoporočena se morata najprej drug drugemu privaditi, se vsak dan vsaj malo drug drugemu približati in ko so prve nerodnosti premagane, se lahko zgođe čudeži.

— Kaj pa če, drug drugemu nista všeč?

— Kako? Če je analiza genov pokazala, da so ti dobri za zakonsko življenje, kaj potem...

— Že razumem, je naglo rekel Bailey. Pomislil je na Zemljo in globoko zavzdihnil.

Tomazin razstavlja v Ljubljani, Korošec v Radovljici

V Kemijskem inštitutu Boris Kidrič v Ljubljani so v torek, 18. novembra, odprli trinajsto samostojno razstavo slik Toneta Tomazina, člana likovnega kluba DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. Slikar se na razstavi predstavlja s šestnajstimi olji, na katerih predstavlja gorenjsko krajino in staro arhitekturo.

»Tone Tomazin«, je zapisano v katalogu, ki so ga izdali ob razstavi, »slika v vseh letnih časih, vendar se njegova belina snega ne blešči in ne sije in čeprav so njegove breze svetle in tankolase, mecesni prosojni in dna dolin nežno zelena, so vendar pobočja na njegovih slikah temna in sivina skal se družijo s sivino oblakov. Dokler sonce greje in obseva pokrajino, Tomazinov čopič počiva. Šele ko oblaki prekrijejo nebo in se v zastrti svetlobi spremenijo barvni odtiski na gorah in vodah, se avtor razvije. Njegova paleta je polna zabrisanih tonov, z njimi skuša avtor pokrajini odkriti njen obraz, saj ni le lepa in privlačna, marveč tudi močna in resna, težka in trda. Z marljivo dejavnostjo, močno razvitim občutkom za opazovanje in seveda dokajšno mero slikarskega talenta se je Tone Tomazin uvrstil med odlične slovenske realistične krajinarje in s tem med likovne poete slovenske zemlje.«

Razstava olj Toneta Tomazina bo v Kemijskem inštitutu Boris Kidrič v Ljubljani na ogled do 12. decembra.

Nekaj dni pred tem pa so v avli Skupščine občine Radovljica, ki je za to ustrezno opremljena, odprli samostojno razstavo slik Janka Korošca, tudi člana likovnega kluba DOLIK. Slikar se predstavlja z njemu značilnimi krajčinami. Za njim pa se bo s samostojno razstavo olj predstavil še Dolikovec Pavel Lužnik.

Razstava v Kosovi graščini

Vabimo vas na ogled in otvoritev razstave

Po koroških partizanskih poteh

Razstavljalca bosta dr. Danica Bem - Gala in dr. France Cegnar.

Otvoritev razstave bo v petek, 28. novembra, ob 16. uri. Slikarja bo predstavil dr. Jože Kastelic.

RAZSTAVA SLIK VOJKA OTOVIČA

V petek, 28. novembra, bodo ob 17. uri v razstavnem prostoru Viktorja Gregorčiča v delavskem domu Julke in Albi na Piberniku na Javorniku odprli razstavo likovnih del Vojka OTOVIČA, likovnika na OS Karavanških kurirjev NOB na Koroški Beli.

Razstava, ki jo bodo odprli s kratkim kulturnim programom, bo odprta do 5. decembra vsak dan, razen sobote in nedelje, od 10. do 12. in od 16. od 18. ure.

KULTURNI KOLEDAR GORENJSKEGA MUZEJA

V četrtek, 27. novembra, ob 18. uri bodo v Prešernovi hiši v Kranju odprli razstavo ob 150. letnici izida Prešernovega Krsta pri Savici.

Ob 18.30 se bodo v okviru noveletne razstave predstavili s svojimi deli člani likovnega društva v Kranju.

Kulturni večer bo zaključen z razstavo del članov Društva likovnih umetnikov iz Zemu-na.

Celodnevni posvet kulturnih delavcev

V soboto, 22. novembra, so se v hotelu Triglav v Mojstrani zbrali vodstveni kulturni delavci jeseniške občine na celodnevni delovni posveti, ki ga je organizirala Zveza kulturnih organizacij Jesenice. Na dopoldanskem delu posveta je sodeloval svetovalec Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije Jože Humar, v popoldanskem pa predsednik Zveze kulturnih organizacij Slovenije Jože Osterman.

V dopoldanskem delu posveta je razpravo usmerjal in vodil Jože Humar, beseda pa je tekla o kulturi, njenih razvojnih možnostih in pomenu. Zelo široke in razvejane teme niso mogli v celoti obdelati, zato so navzoči izrekli željo, vodja razprave pa pripravljenost, da s tovrstno razpravo nadaljujejo po novem letu. Razprava, ki je bila zelo živahna, konkretna in kakovostna, je potekala v okviru idejnopoličnih izhodišč in usmeritev, ki jih je po lanskoletni nekajmesečni javni razpravi oblikoval in sprejel centralni komite Zveze komunistov Slovenije, dejanskega stanja in razvojnih možnosti v jeseniški občini.

Po popoldanskem odmoru pa je Jože Osterman predstavil osnove srednjeročnih programskih usmeritev za obdobje 1986 — 1990 in programske usmeritve za leto 1987 Zveze kulturnih organizacij Slovenije. Zlasti je poudaril spodbujanje in odpiranje možnosti delovanja in udejstvovanja čim večjemu številu delovnih ljudi in občanov, še zlasti mladim, na področju kulturnih dejavnosti. Ob tem je opozoril na sodobnejše oblike delovanja, povezane z elektronskimi mediji, pri čemer bo potrebno postopno ustvarjati tudi ustrezne centre s tehničnimi pomagali in strokovno literaturo. Izrazit poudarek v programskih usmeritvah je ustvarjanje skupnega slovenskega prostora. Ob tem je še zlasti opozoril, da kulture ne moremo deliti na poklicno in nepoklicno oziroma ljubiteljsko, kajti kultura je celovita in nedeljiva, katere edini merilni sta kakovost in vsebina delovanja.

Prihodnje leto se bo potrebno predvsem posvetiti temeljitejšim premikom v vsebini in kakovosti delovanja in v zvezi s tem diferenciranemu obravnavanju ljubiteljskih kulturnih skupin in društev, ob istovrstnem spodbujanju novih oblik delovanja. Pri vsem tem se bo potrebno jasno opredeljevati, kateri programi prinašajo kakovostno bogatitev kulturnega življenja in kateri pomenijo predvsem možnosti koristne porabe prostega časa.

Na to razpravo so naslonili še razpravo o osnovah programov in finančnih načrtov kulturnih društev in organizacij v jeseniški občini za leto 1987. Poleg nadaljnjega utrjevanja organizacijske mreže in oživljanja premalo aktivnih območij v občini, spodbujanja novih oblik delovanja, še zlasti takih, ki so zanimive za mlade, bodo v občini še več pozornosti namenili vsebini in kvaliteti delovanja. To pa zahteva uveljavljanje še bolj diferenciranega načina financiranja kulturnih programov kulturnih društev in organizacij.

Na posvetu so govorili še o predlogu koledarja kulturnih in drugih prireditvev v občini Jesenice v letu 1987, ki ga bodo posredovali koordinacijskemu organu pri občinski konferenci SZDL Jesenice.

Predvsem v zadnjem delu delovnega posveta so udeleženci izpostavili več odprtih vprašanj in pri tem še zlasti navedli problematiko kinematografske mreže v občini, ki se je po priključitvi jeseniškega kinematografskega podjetja k Kino Kranju skrcila s šestih na štiri kinematografe. Pri tem je Kino Kranj obdržal le dva na mestnem območju, na Dovjem kino upravlja KUD Jaka Rabič, v Kranjski gori pa je v rokah privatne iniciative. Potreba pa se pojavlja tudi na Hrušici, še zlasti zaradi gradnje karavanškega predora, na Javorniku in v Zabreznici, vendar kino Kranj ne kaže nobenega interesa. Vsekakor pa bo potrebno urediti status kina na Dovjem in v Kranjski gori, v celoti pa kinematografsko mrežo v občini, saj mora film predstavljati tudi kulturno ponudbo. Govorili so tudi o nujni uvedbi amortizacije, da bi lahko načrtno vzdrževali in posodabljali prostor za kulturne potrebe, obnavljali instrumente in druga tehnična pomagala.

Čeprav je bila udeležba na delovnem posvetu le nekaj nad 50 %, je po mnenju prisotnih posvet uspel, saj je imel poleg delovnega pomembnejšjo — informativni pomen. Občino pa v nekaterih kulturnih društvih in organizacijah to podcenjujejo.

Janez Bitenc — Zgodbe iz mesta Tutukaj

Glasbena mladina Jesenice in Gledališče Tone Čufar organizirata od 2. do 4. decembra gostovanje Janeza Bitenca v jeseniški občini. Janez Bitenc bo pripovedoval zgodbe iz mesta TUTUKAJ vsem otrokom vrtecev in nižje stopnje osnovnih šol. S seboj bo pripeljal pevski zborček, ki mu bo pomagal pri pripovedovanju zgodb.

Skladatelj Janez Bitenc bo otroke in učence obiskal po naslednjem vrstnem redu:

2. decembra ob 8.30 — za OŠ P.Voranc v GTČ, ob 9.15 — vrtci Jesenice v GTČ in ob 10. uri — vrtci Jesenice v GTČ.

3. decembra ob 8.30 — na OŠ T.Čufar na šoli, ob 9.25 — na OŠ T.Čufar na šoli in ob 10.45 — na OŠ Žirovnica na šoli.

4. decembra ob 8. uri — na OŠ Koroška Bela na šoli, ob 10. uri — na OŠ Mojstrana na šoli in ob 13.15 — na OŠ Kr.gora na šoli.

Gledališče Tone Čufar Jesenice

Vabljeni v Vrbo

Vabimo vas v Prešernovo rojstno hišo v Vrbo, v sredo, 3. decembra, ob 18. uri. Skupaj bomo obudili spomin na 3. december leta 1800, ko se je rodil naš največji pesnik.

V kulturnem programu bodo sodelovali člani gledališča Tone Čufar iz Jesenic.

Imenitna proslava dneva upokojencev Javornik-Koroška Bela

V soboto, 22. novembra, so člani Društva upokojencev Javornik - Koroška Bela proslavili 33. letnico obstoja društva in 25. letnico izgradnje doma Društva upokojencev na Javorniku. Svoj dom, ki je po mnenju mnogih najboljši dom upokojencev na Gorenjskem, je tisočlansko Društvo upokojencev Javornik - Koroška Bela znalo pravilno izkoristiti za razne kulturno - prosvetne, športne in rekreacijske dejavnosti.

Številne goste in predstavnike družbenopolitičnih organizacij in društev upokojencev, ki so se udeležili proslave, je pozdravil podpredsednik društva Avgust Jelen, ki je obenem povezoval uradni, kulturni in zabavni program. Med prisotnimi so bili: predsednik republiškega odbora Društva upokojencev Slovenije Peter Tulipan; predsednik krajevne skupnosti Edi Giorgioni Javornik - Koroška Bela Lovro Brce, komandir karavle Javorniški rovt Ivica Klanica, predsednik koordinacijskega odbora Društva upokojencev Stane Torkar, predstavniki društev upokojencev Kranjska gora, Mojstrana, Žirovnica, Radovljica in Bled ter vsi še živeči predsedniki društva, nadzornih odborov, gradbenih odborov in nekdanji predsednik občine Jesenice Franc Treven. Predstavniki Društva upokojencev Jesenice ni bilo.

Avgust Jelen je na zelo slikovit in prisrčen način predstavil vse kulturne in športne dejavnosti društva. Tako so gosti izvedeli, da tisočlansko Društvo upokojencev Javornik - Koroška Bela goji zelo razgibano in uspešno kulturno in športno življenje. Imajo krožek ženskih ročnih del, ki je obenem tudi uspešen kulturni krožek in ga vodi prizadevna članica društva Rozka Troha. Folklorna skupina, ki uspešno nastopa na raznih proslavah in prireditvah upokojencev in drugih organizacij, šteje 10 plesnih parov, imajo tudi pionirsko folklorno skupino, ki tudi že nastopa na raznih šolskih prireditvah. Za obstoj starejših in razvoj mladih folkloristov prizadevno skrbita Cilka in Gabrijel Peterneš s svojim ansamblom. Imajo balinarje, kegljace, strelce in šahiste, ki jih uspešno vodi Vinko Lagoja. Društvo ima 18-članski ženski pevski zbor, ki ga vodi zborovodkinja Breda Prašnikar. Zaradi starosti in bolezni članov je žal prenehal s petjem moški pevski zbor. V načrtih imajo formiranje novega moškega pevskega zbora.

V prvem delu kulturnega programa je nastopil ženski pevski zbor pod vodstvom Brede Prašnikar, nato pa je nastopila folklorna skupina, ki je ob zvokih ansambla Gabrijela Peterneša in v koreografiji Cilke Peterneš uspešno izvedla venček gorenjskih plesov.

Do zadnjega kotečka napolnjeni dvorani je nato spregovoril predsednik društva Jaka Svetina. V obširnem in konkretnem poročilu je orisal letošnje praznovanje 40. letnice, odkar so se upokojenci organizirali v svoje društvo. Upokojenci z Javornika in Koroške Bele so bili do 1953. leta organizirani kot podružnica od-

bora Društva upokojencev Jesenice. Na pobudo članov odbora podružnice Janka Rozmana in Alojza Rabiča je bilo na ustanovnem občnem zboru 29. junija 1953. leta ustanovljeno samostojno Društvo upokojencev Javornik - Koroška Bela. Za prvega predsednika je bil izvoljen Jože Knific, za podpredsednika Janko Rozman, za tajnika Alojz Rabič, za blagajnika pa Franc Dolinar. V tistem letu je društvo štelo 291 članov, v letu 1954 so razvili še svoj prapor.

Društvo takrat še ni imelo svojih prostorov. Sestajali so se doma pri posameznih članih društva. Zato se je takratnemu odboru porodila misel, da bi zgradili svoj dom. Na občnem zboru društva 4. aprila 1960 je bil izvoljen nov odbor društva s predsednikom Jožetom Knificem in sprejet sklep o začetku gradnje društvenega doma. Izvoljeni gradbeni odbor je vodil Alojz Božič, ostali člani pa so bili: Edi Cenček, Jože Knific, Janko Rozman, Stefan Koblar, Stefan Barbarin, Franc Dolinar, Mirko Baraga, Lovro Albreht, Anton Likar, Jože Jakopič in Gregor Butenko. 30. aprila 1960 je tedanji predsednik občine Jesenice Franc Treven zasadil prvo lopato ter tako začel gradnjo doma. Gradnjo je najbolj podprla Železarna Jesenice, ki je prispevala 2 milijona din, občinski odbor pa 800 tisoč takratnih dinarjev. Dom je bil zgrajen v osemih mesecih. Pri gradnji je sodelovalo 117 članov društva, ki so opravili 3669 prostovoljnih ur dela. Dom je bil odprt 19. decembra ob praznovanju 22. decembra - dneva JLA. Društvo je tedaj štelo 385 članov. Nov dom je društvu omogočil, da so se dejavnosti iz leta v leto povečale: ustanovljen je bil moški pevski zbor, oživele so še druge oblike dela, proslave, praznovanja itd.

Zaradi večjega priliva članstva je dom postal premajhen. V letu 1970 - 1971 so začeli razmišljati, da bi ga povečali. Za predsednika gradbenega odbora za razširitev doma je bil izvoljen Avgust Jelen. Njegovi sodelavci so bili: Matevž Kalan, Ivan Medvešek, Alojz Zalokar, Martin Čufer in Tomaž Noč. Adaptacija doma je bila končana v sedmih mesecih, in 10. novembra 1971 so bili odprti novi prostori doma.

Dom ima danes veliko dvorano, kuhinjo, točilnico, skladišče, centralno ogrevanje, delovne prostore, pisarne, pevsko sobo, folklorno sobo, sobo za ženska ročna dela, sanitarije. Niso pozabili tudi na objekte za rekreacijo: zgradili so balnišče, pridobili 117 kvadratnih metrov novega zemljišča za dvorišče in rekreacijo članov. Vse o gradnji doma je zapisano v lepo urejeni kroniki društva.

V preteklih 33 letih obstoja društva se je izmenjalo veliko prizadevnih članov, ki so krepili družbeno in kulturno dejavnost društva in doma. Predvsem so to bili predsedniki društva: Jože Knific, Rudolf Ogrin, Alojz Tišov, Avgust Jelen, Bernard Svetlin, Franc Arh in Stane Torkar. Posebno zahvalo so člani društva dolžni prvemu predsedniku gradbenega odbora Alojzu Božiču. Še veliko zahvalnih besed je bilo izrečeno ustanoviteljem pevskih zborov, folklornih skupin, športnih skupin, ženskega krožka ročnih del in drugih dejavnosti.

Po govoru predsednika so si gostje ogledali prostore doma in razstavo krožka ženskih ročnih del in kulturnih izdelkov. V vseh prostorih so bili gostje sprejeti s slaščicami in pi-jaco, v prostorih folklorne in pevski sobi pa še s plesnimi in pevskimi točkami. Gostje so si lahko ogledali tudi pisano kroniko društva v sedmih knjigah in štiri velike albume s slikami.

Po pozdravnih besedah predsednika republiškega odbora Društva upokojencev Slovenije, predsednika krajevne skupnosti Edi Giorgioni, komandirja karavle Javorniški rovt ter predstavnikov drugih društev upokojencev in organizacij se je ob bogati postrežbi sladice, ki so jih prispevale članice društva, in brezalkoholnih napitkov razvilo prijetno kramljanje. Starejši so obujali spomine na prehojene življenjske poti, mlajši pa so se ob zvokih ansambla Gabrijela Peterneša tudi zavrteli.

To je bila resnično imenitna proslava.

Franjo Ropret

S proslave dneva upokojencev Javornik-Koroška Bela (foto: Damjan Hrovat)

Obvestilo diabetikom

Društvo za boj proti sladkorni bolezni Jesenice vabi vse člane na srečanje 5. decembra ob 16. uri v Delavskem domu Julke in Albina Pi-bernik na Javorniku. Srečanje bo ob 30. letnici ustanovitve prvega društva diabetikov v Ljubljani, ki je prerasel v Zvezo slovenskih društev za boj proti sladkorni bolezni. Po obrazložitvi pomena društev, bo sledilo še predavanje dr. Pogačnika o sladkorni bolezni in podelitev priznanj Zveze slovenskih društev za boj proti sladkorni bolezni. Vsi člani društva, ki imajo plačano članarino za leto 1986, bodo dobili 3. številko časopisa Sladkorna bolezen. Istočasno pa lahko vsi, ki še niso plačali članarine za leto 1986, to vplačajo.

Vabimo tudi vse, ki so zainteresirani za nabavo SOS obeskov, da jih vplačajo pred ali po srečanju. Na srečanju se bomo pomenili o pomankljivostih SOS obeskov, ki so že v uporabi, in o načinu, kako jih odpraviti.

Vse diabetike, ki še niso člani društva, vabimo, da se srečanja udeležijo in da se včlanijo v društvo.

Upravni odbor društva

Obvestilo upokojenkam

Društvo upokojencev Jesenice vabi upokojenke na rekreacijsko telovadbo v domu TVD Partizan na Jesenicah enkrat tedensko. Prijavite se lahko v torek, 2., in petek, 5. decembra, ob 16. do 18. ure v pisarni Društva upokojencev na Jesenicah, Pod gozdom 13.

Prepričani smo, da bodo članice društva upokojencev in tudi tiste, ki to želijo postati, z veseljem sodelovale. Prijavite se v čim večjem številu.

Društvo upokojencev Žirovnica

vabi na članski sestanek v nedeljo, 30. novembra, ob 15. uri v dvorani doma upokojencev na Selu.

Pogovorili se bomo o dosedanjem delu, prihodnjih nalogah, uradno odprli prenovljeno dvorano ter proslavili dan republike.

Odbor DU Žirovnica

Skupno praznovanje invalidov

V soboto, 22. novembra, smo jubilarji invalidi skupno praznovali rojstne dneve. V dvorani hotela Pošta se nas je zbralo okrog 50 invalidov. Prišli so najstarejši 85 - letni in mlajši pri 50 letih.

Ganljivo je bilo srečanje nekdanjih sodelavcev in sodelavk tovarne, ki so že dalj časa invalidsko upoko-

jeni, ker se že dolgo niso videli. Kajti na invalida prav radi pozabljamo in malo nam je mar, ali še živi in kako živi. Da pa bi se kdo spomnil invalida oziroma starejše invalidke, so še med svojci izjeme. Zato smo se z veseljem odzvali povabilu društva invalidov, da se skupaj poveseimo. Naša predsednica Marica Potočnikova nam je ob sprejemu izrekla dobrodošlico in nas obdarila s šopkom. V svojem pozdravnem govoru je omenila tudi, da je od vseh povabljenih prišla le tretjina in da je to letos prvo srečanje. Najstarejši upokojenki so za 85. letnico podarili torto z napisom Še na mnoga leta. Ob veseli godbi tria Gorišek smo se vsi zavrteli.

Zabavala nas je tudi humoristka Tončka Konobelj, kateri smo se od srca nasmejali, kar invalidom veliko pomeni. Bili smo kot ena velika družina, ki se po dolgem času zopet snide. Vsi udeleženci so za tovrstno srečanje Društvu invalidov prisrčno zahvaljujemo.

V imenu invalidov
Kristina Frumen - Pačnik

ZDENKA TORKAR-TAHIR

38

Razvoj delavskega naselja v Podmežakli

Otroci so se najbolj zabavali na paši. Po deset se jih je zbralo skupaj in peklo krompir. Veliko so prepevali in se najraje igrali »skrivavca«, »a je kaj trden most«, fantje pa so se šli »Tarzana«. »Najbolj smo praznovali veliko noč, binkšt, svet rešen telo in božič. Za božič smo šli k polnočnici. Za veliko noč in svet rešen telo pa smo morali na procesijo.

Ob delavskem prazniku smo zmeraj laufal (bežali pred žandarji). Može so se klicali in vabili na ta zelenga se-preden se je dan naredil. Navsezgodaj zjutraj jih je zbudila budnica. Potem so se odpravili na Poljane. Če pa tam ni bilo varno, so šli zborovat na Mežakljo. Sosedov fantič se je skrtil na drevo in ko ga je žandar spraševal, kje ima očeta, ga je iz krošnjice polulal in mu zabrusil: »Ti mojga ata že ne boš iskal!«

Naročeni so bili na knjige Mohorjeve družbe. Doma niso molili, ker je bil oče preveč zagrizen komunist. Ko so bili na oblasti klerikalci, je opozicija po hišah razdelila napisan življenjepis novega kaplana, da bi vsi spoznali, kakšen »lump« je bil.

O socialnih razlikah, ki jih je Zofija doživljala že v šoli, pa mi je informatorka povedala naslednje: »V šoli so nas prezirali, ker je bil oče invalid in čuvaj. Učiteljica me je tepla, da sem bila krvava. Šele ko ji je oče zagrozil s sodiščem je prenehala s pretepanjem. Revez je bil revež v šol, pa kamor je prišel.«

Cesta 1. maja 89
Cesta 1. maja 91

Informatorke: Ljudmila Kolenc, rojena leta 1903 na Jesenicah, gospodinja.
Pavla Zupanc, rojena leta 1911 na Jesenicah, gospodinja.

Sestre izhajajo iz enajstčlanske družine, ki je od leta 1919 živela v tovarniški baraki na cesti 1. maja 2. Oče je prišel iz Kroke že pred letom 1900, mama pa iz Preddvora. Do leta 1919 so živeli v eni sami podnajemniški sobi, v baraki pa so imeli že kuhinjo, sobo in shrambo (skupaj 21 m²), kjer pa so kot tako številna družina še vedno živeli zelo na tesnem, saj na osebo ni prišlo niti cela 2 m² stanovanjske površine.

Ko se je prva hčer poročila, sta z možem postavila lešeno hišico (18 m²), druga poročena hči pa je par let pozneje z možem zgradila v sosesčini tudi pritlično hišo (38,5 m²) z zidano kuhinjo in leseno sobo. Hiši sta imeli skupno dvorarno in ob njej skupno »stranišče na štrbunk«. V letu 1938 so prvo leseno hišo podrli in sezidali nadstropno hišo. V času gradnje so stanovali pri sestri v sosedstvu. Ko je bila dograjena, so se lotili druge, katere leseni del so podrli, dozidali novo sobo in nadstropje enakega tlorisa. V času gradnje pa je tričlanska družina živela v majhni dvorarni. »Naredili smo vse sami. Pomagali so nam sosedje in sodelavci. Zidarja smo poklicali le, da je zazidal od gotove plošče do strehe in mu za delo plačali 8000 dinarjev.«

Za vsako kupljeno stvar so polovico plačali takoj, plovico pa po obrokih. Mož si je pomagal z 8000 dinarji tovarniškega posojila, ki ga je odplačeval po 250 din/mesec. Takrat je kot premikač v kurilnici zaslužil po 3000 din na mesec.

Stanovanje je sestavljala mala vežica, kuhinja in soba. Iz veže pa so vodile stopnice v gornje stanovanje, kjer je živela sestra Pavla z možem. Ker so sestre večino predvojnega časa preživele v tovarniškem stanovanju v baraki ob isti cesti, se v glavnem spominjajo le tamkajšnjega življenja. Ljudmila mi je povedala naslednje:

»Se celo v baraki, kjer smo se takrat desetčlanska družina dovolj stiskali, so mama sprejeli na stanovanje in hrano še 4 koštarje (samske zidarje), ki so poleti spali na pod-

Podmežaklarski »koštarji« — zidarji leta 1932

strešju, pozimi pa v kuhinji na dveh posteljah in na skrinji. Vsa naša družina pa je spala v sobi na štirih posteljah, in na tleh, kjer smo trije spali na slamaricah. Oče je še v dvajsetih letih zaslužil le 1000 dinarjev na mesec. Družinski proračun so nam zvišali koštarji, ki so za pranje, hrano in ležišče plačevali po 400 dinarjev na mesec.

Pavla pa mi je pripovedovala: »Ko so brat in tri starejše sestre že delali v tovarni, mi je oče stalno govoril naj grem v fabricko (tovarno), ki pa me ni veselila. Zato sem šla služiti k premožnemu inženirju, kjer sem pazila in rihtala (skrbela) otroke. S petnajstimi leti sem bila pri gospe in gospodu že za gospodinjjo, saj sem znala že vse skuhati. Na mesec sem dobivala po 150 din, za jest in za spat. Delala sem od jutra do noči in ostala pri njih tri leta.«

»Farovž« (župnišče) in tovarna so jim dali v najem njive, kjer so pridelali zelje, fižol, rdečo peso in krompir. Na vrtu pred barako pa so pridelali solato in vso jušno zelenjavo. V hlevčkih ob vrtovih so redili kure, zajce, po dva prašiča in tri koze.

Članom društva upokojencev Jesenice

Društvo upokojencev Jesenice vabi v petek, 28. novembra, ob 16. uri na proslavo dneva republike, ki bo v domu društva na Jesenicah, Pod gozdom 13. Člani društva, udeležite se proslave v čim večjem številu! Po proslavi bo prosta zabava s plesom.

Obenem društvo prosi člane, ki za leto 1986 še niso poravnali članarine in prispevka za vzajemno samopomoč, da to obveznost poravnajo še ta mesec, da društvu ne bo treba pošiljati opozoril oziroma opominov vsakemu posebej.

Uradne ure so vsak torek in petek od 16. do 18. ure.

Člani, poravnajte svoje obveznosti do društva. Hvala za razumevanje.

ZAHVALE

Ob boleči izgubi dragega moža in očeta

HENRIKA ŠILARJA

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, dobrim sosedom, prijateljem in znanec za vsestransko pomoč, tolažbo v najtežjih trenutkih, denarno pomoč, izraze sožalja in podarjeno cvetje. Posebna zahvala velja pevcem in govornikom za poslovilne besede. Hvala vsem, ki ste ga imeli radi in ga v tako velikem številu spremlili na zadnji poti.

Založnici: vsi njegovi

Društvu invalidov Jesenice, ki mi je omogočilo zdravljenje v Lendavskih toplicah, se iskreno zahvaljujem.

Halina Seljak

Vsem rezalkam in žičarjem dne Mulej TOZD Elektrode se iskreno zahvaljujem za prejeto darilo ob mojem odhodu iz Železarne.

Sejfula Kukavica

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se zahvaljujem za čestitko ob rojstnem dnevu.

Ana Jamar

Ob smrti dragega

AVGUSTA ŽIDANEKA

upokojenca Železarne

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znanec in prijateljem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti in darovali cvetje. Posebna zahvala sosedu Štefki Bregant in Jaku Svetinu za poslovilni govor. Zahvaljujemo se tudi godbenikom, pevcem in župniku za obred. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Vsi njegovi

Ob boleči izgubi dragega očeta, starega očeta, pradedu

CIRILA BUKOVNIKA

upokojenca Železarne

se zahvaljujemo sosedom, prijateljem, znanec za podarjeno cvetje in spremstvo na zadnji poti.

Zahvaljujemo se tudi KS Podmežaklja, DU Jesenice, sodelavcem TOZD Strojnih delavnic in Postaji milice ter Pihalnemu orkestru Jeseniških železarjev.

Vsem iskrena hvala.

Vsi njegovi

Ob boleči izgubi naše dobre mame, stare mame, sestre in tete

OLGE KLINAR

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znanec, sodelavcem TOZD Plavž, sodelavkam DO Bolnica Jesenice za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje, denarno pomoč in številno spremstvo na njeni zadnji poti.

Iskrena hvala internemu oddelku za dolgoletno zdravljenje. Hvala tudi pevcem za lepo petje in župniku za obred.

Vsi njeni

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta in starega očeta

ANDREJA KOKALJA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znanec za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje, denarno pomoč in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Hvala tudi župniku za obred in pevcem za zapete žalostinke.

Vsi njegovi

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se najlepše zahvaljujem za čestitko ob moji 85. letnici.

Cecilija Kržišnik

Odboru Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela se zahvaljujem za pozornost in čestitko ob mojem življenjskem jubileju.

Janez Muhič

Najlepše se zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata delovne skupnosti KO - FI za denarno pomoč v času moje bolezn.

Boris Kokošinek

DEŽURNE TRGOVINE

V petek, 28. novembra, bodo na Jesenicah od 7. do 18. ure odprte trgovine:

DELIKATESA, poslovalnica

7, Titova 7,

DELIKATESA, Kaša 4 (na

Plavžu), Tavčarjeva 6 in

DELIKATESA, Kaša 3 (na

Koroški Beli), V. Svetina 8/a.

1. decembra obratujejo vse

trgovine na Jesenicah, na

Breznici, v Zirovnici, Blejski

Dobravi, Planini pod Golico,

na Hrušici, v Mojstrani, v

Kranjski gori, v Ratečah in

Pod Mežakljjo od 8. do 10.30

ure.

DEŽURNA LEKARNA

V decembru je za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna v Radovljici.

GLEDALIŠČE TONE ČUFAR GRUNTOVČANI Z DUDEKOM IN REGICO NA JESENICAH

Na Jesenicah se pripravlja imeniten kulturni dogodek. V gledališču Tone Čufar bodo gostili igralsko skupino GRUNTOVČANI iz Zagreba z Dudekom, Regico, Presvetlim itd., ki je pripravila novo predstavo V GRUNTOVCU I DEVI- ZE KLIZE.

Predstavi sta v nedeljo, 7. decembra, ob 17. uri in 19.30 izven abonmaja. Vstopnice so že v prodaji.

Nagradna križanka

Današnja križanka je nagradna. Za pravilno rešeno križanko so pripravljene naslednje nagrade:

ena nagrada 1.000 din,
dve nagradi po 500 din,
tri nagrade po 400 din,
štiri nagrade po 300 din.

Vsak lahko sodeluje pri žrebanju le z eno rešitvijo, ki naj jo pošlje v kuverti, na katero poleg naslova: Uredništvo Železarja, napiše še »nagradna križanka«. Rešitve pošljite do vključno ponedeljka, 8. decembra, do 12. ure.

Kaj bomo gledali v kinu

KINO ŽELEZAR

28. novembra, franc. barv. krim. film PASJA VROČINA ob 17. in 19. uri, ob 21. uri premiera amer. barv. krim. drame PRIČA.

29. novembra, franc. barv. krim. film PASJA VROČINA ob 17. uri, ob 19. uri jug. barv. film OČE NA SLUŽBENEM POTOVANJU in ob 21. uri premiera amer. barv. romantičnega filma POLETNI LJUBIMEC.

30. novembra, amer. barv. risani film TOMY V SKOK — JERRY V JOK ob 10. uri, ob 15. in 17. uri amer. barv. komedija PROTOKOL, ob 19. uri amer. barv. akcij. film ZADNJA VOJAKOVA NALOGA.

1. decembra, slov. barv. film ČAS BREZ PRAVLJIC ob 15. uri, ob 17. in 19. uri amer. barv. komedija PROTOKOL.

2. decembra, franc. barv. erot. film NOVA EMANUELA ob 17. in 19. uri. FILM NI PRIMEREN ZA OTROKE!

3. decembra, amer. izrael. barv. erot. komedija DVIGNI SIDRO ob 17. uri, ob 19. uri FILMSKO GLEDALIŠČE: amer. barv. krim. drama PRIČA.

4. decembra, amer. izrael. barv. erot. komedija DVIGNI SIDRO ob 17. in 19. uri.

KINO PLAVŽ

28. novembra, amer. barv. komedija PROTOKOL ob 18. in 20. uri.

29. novembra, amer. barv. komedija DIJAŠKA RAZPOSAJENOST ob 18. in 20. uri.

30. novembra, amer. barv. komedija POLICAJ IZ BEVERLY HILLS ob 16. in 18. uri, ob 20. uri franc. barv. krim. film PASJA VROČINA.

1. decembra, amer. ital. barv. komedija ZAKAJ RAVNO MENI ob 18. in 20. uri.

2. decembra, hongkonški barv. karate film ENOROKI BOKSAR ob 18. in 20. uri.

3. decembra, ZAPRTO!

4. decembra, amer. barv. ljub. film MARIJINI LJUBIMCI ob 18. in 20. uri.

KINO DOVJE

30. novembra, amer. ital. barv. krim. film PIZZA CONNECTION ob 19. uri.

1. decembra, amer. barv. komedija POLICAJ IZ BEVERLY HILLS ob 18. uri.

KINO KRANJSKA GORA

28. novembra, amer. ital. barv. komedija ZAKAJ RAVNO MENI ob 17. uri.

2. decembra, amer. barv. romantični film POLETNI LJUBIMCI ob 19. uri.

Ameriški film PRIČA avstralskega režiserja Petra Wiera je izviren poskus slogovne obnove in posodobitve klasičnega hollywoodskega črnega filma. Osemletni Samuel, pripadnik verske sekte Amišev, ki se je odpovedal pridobitvam civilizacije in je nasprotnik slehernega nasilja (film na žalost ne pojasnjuje, kako Amiši skupaj z odgovornimi ureja vprašanje ugovora vesti), je naključna priča uboja. John Book (igra ga Harrison Ford), kapitan philadelphijske policije, najde ob pomoči Samuela pot do morilcev, ki so dobesedno pod njegovo, to je policijsko streho.

Na prvi pogled kaže, da film zoperstavlja kaotično in nasilno civilizacijo z arhaično in idilično kmečko skupnostjo. Razcepljenost sveta, iz katerega prihaja policist John Book, je vseskozi predpostavljena. John Book deluje izven Zakona, je izobčenec. Toda tudi pripadnica Amišev, lepa Rachel (igra jo Kelly Mc Gillis) je izpostavljena v svojem prizadevanju »biti njegova« ostri, arbitrarnim zakonom amiševske skupnosti. Kazen, ki ji grozi za prepečeno ljubezen, je izobčenje, natanko tisto torej, kar se je Booku znotraj skorumpiranega Zakona že zgodilo.

SESTAVIL: RONNER				ST. IHE			
AM. PASTIR				OLEG			
NA KONJU				LEPOTNO DREVO			
TEMELJ BAZA				HUS			
V ZLAHTEN PLIN				NAČRTOVANJE			
ODVZEM				SLADKI JANEŽ			
BARJ				KAR SE VLESE			
VNETJE ČREVEŠA				RAZVIGAN KOZMOS			
KRAJ NA MURSKEM POLJU				SP. NOGOM. CARLOS ALONSO			
JELENKO MESO				FERNANDO ?			
BARJ				FERNANDO ?			
VNETJE ČREVEŠA				RAZVIGAN KOZMOS			
KRAJ NA MURSKEM POLJU				SP. NOGOM. CARLOS ALONSO			
JELENKO MESO				FERNANDO ?			

HOKEJ NA LEDU

V torek, 2. decembra, ob 18. uri

Jesenice : Kompas Olimpija

V torek, 9. decembra, ob 18. uri

JESENICE : BOSNA

V sredo, 10. decembra, ob 18. uri

KRANJSKA GORA : KOMPAS OLIMPIJA

Hokej na ledu

SEDAJ ZARES

V soboto je z dvobojem med Jesenicami in Crveno zvezdo (8:3) šest najboljših moštev v Jugoslaviji začelo drugi del letošnjega državnega prvenstva. Letos prvič nastopa kar šest moštev, ki se bodo med seboj pomerila po štirikrat. Dve prvouvrščeni moštvi bosta v »super finalu« odločali o državnem prvaku za sezono 1986/87.

Če smo o prvem delu govorili, da ni tako pomemben, saj so se moštva bolj ali manj le »ogrevala«, je drugi del povsem nekaj drugega. Ne le, da je denimo Kompas Olimpija prinesla v drugi del šest, Partizan pet, Jesenice štiri točke in tako naprej, (gre torej za določeno prednost), ampak bo sedaj vsaka izgubljena točka zelo pomembna za tistega, ko jo izgubi. Zato se že na začetku zastavlja logično vprašanje: ali so jeseniški hokejisti izkoristili časovno možnost, ki se jim je ponujala? V prvem delu so namreč pokazali, da so še daleč od željene forme. Opozorili so (kar je zanje zelo spodbudno), da v njihovi igri še veliko rezerv. Na trenutke so nas namreč prepričali, da znajo igrati soliden hokej.

Prva preizkušnja, tekma s Crveno zvezdo, ni in ne more odgovoriti na to vprašanje iz več razlogov. Beograščani nimajo posebej kvalitetnega moštva, čeprav imajo v svojih vrstah nekaj zelo obetavnih mladih hokejistov. Dvoboj s Crveno zvezdo je tudi pokazal, da je Jesenice potrebno »izzvati« in šele takrat zaigrati, kot je treba. To je pokazala že prva tretjina. Kljub premoči in večjemu številu ugodnih priložnosti domačini niso zadeli mreže, nasprotnik pa je eno izmed redkih priložnosti izkoristil in povedel z 1:0. V 26. minuti je bilo 2:0 za »rdečo« in je kazalo, da bodo imeli nekdanji prvaki precej dela. Zaradi takega »izziva« so jeseniški hokejisti povsem spremenili način igre in navdušili gledalce. V 28. minuti so dosegli kar tri zadetke in postali gospodarji na igrišču, še bolj vesel pa smo bili (če mislimo na nadaljnje možnosti) njihove igre. Videli smo hitre, borbene, ostre in domiselne akcije. Gostje so bili kmalu v povsem podrejenem položaju. Vendar tudi na podlagi igre

proti Crveni zvezdi še nimamo trdnih in realnih osnov za sklepanje o tem, v kakšni formi so 21-kratni prvaki sedaj. Šele dvoboji s Partizanom in Kompas Olimpijo bodo dali pravi odgovor o kakovosti jeseniškega moštva. Vsekakor je le bilo prijetno po nekaj slabih tekmah Jeseničanov videti prejšnjo soboto pravi hokej.

Kranjska gora Gorenjka je v prvem kolu drugega dela doživela visok poraz v Beogradu (1:13). Partizan je igral tako, kot zna, in Kranjskogorci niso imeli nobenih možnosti. Mladi hokejisti, ki jih zelo uspešno vodi Ciril Klinar — Lilo, so nas v prvem delu večkrat navdušili, posebej na domačem igrišču. Na gostovanjih, razen redkih izjem, denimo v Ljubljani, pa ne dajo tistega od sebe, kar bi lahko. Ze sama uvrstitev v drugi del je velik uspeh. Škoda bi bilo, da bi sedaj, ko pred seboj nimajo nobenega strahu pred izpadom, ne igrali tako, kot zmorejo. Pustimo rezultate ob strani. Igra, prava hokejska igra naj bi bila osnovna opredelitev Kranjskogorcev. Če bo igra dobra, bo prišla tudi kakšna točka. Tudi več hrabrosti na gostovanjih ne bi bilo odveč.

Drsanje med prazniki

Ljubitelji drsanja obveščamo, da bo med prazniki rekreativsko drsanje potekalo po ustaljenem programu.

SD Jesenice

Prvenstvo v šahu

V četrtek, 13. novembra, so sodelavci TOZD Žičarna organizirali prvenstvo v šahu. Udeležilo se ga je osem šahistov iz TOZD. Doseženi so bili naslednji rezultati:

1. Vejsil Sadič,
2. Peter Basara,
3. Hamdija Alagić, — odločalo je medsebojno srečanje.

Prvenstvo je potekalo v okviru priprav šahistov na prvenstvo Železarne, ki bo v prihodnjem tednu.

Obvestilo jeseniškim strelcem

Strelska družina Triglav Javornik - Koroška Bela obvešča vse svoje strelce, da bo družinsko prvenstvo 6. decembra od 8. do 14. ure na strelišču v Turistu. Družinsko prvenstvo za zlato puščico bo 20. decembra ob istem času. Obenem obveščamo vse nove interese, da se lahko vključijo v družino vsak prvi torek v mesecu od 17. do 18. ure v prostorih družine v delavskem domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku.

E.S.

USPELA AKCIJA

Organizacijski komite »Smuka karavanskih kurirjev NOB« vsako leto prireja na Pristavi v Javorniškem rovtu množično tekmovanje, za katerega je potrebno veliko dela.

Skupini za pripravo prog najbolj pomagajo graničarji karavle Karavanskih kurirjev NOB iz Javorniškega rovtu.

Tako je bilo tudi preteklo nedeljo, ko smo s pripravljenci prog in graničarji s prostovoljnimi delom očistili obe progi. Akcija je v celoti uspela, zato organizacijski komite daje javno priznanje skupini za pripravo prog in graničarjem karavle za uspešno delo. Hkrati poziva vse službe, da pričnejo s pripravami za izvedbo 33. smuka.

Organizacijski komite

STRELSKO TEKMOVANJE IN ŠAHOVSKI TURNIR V PODNARTU

V počastitev krajevnega praznika KS Podnart je Strelska družina Stane Žagar Podnart izvedla medkrajevno strelsko tekmovanje z zračno puško.

Rezultati:

- Pionirke: 1. Darja Bešter, 2. Romana Bešter, 3. Tadeja Bizjak (vse Podnart).
Pionirke ekipno: 1. Podnart I. ekipa, 2. Radovljica, 3. Podnart II. ekipa.
Pionirji: 1. Dejan Dolenc, 2. Borut Rep, 3. Grega Bertoncelj (vsi Radovljica).
Pionirji ekipno: 1. Radovljica II. ekipa, 2. Radovljica I. ekipa, 3. Podnart.
Člani 1. Boris Kozinec, Radovljica, 2. Boris Solar, 3. Vojko Vidic, (oba Podnart).
Člani ekipno: 1. Radovljica, 2. Podnart, 3. Mošnje.

Šahovski turnir je organizirala šahovska sekcija Podnart, prav tako v počastitev krajevnega praznika KS Podnart.

Rezultati:

1. Vinko Jerala, Podnart, 2. Jože Rotar, Radovljica, 3. Bojan Pogačnik, Podnart, Ciril Rozman

Dia večer

V sejni sobi Planinskega društva Javornik - Koroška Bela bo v sredo, 3. decembra, ob 18. uri drugo predvajanje barvnih diapozitivov v sezoni 1986/87.

Diapozitive pod naslovom »S poti po Turčiji« bo predvajal Cveto Podlogar.

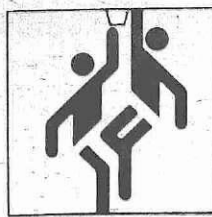
NAMIZNI TENIS

PIONIRSKO EKIPNO PRVENSTVO GORENJSKE

Letošnje namiznoteniško prvenstvo Gorenjske za ekipe pionirjev in pionirk je bilo v Škofji Loki. Koliko in kje na Gorenjskem delajo s pionirji, je pokazala skromna udeležba. Jeseničani so poslali kar štiri tročlanske ekipe pionirjev, od tega dve z Murove, vsa ostala Gorenjska pa je dala le tri ekipe, eno iz Kranja in dve iz Škofje Loke. Še slabše je s pionirkami. Poleg dveh jeseniških tročlanskih ekip je nastopila le še ekipa iz Kranja. S takim odnosom do najmlajših Gorenjskih ekip je nastopila le še ekipa iz Kranja. S takim odnosom do najmlajših Gorenjskih ekip je nastopila le še ekipa iz Kranja. S takim odnosom do najmlajših Gorenjskih ekip je nastopila le še ekipa iz Kranja.

Na tekmovanju, ki je bilo kvalifikacija za udeležbo na republiškem prvenstvu, je premočno zmagala prva ekipa Jesenic pred ekipama Murove in Triglava iz Kranja, pri pionirkah pa je tesno zmagala ekipa Triglava pred prvo ekipo Jesenic.

V nadaljevanju gorenjske rekreacijske lige je ekipa Jesenic med tednom gostovala v Kranju pri ekipi Triglava in izgubila s 4:6.

KOŠARKA

ČLANI — 2. SKL — ZAHOD 7. kolo

JESENICE : ISKRA AET (Tolmin) 85:101 (46:48)

Telovadnica CSUI, prvenstvena tekma 2. SKL - zahod, gledalcev 100, sodnika Oblak in Plut (oba Ljubljana). Jeseničani so tekmo začeli presenetljivo dobro: v tretji minuti so vodili že z 9:2, v deseti pa še za 4 točke. Do konca polčasa sta se ekipi nato menjavali v vodstvu, na odmor pa so gostje iz Tolmina, ki so drugi na prvenstveni razpredelnici, odšli z dvema točkama prednosti.

Drugi polčas so Tolminci začeli mnogo bolje. V desetih minutah so dosegli 33 točk, domačini pa le 9. Gostje so igrali conso obrambo, proti kateri so domači slabo organizirali napade, ker so igrali brez treh standardnih branilcev — Sučura, Čataka in Pernela. Slabo so tudi prenešali žogo v napadalno polovico in izvedli le tri protinapade (poprečno na tekmo izvedejo 15 do 20 protinapadov). Omeniti velja, da so igralci iz Tolmina povprečno osem let starejši od Jeseničanov in seveda mnogo bolj uigrani. Domače igralce lahko le pohvalimo za borbenost.

Jesenice: Janša 26 (4:4), Kovač 17 (14:7), Naumovski 6 (2:2), Samar, Jovanovič 3 (2:0), Todorovič, Henić 18 (4:3), Košir, Domevšek 15 (2:1).

V naslednjem kolu bodo Jeseničani igrali v torek, 2. decembra, v Ljubljani proti ekipi Mineral Slovan B.

KADETI: 1. SKL - zahod 6. kolo

JESENICE : NOVOLES (Novo mesto) 81:79 (42:46)

Telovadnica CSUI Jesenice, prvenstvena tekma 6. kola drugega kroga tekmovanja kadetov za prvenstvo Slovenije, gledalcev 50, sodnika Lilić in Kadrić (oba Ljubljana). Tudi kadetska ekipa je nastopila močno oslabiljena, brez obolelih branilcev Pernela in Čataka. Za nameček je še tretji branilec Grahovac zelo hitro nabral pet osebnih napak in je že po dvanajstih minutah igre moral na klopi. Slaba igra domačih igralcev na začetku tekme ni obetala nič dobrega. Po daljšem času je spet zaigral visoki Blagne, ki je poplavljal kar 13 odbitih žog. Tudi nekateri mlajši igralci, ki sicer ne igrajo veliko, so upravičili zaupanje trenerja.

V začetku drugega polčasa so zaigrali odlično v obrambi in rezultat polčasa

42:46 spremenili v 56:48 in malo kasneje v 64:53. Potem pa je naredil peto osebo no napako še Samar (v 10. minuti), malo pred koncem pa tudi Jovanovič in iz tekme je spet postal negotov. S pozitivno valno igro pa se je domačim le posrečilo zmagati.

Lestvica kadeti

	točka
1. Triglav (Kranj)	6 6 0 12
2. Jesenice	6 5 1 12
3. Slovan (Ljubljana)	6 3 3 12
4. Vič Olimpija (Ljubljana)	6 2 4 12
5. Novoles (Novo mesto)	5 1 4 10
6. Kladivar (Ziri)	5 0 5 10

Jesenice: Grahovac 9 (4:0), Humar, Fajkovič, Rebol, Ulčar, P. Sučur, Jovanovič 12 (4:0), Todorovič 12, Samar 11 (4:1), Vahnik 11 (6:5), Milakovič 21 (8:3), Blagne 5 (2:1).

V sedmem kolu Jeseničani 25. novembra gostujejo v Ljubljani pri ekipi Vič Olimpija.

ČLANICE

KK LABOD : KK JESENICE 56:78 (30:31)

Novo mesto, športna dvorana Marja gledalcev 100, sodnika Struel (Cromelji) in Pirc (Lesce).

Jesenice: Sefić, Deretić 12, Šmitran 12, Felc 21, Bartelj, Lah 2, Stražisar 19, Krznarič, Hadimuratić, Ulčar 6, Smolej 4, Zrnić 2.

Po dveh porazih so Jeseničanke v sedmem kolu na gostovanju v Novem mestu visoko zmagale z ne preveč kvalitetno igro in znova zasedle drugo mesto na prvenstveni lestvici za ekipo KK Iskra Delta Jezica.

Igralke jeseniške ekipe so imele v prvem polčasu velike težave zaradi slabih igr v obrambi. S tem, ki je njihova najučinkovitejša obramba, niso uspeli preprečiti izredno agresivnega skoka gostiteljic v napadu. Igralke Laboda so večino košev v tem delu tekme dosegle izpod koša po prodorih, oziroma iz drugih akcij, ko so si priborile žogo v napadu pri zgrešenem metu. Po prvem polčasu so Jeseničanke vodile predvsem po zaslugi Stražisarjeve, ki je dosegla 13 točk, od tega dve trojki, met pa je imela 8:5.

Veliko boljše igro so jeseniške članice pokazale v drugem polčasu. Conso obrambo so zamenjale z osebno na svoji polovici, s tem so popolnoma onemogočile napad gostiteljic, popravile so skok v obrambi in napadu, razigrale so se Felceva, Šmitranova in Deretičeva v napadu, ki jih domače igralke niso mogle zaustaviti in zmagovalec je bil odločen.

Kljub visoki zmagi v gosteh pa Jeseničanke s svojo igro ne bi smele biti zadovoljne. Tudi na tej tekmi so se pojavile pomanjkljivosti, ki so botrovale porazu: ma s Cimosom in Ježico. Prepričan prehod v napad, zgrešeni meti iz zelo ugodnih položajev, neodločnost v obrambi in v posameznih delih tekme, opazna neugranost tako v obrambi kot v napadu so slabe strani igre članic Jesenic. Če želijo uresničiti svoje ambicije v tej sezoni, morajo te pomanjkljivosti čim hitreje odpraviti, saj jih v decembru čaka izredno pomembno gostovanje pri ekipi Induplati Menges.

V sedmem kolu igrajo članice Jesenic doma z ekipo KK Čerknica T.

Kam na rekreacijo?

Komisija za športno rekreacijo pri izvršnem odboru sindikata Železarne tudi v letošnjem letu organizira rekreacijsko vadbo v telovadnicah, kegljišču in drsališču, in sicer od 1. oktobra do 31. maja 1987 po naslednjem razporedu:

Ponedeljek,

— Kegljanje na asfaltu, štiri steze, od 9. do 12. ure in od 16. do 22. ure za vse TOZD in DS.

Torek,

— Kegljanje na asfaltu, štiri steze, od 9. do 12. ure za upokojece Železarne,
— Splošna rekreacijska vadba v CSUI Jesenice — od 20. do 22. ure,
— Rekreacijska skupina — kegljanje na ledu od 18. do 22. ure.

Sreda,

— Kegljanje na asfaltu, štiri steze, od 9. do 12. ure in od 18. do 22. ure za vse TOZD in DS,
— Splošna rekreacijska vadba v TVD Partizan Jesenice od 20. ure do 21.30 (vse moški),
— Interesna skupina KOŠARKA v CSUI Jesenice od 18. do 20. ure.

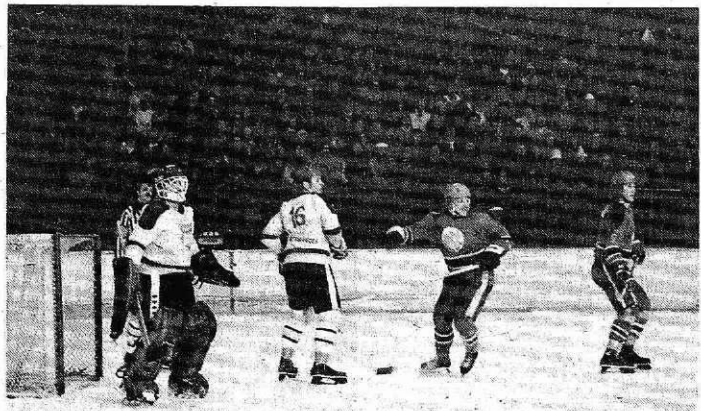
Četrtek,

— Kegljanje na asfaltu, štiri steze, od 9. do 12. ure za upokojece Železarne,
— Splošna rekreacijska vadba v CSUI Jesenice od 20. do 22. ure,
— Splošna rekreacijska vadba v TVD Partizan Jesenice od 20. ure do 21.30 (ženske),
— Rekreacijska skupina — kegljanje na ledu od 20. do 22. ure,
— Splošna rekreacijska vadba v OŠ 16. december — Mojstrana od 18. do 19. ure ŽENSKE, od 19. do 20. ure MOŠKI.

Petek,

— Kegljanje na asfaltu, štiri steze, od 9. do 12. ure in od 17. do 22. ure,
— Interesna skupina ODOBJKA — v telovadnici CSUI Jesenice od 20. do 22. ure,
— Drsanje pod Mežaklo od 20. do 22. ure (vstop možen samo z izkaznico za vstop v Železarno),
— Splošna rekreacijska vadba v OŠ Tone Čufar Plavž od 19.30 do 21.30.

Komisija za športno rekreacijo se je odločila za poizkusno kegljanje na asfaltu za vse TOZD oziroma delovne skupnosti brez razporeda — zaradi slabe zasedenosti kegljišča.

Čakajoči

Razpored prvenstva Železarne v namiznem tenisu za leto 1986

v TVD Partizan Jesenice

I. skupina — v torek, 2. decembra, ob 15.30: Vzdrževanje, KSI, Jeklarina, Jeklovlek.

II. skupina — v sredo, 3. decembra, ob 15.30: Žičarna, Hladna valjarna Bela, ETN, Remontne delavnice.

III. skupina — v četrtek, 4. decembra, ob 15.30: Plavž, Energetika, Valjarna bluming štelok.

IV. skupina — v petek, 5. decembra, ob 15.30: Strojne delavnice, Elektrode, Hladna valjarna Jesenice.

Prvo finale bo v ponedeljek, 8. decembra, ob 15.30: prvi iz I. in III. skupine in drugi iz II. in IV. skupine.

Drugo polfinale bo v torek, 9. decembra, ob 15.30: prvi iz II. in IV. skupine in drugi iz I. in III. skupine.

Iz vsake polfinalne skupine igrata po dve TOZD oziroma delovni skupnosti v FINALU, ki bo v sredo, 10. decembra, ob 15.30 v prostorih NTK Jesenice.